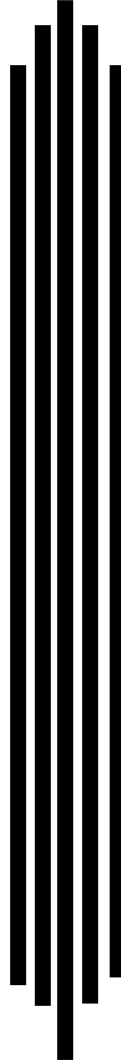

सुनछहरी गाउँपालिका
सुनछहरी गाउँपालिका पार्श्वचित्र-२०७५
पोवाङ्ग रोल्पा

सुनछहरी गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
पोवाङ्ग, रोल्पा
५ नं प्रदेश

सुनछहरी गाउँ पालिका

पोबाङ्ग, रोल्पा

५ नं प्रदेश

पत्र संख्या:.....

मिति: २०७६/०२/२०

च नं :

प्रकाशकीय

नेपालको संविधानले संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको मूल संरचना संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीन तहको हुने र राज्यशक्तीको प्रयोग तीनै तहले संविधान र कानून बमोजिम गर्ने व्यवस्था गरेको छ। संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको अन्तरसम्बन्ध सहकारिता, सहअस्तित्व र समन्वयको सिद्धान्तमा आधारित हुने व्यवस्था गरेको छ। संविधानको अनुसूची ८ को स्थानीय तहको अधिकारको सूचीको क्रम संख्या ६ मा स्थानीय तहका तथ्याङ्क तथा अभिलेख संकलन सम्बन्धी अधिकारलाई सूचीकृत गरेको छ। नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकारहरूको कार्य विस्तृतीकरण प्रतिवेदनले स्थानीय तहका तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तर्जुमा, वेरोजगारको तथ्याङ्कसहित स्थानीय तहको आधारभूत तथ्याङ्क, संभाव्य प्राकृतिक, भौतिक र साँस्कृतिक स्रोत साधनको तथ्याङ्कीय अभिलेख, सूचना तथा प्रविधियुक्त तथ्याङ्क व्यवस्थापनलाई स्थानीय तहको कार्य क्षेत्रमा उल्लेख गरेको छ। स्थानीय सरकार संचालनको बलियो आधार तयार गरी सेवा प्रवाह र विकास निर्माण प्रभावकारी गराई सुशासन, सामाजिक न्याय र समानता सहितको समृद्धि हासिल गर्न गाउँपालिकाको समग्र पक्षको क्षेत्रगत तथा खण्डित तथ्यांक खुल्ने गरी वस्तुगत विवरण वा पार्श्वचित्र तयार गर्नु प्राथमिक कार्य हो। तथ्यमा आधारित योजनाले मात्र अपेक्षित नतिजा प्राप्त गर्न सकिन्छ। हाम्रो सुनछहरी गाउँपालिकाको विद्यमान अवस्थाको वस्तुनिष्ठ र यथार्थ विश्लेषण गरि आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक तथा पूर्वाधार विकासको प्रयासलाई जनअपेक्षा अनुसारको गति र दिशामा केन्द्रीत गर्ने अभिप्रायले यो पार्श्वचित्र तयार पारिएको हो। यस चित्रणले आगामी दिनमा हामीले तर्जुमा गर्नुपर्ने नीति, योजना तथा कार्यक्रमलाई प्राथमिककरण गरि हामीलाई उपलब्ध सीमित स्रोत साधनको अधिकतम सदुपयोग गरी गाउँपालिकाको समग्र विकासको लक्ष्य हासिल गर्न अवस्य पनि सहयोग पुऱ्याउने आशा एवं विस्वास लिएको छु।

योजनावद्ध विकासको आधारको रूपमा रहने यो पार्श्वचित्र समयमै गुणस्तरीय रूपमा तयार गर्न लागी पर्ने गाउँपालिकाका सम्पूर्ण टिम, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, विषयगत शाखा प्रमुखहरू, लगायत पालिका तथा वडा तहमा जिम्मेवारी पुरा गर्ने सम्पूर्ण कर्मचारी टिम, तथ्याङ्क उपलब्ध गराउने सम्बन्धित कार्यालय, संघ संस्था सहित सबैमा आभार प्रकट गर्न चाहान्छु। पार्श्वचित्र तयारीको जिम्मेवारी समयमै सम्पन्नगर्ने इन्नोभेटिम डेभलपमेन्ट कन्सल्ट, सुलीचौरको सम्पूर्ण टिम लाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहान्छु।

यस पार्श्वचित्रले हामीलाई जनपक्षीयता, श्रमको सम्मान, उद्यमशिलता, अनुशासन र मर्यादामा आधारित सामाजिक न्याय र समानता सहितको सुनछहरी निर्माण गर्ने दिर्घकालिन यात्रामा अगाडीबढ्न हामी सबैलाई दिशा निर्देश प्राप्तहोस भन्ने सुभेच्छा व्यक्त गर्दछु।

अभिभादन ! धन्यवाद!!

.....

आसबहादुर पुन
अध्यक्ष

सुनछहरी गाउँ पालिका

पोबाङ्ग, रोल्पा
५ नं प्रदेश

पत्र संख्या:.....

मिति: २०७६/०२/२०

च नं :

मेरा भनाई,

स्थानीय सरकारका रूपमा गाउँपालिकाले नेपालको संविधान र स्थानीय सरकार संचालन ऐन (२०७४) बमोजिम सेवा प्रवाह तथा विकास निर्माण मार्फत् जन आकांक्षा सम्बोधनको ऐतिहासिक जिम्मेवारी जनप्रतिनिधिहरूमा रहेको छ । संघीय शासन व्यवस्थाको रूपमा स्थानीय तह, प्रदेश र संघ माझ समन्वय, सहकार्य र सह-अस्तित्वको सिद्धान्तका आधारमा शासन संचालनको अपेक्षा गरिए जस्तै स्थानीयस्तरमा पनि राजनीतिक दल, विषयगत निकाय, समुदायमा आधारित संस्था, स्थानीय समुदाय, निजी क्षेत्र र विकास साभेदार तथा गैसससंगको निकटतम् सहकार्य र समन्वयबाट अपेक्षित परिवर्तन सुनिश्चित हुने विश्वास गर्न सकिन्छ । यही कुरालाई नेपाल सरकारले नीतिगत निर्णय र मार्गदर्शनका आधारमा सचेत समेत गराएको छ । पालिकाको विकासको विद्यमान स्थितिको विश्लेषण गरी विकासको प्रयासलाई दिशानिर्देश गर्न एकीकृत, आवधिक तथा वार्षिक गाउँपालिकाविकास योजना तर्जुमा, योजनाको नतिजामूलक कार्यान्वयन, अनुगमन तथा विकासका प्रयासहरूको प्रभावको लेखाजोखा गर्न गाउँपालिका वस्तुगत विवरण तयारी तथा अद्यावधिक गर्नु आवश्यक रहेको छ ।

गाउँपालिकाको समग्र नेतृत्व, विषयगत कार्यालय तथा विकासका समग्र सरोकारवालाको सहयोग इनोभेटिभ डेभलपमेन्ट कन्सल्टको प्राविधिक सहयोगमा सुनछहरी गाउँपालिकाको गाउँ वस्तुगत विवरण (Rural Municipality Profile) तयार गरिएको छ । यस वस्तुगत विवरणले यस क्षेत्रको सेवा प्रवाह, नीति निर्माण, आन्तरिक आय बृद्धि तथा विकास प्रकृतिलाई मार्गदर्शन गर्ने विश्वास लिएको छु । यसका अतिरिक्त, गाउँ विकासका लागि सहकार्य गर्ने अन्य निकाय लगायत गैसस तथा विकास साभेदारका लागि पनि उल्लेखित विवरण महत्वपूर्ण र सहयोगी हुनेछ । यस गाउँपालिकाको विकास र समृद्धिको सपना सबैको एकता, साभा प्रयास र प्रतिबद्धताबाट प्राप्त हुने कुराको पुनः स्मरण गर्न चाहन्छु ।

अन्त्यमा, वस्तुस्थिति विवरण तयारीको कार्यमा सहयोग र परामर्श प्रदान गर्ने गाउँपालिकाका निर्वाचित पदाधिकारीहरू, राजनीतिक दल, कर्मचारी र प्राविधिक सहयोग गर्ने इनोभेटिभ डेभलपमेन्ट कन्सल्टको प्राविधिक सहयोगकर्तासहित सबैको योगदानको उच्च कदर गर्दै धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

धन्यवाद !

.....
पवित्रा घर्तिमगर
उपाध्यक्ष

सुनछहरी गाउँ पालिका

पोबाङ्ग, रोल्पा

५ नं प्रदेश

पत्र संख्या:.....

मिति: २०७६/०२/२०

च नं :

दुई शब्द

संघीय गणतन्त्र नेपालको संरचना अनुरूप जनताको सबैभन्दा निकटको सरकारका रूपमा स्थानीय शासन संचालन र व्यवस्थापनका लागि नयाँ अनुभवका साथ हामी अगाडी बढिरहेका छौं । जनताले प्राप्त गर्ने सेवा सुविधालाई छिटो, छरितो, सहज, पहुँचयोग्य र नतिजामुलक बनाई संघीय प्रणालीको सुदृढीकरण, दीगो र न्यायपूर्ण शान्ति, सुशासन, विकास र समृद्धिको आकांक्षा पूरा गर्ने दिशामा महत्वपूर्ण जिम्मेवारी गाउँपालिकामा रहेको छ । स्थानीय तहमा अन्तरनिहित अधिकार तथा अधिकारको बाँडफाँड र कार्यसम्पादन सम्बन्धी विषयलाई विद्यमान कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्थाले रेखांकन गरेको छ ।

स्थानीय शासन सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ कार्यान्वयनमा आइसकेको हालको अवस्थामा नेपालको संविधान, कार्य विस्तृतिकरण प्रतिवेदन, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा अन्तरनिहित अधिकारको बाँडफाँड र कार्यसम्पादन सम्बन्धी विषय प्रष्ट पादै वस्तुगत विवरण तयारी र अद्यावधिक गर्नु पर्ने कुरालाई महत्वपूर्ण रूपमा उठान गरेको छ । हाल संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले स्थानीय तहको विस्तृत र खण्डीकृत तथ्याङ्क सहितको वस्तुस्थिति विवरण तयार गर्न आधारभूत प्रक्रिया, विधि र फारामहरु सहितको गाउँ/नगर वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्यविधि, २०७५ जारी गरि तथ्याङ्क, सूचना वा विवरण संकलन, विश्लेषण र व्यवस्थापनका न्यूनतम विषयहरुमा एकरूपता र स्तरीयता कायम गरी तथ्याङ्क संकलनको स्तरीय ढाँचामा चरणबद्ध प्रक्रिया अवलम्बन गरी गाउँवस्तुस्थिति विवरण तयारी गर्न दिशानिर्देश गरेको छ ।

गाउँ वस्तुगत विवरणले नीति, कानून, मापदण्ड र योजना निर्माणका अतिरिक्त कार्यान्वयन र नियमनका लागि आवश्यक सूचना प्रदान गर्नेछ । यस विवरणले गाउँपालिकाको विकासमा समन्वय र सहकार्य गर्ने निकाय तथा विकास साभेदार, गैसस, निजी क्षेत्रलाई समेत मार्गदर्शन प्रदान गर्ने अपेक्षा गरेको छ । यस पार्श्वचित्रले गाउँपालिकाको वार्षिक तथा आवधिक योजना तयार गर्न आधार स्तम्भको रूपमा काम गर्ने विश्वास लिइएको छ ।

समय, स्रोत र साधनको सीमितता वावजुद सरोकारवालसँगको छलफल र आवश्यकता अनुसार प्राथमिक र द्वितीय तथ्यांकको उपयोग गरी तयार गरिएको यस गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण तयारीको प्रयास सफल भएकोमा खुशी व्यक्त गर्न चाहन्छु । वस्तुगत विवरणमा हुन सक्ने कमीकमजोरीहरुलाई क्रमशः सुधार र अद्यावधिक गर्दै लगिनेछ ।

अन्तमा, वस्तुगत विवरण तयारी कार्यमा नेतृत्वदायी भूमिका खेल्ने अध्यक्ष तथा उपाध्यक्ष लगायत सबै निर्वाचित पदाधिकारी, कर्मचारी र सबै सरोकारवाला तथा प्राविधिक सहयोग प्रदान गर्ने इनोभेटिभ डेभलपमेन्ट कन्सल्ट, सबैलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु । आगामी दिनमा सबैको साथ र सहयोगले गाउँपालिकाको विकास प्रकृया, शासन सञ्चालन र व्यवस्थापन सहज र उत्साहप्रद हुनेछ भन्ने अपेक्षा राखेको छु । धन्यवाद !

.....
विरबहादुर पुन

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

बिषय सूचि

परिच्छेद १: परिचय.....	१
१.१ पृष्ठभूमि.....	१
१.२ उद्देश्य.....	२
१.३ कानुनी तथा नीतिगत आधारहरु.....	२
१.४ तयारीका चरण.....	३
१.४.१ गाउँ वस्तुगत विवरण तयारीको ढाँचा, सर्वेक्षण औजार तथा कार्यविधि तयारी.....	३
१.४.२ वस्तुस्थिती विवरण तयारी कार्यशाला.....	३
१.४.३ सहजकर्ता तथा गणक छनौट, अभिमुखिकरण र पञ्चालन.....	४
१.४.४ तथ्यांक संकलन.....	४
१.४.५ तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण र श्रोत नक्शा तयारी.....	४
१.४.६ वस्तुगत विवरणको मस्यौदा तयारी.....	५
१.४.७ वस्तुगत विवरण सुझाव संकलन.....	५
१.४.८ गाउँ वस्तुगत विवरण अन्तिम प्रतिवेदन तयारी.....	५
१.५ वस्तुगत विवरणको सीमा.....	५
परिच्छेद २: गाउँपालिकाको चिनारी.....	७
२.१ भौगोलिक अवस्थिति.....	७
२.२ ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण.....	८
२.३ राजनीतिक अवस्थिति.....	८
२.४ धरातलीय अवस्था.....	८
२.५ प्राकृतिक सम्पदा.....	९
२.६ साँस्कृतिक उत्कृष्टता.....	१०
२.७ विकासका सम्भावनाहरु -.....	१०
२.९ ग्राहस्थ उत्पादन, मानव विकास सूचकांक र गरिबी:.....	११
परिच्छेद ३: पारिवारिक विवरण तथा जनसंख्याको अवस्था.....	१३
३.१ बस्ती र घरपरिवार विवरण.....	१३
३.२ जनसंख्या वितरणको अवस्था.....	१४
३.२.१ वडा अनुसार जनसंख्या.....	१४
३.३ उमेर तथा लिंगको आधारमा जनसंख्या विवरण.....	१४
३.४ मातृभाषाको आधारमा जनसंख्याको विवरण.....	१५
३.५ धर्म अनुसार जनसंख्या विवरण.....	१६

३.६ जातजाति अनुसार जनसंख्या विवरण	१६
३.७ पेशाका आधारमा जनसंख्या विवरण	१७
३.८ आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या	१७
३.९ अपाङ्गताको आधारमा जनसंख्या विवरण	१९
३.१० बसाइसराइ सम्बन्धी विवरण	२०
३.११ व्यक्तिगत घटना सम्बन्धी विवरण	२०
३.१२ सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमबाट लाभान्वीतहरूको विवरण	२१
परिच्छेद - ४: आर्थिक विकासको	२३
४.१ आर्थिक अवस्था	२३
४.२ मुख्य पेशा सम्बन्धी विवरण:	२३
४.३ विपन्नता स्तरीकरण	२३
४.४ आफ्नो खेतबारीको उत्पादनबाट खाद्यान्न उपलब्धता	२४
४.५ परिवारको स्वामित्वमा रहेको जग्गा जमिन	२५
४.६ जग्गाको किसिम	२६
४.७ पारिवारिक आम्दानी	२६
४.८ पारिवारिक बचत	२७
४.९ आवास संरचनाको विवरण	२८
४.१० आयात निर्यातको अवस्था	२८
४.११ वैदेशिक रोजगारीमा गएकाहरूको विवरण	२९
४.२.१ वर्तमान भू-उपयोग	२९
४.२.२ परिवारको स्वामित्वमा रहेको जग्गा जमिनको मुल्य र	३०
४.३ कृषि तथा पशु विकास	३१
४.३.१ सिंचाइ सुविधा उपलब्धताको विवरण	३१
४.३.२ कृषि उत्पादन सम्बन्धी विवरण	३२
४.३.३ बाली पात्रो ९ ऋचयउ ऋवभिलमभच०	३२
तालिका नं. ४.९ : बाली पात्रोको स्थिति	३२
४.३.५ कृषि उपजमा लाग्ने रोग किरा	३५
४.३.६ पशुपक्षीमा लाग्ने रोग तथा कीरा :	३५
४.३.७ व्यवसायिक कृषि फर्म/समुह सम्बन्धी विवरण	३५
४.३.८ व्यवसायिक पशुपालन फार्म सम्बन्धी विवरण :	३७
४.३.९ कृषि तथा पशुपालन संग सम्बन्धीत समुह तथा सामुदायिक संस्थाहरूको विवरण :	३७
४.३.१० कुखुरा पालन फर्म फर्महरु :	३७

४.३.११ मासु पसलहरु :.....	३८
४.३.१२ ग्रामिण कृषि तथा पशु स्वास्थ्यकार्यकर्ताहरुको विवरण:.....	३८
४.१५ कृषि तथा पशु विकास संग सम्बन्धीत मानवीय संशाधनको विवरण:.....	३८
४.४ पर्यटन विकास	३९
४.४.१ धार्मिक, ऐतिहासिक तथा तथा पर्यटकीय स्थल सम्बन्धी विवरण :.....	३९
४.५ औद्योगिक तथा व्यापार, व्यवसाय तथा बैकिङ्ग	४०
४.५.१ औद्योगिक विकास (लघु, घरेलु, साना, मझौला, ठूला उद्योग, सरकारी, पब्लिक, निजी र सहकारी).....	४०
४.५.३ खानी तथा खनिज सम्बन्धी विवरण :.....	४१
४.५.४ स्थानीय बजार तथा व्यापारिक केन्द्रको विवरण.....	४२
४.५.५ बैंक/वित्तीय संस्था तथा सहकारी सम्बन्धी विवरण.....	४२
परिच्छेद ५: सामाजिक अवस्था.....	४५
५.१ शैक्षिक तथा मानव संशाधन विकास	४५
५.१.१ पाँच वर्षभन्दा माथिको साक्षरता विवरण.....	४५
५.१.२ शैक्षिकस्तर अनुसार जनसंख्या विवरण.....	४६
५.३ विद्यालयमा भर्ना नभएका तथा विद्यालय छाडेका बालबालिकाहरुको विवरण	४७
५.१.४ शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण.....	४८
५.१.५ विद्यालयमा अध्ययन गरिरहेका तहगत छात्रछात्राको विवरण.....	५०
५.१.६ शिक्षक विवरण.....	५९
तालिका नं. ५.७ शिक्षक विवरण	५९
५.१.८ शैक्षिक संस्थामा उपलब्ध भौतिक पूर्वाधार तथा सुविधाहरुको विवरण.....	७४
तालिका नं. ५.८ विद्यालयको भौतिक अवस्था	७६
५.१.९ शिक्षक तथा कक्षा कोठाको पर्याप्तता.....	७८
५.२ स्वास्थ्य तथा पोषण	८०
५.२.१ स्वास्थ्य संस्था को विवरण.....	८०
तालिका नं. ५.२.१ स्वास्थ्य संस्था तथा स्वास्थ्यकर्मिहरुको विवरण	८०
५.२.२ स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध तथा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मिहरुको विवरण.....	८०
५.२.३ खोप सेवा तथा बाल स्वास्थ्य तथा कुपोषणको अवस्था सम्बन्धी विवरण.....	८१
५.२.४ खोप सेवा छोड्ने बालबालिकाको अवस्था.....	८१
५.२.५ पोषणको अवस्था.....	८२
५.२.६ सुरक्षित मातृत्व.....	८३
५.३ खानेपानी तथा सरसफाई	८३

५.३.१ खानेपानीको श्रोतको आधारमा घरपरिवार.....	८३
५.३.२ खानेपानीको श्रोतको विवरण, शौचालय अवस्था	८४
५.४ महिला, बालबालिका तथा सामाजिक समावेशीकरण	८९
५.५ युवा तथा खेलकूद र मनोरञ्जन	८९
५.५.१ खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरञ्जनस्थल सम्बन्धी विवरण	८९
५.६ कला, भाषा तथा संस्कृति	९०
५.६.१ स्थानीय संस्कृति नाचहरु :.....	९०
५.६.२ जात्रा तथा मेलापर्व.....	९०
५.७ सुरक्षा निकाय सम्बन्धी विवरण.....	९०
परिच्छेद ६: वन तथा वातावरणीय स्थिति	९१
६.१ वन क्षेत्रको अवस्था.....	९१
६.१.१ जैविक विविधता सम्बन्धी विवरण	९२
६.१.२ चरन क्षेत्र	९२
६.२.१ विपद्को प्रभाव.....	९२
६.२.२ विपद्को असर विवरण	९३
६.३ जलश्रोत तथा जलाधर क्षेत्र र उपयोगको स्थिति.....	९३
परिच्छेद ७: भौतिक विकासको अवस्था.....	९५
७.१ यातायात पूर्वाधार.....	९५
७.१.१ सडक संजालको विद्यमान अवस्था.....	९५
७.१.२ पुल तथा पुलेसा.....	९६
७.२ इन्धन उपयोग विवरण (खाना पकाउने इन्धनको आधारमा घरपरिवार.....	९८
७.३ बत्ति बाल्ने इन्धनको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार	९९
७.४ सञ्चार तथा प्रविधि.....	९९
७.४.१ आधुनिक सुविधामा पहुँच सम्बन्धी विवरण	१००
३.५ आवास माथिको स्वामित्वका आधारमा घरपरिवार विवरण.....	१००
३.६ छानाको प्रकारका आधारमा घरधुरीको विवरण.....	१०१
परिच्छेद ८: संस्थागत तथा सुशासनको स्थिति	१०३
८.१ संगठनात्क तथा मानव संशाधनको अवस्था.....	१०३
८.१.१ सुनछहरी गाउँपालिकाको गाउँ कार्यपालिका तथा जनप्रतिनिधिहरुको विवरण ढाँचा :.....	१०३
८.१.२. गैर सरकारी संस्था सम्बन्धी विवरण:.....	१०५

द.१.३ गाउँपालिका/नगरपालिका, सरकारी कार्यालय तथा निकायहरू	१०५
द.१.४ गाउँपालिकाको विषयगत शाखा तथा मानव संसाधन	१०६
द.५ गाउँसभा तथा गाउँकार्यपालिका सम्बन्धी विवरण	१०६
द.१.६ सुनछहरी गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण.....	१०८
द.१.७ सुनछहरी गाउँपालिकामा कार्यरत वडा सचिवहरूको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।.....	१०९
द. २ ऐन, नीति, नियम र कार्यप्रणाली.....	१०९
द.२.१ गाउँपालिका ऐन, नीति, नियम, निर्देशिका तथा मापदण्डहरू	१०९
सन्दर्भ सामाग्री.....	११०
परिशिष्ट १: सुनछहरी गाउँपालिकाको नक्सा	१११
परिशिष्ट २: सुनछहरी गाउँपालिकाको भूउपयोग नक्सा	११२

परिच्छेद १: परिचय

वस्तुस्थिती विवरण भन्नाले कुनै निश्चित भुगोल, क्षेत्रमा रहेको जनसांख्यिक संरचनाको विवरण, भौगोलिक अवस्था, सामाजिक साँस्कृतिक विशेषता, प्राकृतिक सम्पदा, आर्थिक अवस्था, मानवीय विकासको स्थिति आदि स्पष्ट हुने आधारभूत तथ्यांक, सूचक वा आधाररेखाको व्यवस्थित र तर्कपूर्ण विवरण रहेको दस्तावेज हो। सुनछहरी गाउँपालिकाको भौगोलिक, सामाजिक, साँस्कृतिक विशेषता, आर्थिक अवस्था, पूर्वाधार लगायत क्षेत्रको विद्यमान यथार्थ स्थिति भल्काउन आवश्यक तथ्याङ्क संकलन र विश्लेषणका माध्यमबाट तयार गरी तर्कपूर्ण, सिलसिलेवार र व्यवस्थित रूपमा प्रस्तुत गरिएको सूचनाको एकीकृत दस्तावेजको रूपमा सुनछहरी गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण तयार पारिएको छ। वस्तुगत विवरण तयारीका लागि निर्धारित र प्रमाणित विधि, औजार तथा प्रकृयाको अवलम्बन गर्नु जरूरी हुन्छ। सुनछहरी गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण तयारीको पृष्ठभूमि, उद्देश्य, नीतिगत तथा कानूनी आधार, तयारी विधि तथा प्रक्रिया र सीमालाई यस परिच्छेदमा समावेश गरिएको छ।

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानले सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको मूल संरचना संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीन तहको हुने र राज्यशक्तिको प्रयोग तीनै तहले संविधान र कानून बमोजिम गर्ने व्यवस्था गरेको छ। संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको अन्तरसम्बन्ध सहकारिता, सहअस्तित्व र समन्वयको सिद्धान्तमा आधारित हुने व्यवस्था गरेको छ। संविधानको अनुसूची ८ को स्थानीय तहको अधिकारको सूचीको क्रमसंख्या ६ मा स्थानीय तथ्याङ्क तथा अभिलेख संकलन सम्बन्धी अधिकार तथा क्रमसंख्या १७ मा वेरोजगारको तथ्याङ्क संकलन सम्बन्धी अधिकारलाई सूचीकृत गरेको छ। नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकारहरूको कार्य विस्तृतीकरण प्रतिवेदनले स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तर्जुमा, वेरोजगारको तथ्याङ्कसहित स्थानीय तहको आधारभूत तथ्याङ्क, संभाव्य प्राकृतिक, भौतिक र साँस्कृतिक स्रोत साधनको तथ्याङ्कीय अभिलेख, सूचना तथा प्रविधियुक्त तथ्याङ्क व्यवस्थापनलाई स्थानीय तहको कार्य क्षेत्र भनी उल्लेख गरेको छ। उपरोक्त संवैधानिक व्यवस्था र अधिकारको व्याख्या अनुसार स्थानीय तहको विस्तृत र खण्डीकृत तथ्याङ्क सहितको वस्तुस्थिती विवरण तयार गर्न

दिगो र योजनाबद्ध विकासलाई अगाडि बढाउनका लागि वैज्ञानिक योजना पद्धतिको आवश्यकता पर्दछ। वैज्ञानिक योजना पद्धति निर्माणका लागि भरपर्दो तथ्याङ्क अपरिहार्यता हुन्छ। त्यसैले तुलनात्मक अध्ययन, अनुसन्धान, विश्लेषण, विवेचना गर्न, सम्भावनाहरूको खोजी गर्न सही तथ्याङ्कले महत्वपूर्ण भूमिका खेल्दछ।

नेपालको संविधानले संघीय लोकतान्त्रिक शासन व्यवस्था अनुरूप जनताको सबैभन्दा नजिकको सरकारको रूपमा गाउँपालिका अथवा नगरपालिकाको व्यवस्था गरेको छ। जस अनुसार स्वायत्तताको उच्चतम अभ्यास तथा विकेन्द्रीकरणको माध्यमद्वारा स्थानीय शासनमा सहभागिता, जवाफदेहिता, पारदर्शीता र उत्तरदायित्व कायम गरी सेवा प्रवाहमा प्रभावकारीतासँगै विकास प्रक्रियालाई द्रुततर तुल्याई जनअपेक्षाको सम्बोधन गर्ने ऐतिहासिक जिम्मेवारी स्थानीय सरकारको काँधमा आएको छ। सहकारीता, समन्वय र सहअस्थित्वका आधारमा संचालन हुने स्थानीय शासन प्रक्रियामा जनसहभागिता र साभेदारीको मर्मलाईसमेत उच्च महत्व दिइएको छ। स्थानीय जनताले प्राप्त गर्ने सेवा सुविधालाई छिटो, छरितो र प्रभावकारी बनाई स्थानीय तहको सुदृढीकरण गर्न नीतिगत तथा व्यवहारिक अभ्यासहरू अगाडी बढिरहेका छन्।

परिवर्तित नवीनतम परिवेशमा स्थानीय सरकारले संविधान प्रदत्त अधिकार बमोजिमको अभिभारा पुरा गर्न गतिशील विकास प्रक्रियालाई अनुशासित गराई सुशासन र समृद्धिका लागि अर्थपूर्ण पहल हुन जरूरी छ। यस कार्यका लागि नवनिर्वाचित पदाधिकारीको कुशल नेतृत्वमा शासन संचालन र विकास प्रकृत्यालाई प्रभावकारी रूपले दिशानिर्देश गर्नु आवश्यक छ। स्थानीय सरकारका गतिविधीहरूबाट जनतामा स्वायत्तताको महसुस हुने गरी संघीय समावेशी शासन व्यवस्थाको मर्मलाई जीवन्त तुल्याउने अपेक्षा गरिएको छ। मानव संसाधन तथा आर्थिक स्रोतको सीमिताका बावजुद उर्लदो जनआकांक्षाको व्यवस्थापनमा अपेक्षित नतिजा हासिल गर्न वास्तविक सूचना तथा तथ्यांक बलियो आधारका रूपमा रहन्छ।

स्थानीय सरकारको सेवा प्रवाहमा चुस्तता र विकास प्रक्रियालाई यथोचित गति प्रदान गर्न खण्डकृत र क्षेत्रगत सूचनासहितको गाउँ वस्तुगत विवरण तयारी जरुरी हुन्छ। नेपालमा आवधिक योजनाले हरेक जिल्लाले विकासका संभावना र स्रोतको आवश्यक सूचना हासिल गर्न आर्थिक, सामाजिक र भौगोलिक क्षेत्र समेटिएको वस्तुगत विवरण तयार गर्नुपर्ने निर्देशित गरेको थियो। तत्कालीन गाविस तथा नगरपालिकाको सन्दर्भमा दशौं आवधिक योजनाले वस्तुगत विवरण तयार गर्नुपर्ने कुरालाई उठान गरेको थियो। स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ र तत्सम्बन्धी नियमावली लागू भए पछि तत्कालीन स्थानीय निकायमा वस्तुगत विवरण तयारी नियमित रूपमा अगाडी बढेको थियो।

वर्तमान सन्दर्भमा नेपाल सरकारले गाउँ तथा नगर क्षेत्रको समग्र वस्तुस्थिति भल्किने वस्तुगत विवरणको ढाँचा तयार गरी उपलब्ध गराइ यथाशक्य छिटो तयार गर्न पत्राचार गरेको छ। गाउँपालिकाको नेतृत्वमा यसरी तयार हुने वस्तुगत विवरणले स्थानीय तहमा तर्जुमा हुने योजनाका लागि सूचनाको आधार तयार गर्न महत्वपूर्ण हुनेछ। उपलब्ध कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्थाका साथसाथै सरोकारवालासँगको परामर्श र विगतका सफल अभ्यासको आधारमा तयार गरिएको वस्तुगत विवरणले गाउँपालिकाको सेवा प्रवाह, आन्तरिक स्रोत परिचालन तथा योजनाबद्ध विकासमा टेवा पुऱ्याउने छ।

१.२ उद्देश्य

गाउँपालिकाको समग्र क्षेत्रको आधारभूत तथ्यांकहरूको वस्तुगत लेखाजोखा गरि विकासको विद्यमान अवस्था, संभावना र स्रोतको सम्बन्धमा आवश्यक सूचना व्यवस्थापन गर्न गाउँपालिकाको समग्र स्थिति भल्किने वस्तुगत विवरण तयार गर्नु यस प्रतिवेदनको प्रमुख उद्देश्य हो। यसका विशिष्ट उद्देश्यहरू देहायअनुसार रहेका छन्।

- सुनछहरी गाउँपालिकाको जनसांख्यिक, आर्थिक, सामाजिक, भू-जैविक, भौतिक, मानवीय, वातावरण र संस्थागत क्षेत्रको विषयगत र वस्तुगत स्थिति चित्रण हुने गरी वस्तुगत विश्लेषण विवरण तयार गर्ने।
- गाउँपालिका, विषयगत क्षेत्र/शाखा, संघ/संस्थाको विवरण, अध्ययन, सर्वेक्षण तथा प्रगति प्रतिवेदनबाट प्राप्त आधारभूत तथा संस्थागत तथ्याङ्क एकीकृत र विश्लेषण गरी विषयगत रूपमा गाउँको एकीकृत वस्तुगत विवरण तयार गर्ने।
- गाउँपालिकाको सेवा प्रवाह, स्थानीय राजस्वको आधार र दर निर्धारण र विकास निर्माण कार्यका लागि आवश्यक वस्तुगत तथा विषयगत सूचना उपलब्ध गराउने।
- गाउँपालिकाको वार्षिक, एकीकृत, आवधिक/रणनीतिक तथा गुरुयोजना र विषयगत योजना तर्जुमा र अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका लागि विषयगत र खण्डकृत सूचना विवरण उपलब्ध गराउने।

१.३ कानूनी तथा नीतिगत आधारहरू

संवैधानिक व्यवस्था, कानूनी तथा नीतिगत आधार, तथ्याङ्कका मान्य सिद्धान्त र आधार, विगतका अनुभव तथा सिकाइलाई आधार मानी संघीयमामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले तयार पारेको गाउँ/नगर वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्यविधि, २०७५ अनुरूप योपार्श्वचित्र तयार गरिएको छ। पार्श्वचित्र तयारीमा नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन सम्बन्धी ऐन, नेपाल सरकारको कार्य विस्तृतीकरण प्रतिवेदन, तथ्याङ्क ऐन, स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ जस्ता कानूनी र नीतिगत व्यवस्था र कार्यविधि अनुरूपको ढाँचा, विधि तथा प्रक्रियालाई प्रमुख आधारको रूपमा लिइएको छ।

क. नेपालको संविधान : नेपालको संविधानको धारा ५७ को उपधारा (४), धारा २१४ को उपधारा (२), धारा २२१ को उपधारा (२), धारा २२६ को उपधारा (१) अनुसार स्थानीय तहको अधिकारको सूची अनुसूची ८ बमोजिम हुनेछ। नेपालको संविधानको

अनुसूची ८ मा स्थानीय तहको अधिकारको सूचीको क्रमसंख्या ६ मा स्थानीय तथ्याङ्क तथा अभिलेख संकलन सम्बन्धी अधिकार तथा क्रमसंख्या १७ मा वेरोजगारको तथ्याङ्क संकलन सम्बन्धी अधिकारलाई सूचीकृत गरेको छ ।

ख. नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकारहरूको कार्य विस्तृतीकरण प्रतिवेदन : नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकारको कार्य विस्तृतीकरणले संविधानको अनुसूची ८ को स्थानीय तहको एकल अधिकारको विस्तृतीकरणले स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तर्जुमा, वेरोजगारको तथ्याङ्कसहित स्थानीय तहको आधारभूत तथ्याङ्क व्यवस्थापन, तथ्याङ्कीय अभिलेख व्यवस्थापन, सूचना तथा प्रविधियुक्त तथ्याङ्क व्यवस्थापनको जिम्मेवारी स्थानीय सरकारमा रहेको छ ।

ग. स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ :

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद ३ दफा ११ को उपदफा २ को च (२) र (३) ड को (२), (४), (५) र (६)मा स्थानीय अभिलेख व्यवस्थापन, दफा ११ को उपदफा २ थ (१), (२) (३), (४) र (५) मा वेरोजगारको तथ्याङ्क संकलन तथा दफा १२ को वडा समितिको काम, कर्तव्य अधिकार अन्तर्गत उपदफा २ को ख मा तथ्याङ्क अद्यावधिक तथा संरक्षण अन्तर्गत खण्डीकृत तथ्याङ्क र सूचनासहितको वडाको पार्श्वचित्र तयार तथा अद्यावधिक गर्नु पर्ने व्यवस्था रहेको छ । स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रको जनसांख्यिक, प्राकृतिक, आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक, भौतिक पूर्वाधार, रोजगारीको अवस्था, कूल ग्राहस्थ उत्पादन, प्रतिव्यक्ति आय, मानव विकास सूचकांक, राजस्व तथा आयव्यय समेतको तथ्याङ्क संकलन र प्रशोधन गरी राष्ट्रिय तथा स्थानीय सूचना प्रणालीमा आवद्धता र पार्श्वचित्र तथा श्रोत नक्साको अद्यावधिक अभिलेखनलाई गाउँपालिका वा नगरपालिकाको काम कर्तव्य र अधिकार भनि उल्लेख गरिएको छ ।

घ. स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन/कार्यविधि २०७४ :: यस कार्यविधिको दफा १ मा “प्रत्येक स्थानीय सरकारले वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा सहभागितामूलक प्रक्रियाबाट नतिजामूलक ढंगले बनाउनु पर्ने र योजना र बजेट तर्जुमा गर्नु पूर्व स्थानीय सरकारको भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक तथा पूर्वाधार लगायतका क्षेत्रको यथार्थ स्थिति देखिने गरी वस्तुस्थिति विवरण (Profile) तयार गर्नु पर्ने छ” भनि प्रष्ट रूपमा उल्लेख गरिएको छ । दिग्दर्शनको दफा ८.२ मा गाउँपालिका वा नगरपालिकाले वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा गर्नु पूर्व स्थानीय तहको भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक तथा पूर्वाधार लगायतका क्षेत्रको यथार्थ स्थिति देखिने गरी वस्तुस्थिति विवरण (Profile) तयार वा अद्यावधिक गर्नु पर्नेछ । अद्यावधिक वस्तुस्थिति विवरण आफ्नो Website माफत सार्वजनिक गर्नु पर्ने व्यवस्था गरेको छ ।

१.४ तयारीका चरण

नेपाल सरकारले उपलब्ध गराएको गाउँ/नगरपालिका वस्तुगत विवरण ढाँचा, विगतका सिकाई, सम्बन्धी विषय विज्ञका सुझाव र गाउँपालिकाका सरोकारवालासँगको सहमतिअनुसार वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ । वस्तुगत विवरण तयारीमा देहाय बमोजिम चरण र प्रक्रिया अवलम्बन गरिएको छ ।

१.४.१ गाउँ वस्तुगत विवरण तयारीको ढाँचा, सर्वेक्षण औजार तथा कार्यविधि तयारी

नेपाल सरकारबाट उपलब्ध स्थानीय तहको वस्तुगत विवरण तयारी स्तरीय ढाँचा, सर्वेक्षण औजार र कार्यविधिलाई गाउँसभाबाट स्वीकृत गरी निर्धारण ढाँचा, सर्वेक्षण औजार र कार्यविधि बमोजिम गाउँ वस्तुगत विवरण तयार गर्ने निर्णय गरियो । यसका साथै गाउँ कार्यपालिकाको नेतृत्वमा गाउँ विकासका सरोकारवालाको सक्रिय सहभागिता र सहयोगमा उपलब्ध गाउँ/नगरपालिका वस्तुगत विवरणको स्तरीय ढाँचा, सर्वेक्षण औजार तथा कार्यविधिका अतिरिक्त गाउँपालिकाको स्थानीय परिवेश, विशिष्टता अनुसार गाउँ वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ ।

१.४.२ वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्यशाला

गाउँ कार्यपालिकाको आयोजनामा गाउँसभा, कार्यपालिकाका पदाधिकारी, कर्मचारी र गाउँ विकास सरोकारवाला बीच साभा धारणा, बुझाई र कार्ययोजना तयार गर्न गाउँपालिका कार्यपालिकाका पदाधिकारी, कर्मचारी तथा गाउँ विकासका सरोकारवाला

बीच गाउँ वस्तुगत विवरणको आवश्यकता, तयारी विधि तथा प्रक्रिया, वस्तुगत विवरण स्तरीय ढाँचा, तथ्याङ्क संकलन तथा विश्लेषण औजार, विधि तथा प्रक्रिया र सम्बन्धित सरोकारवालाको सहभागिता, सहयोग र प्रतिबद्धता लगायत विविध पक्षका बारेमा जानकारी गराउने तथा छलफल गर्ने रहेको छ । अभिमुखिकरण कार्यक्रममा गाउँ वस्तुगत विवरणको आवश्यकता, कानूनी तथा नीतिगत आधार, स्तरीय ढाँचा, तथ्याङ्कको विषय क्षेत्र, श्रोत, संकलन र विश्लेषणका औजार, तयारी विधि तथा प्रक्रियामा तर्जुमा प्रक्रियाबारे अन्तरक्रियामूलक छलफल गरी समान धारणा तथा बुझाई कायम गरियो । यस क्रममा गाउँपालिका तथा सरोकारवालाको जिम्मेवारी र भूमिका तथा प्रतिबद्धता बारे राय परामर्श गरी कार्यतालिका समेत तयार गरियो ।

१.४.३. सहजकर्ता तथा गणक छनौट, अभिमुखिकरण र पचालन

स्थानीय परिवेश र सामाजिक वातावरण संग घुलमिल हुन सक्ने, समुदाय परिचालन तथा सहभागितात्मक लेखाजोखामा अनुभव प्राप्त गरेका १ जना स्थानीय सहजकर्ता र वडागत रुपमा घरधुरी तथा संस्थागत सर्भेक्षण गरि तथ्यांक संकलन गर्न को लागी ७ जना गणकहरु छनौट गरियो । सुनछहरी गाउँ कार्यपालिका तथा वडापालिकाहरु संग समन्वय गरि योग्य । सक्षम व्यक्तिहरुलाई गणकको लागि छनौट गरिएको हो । सहजकर्ता एवं गणकहरुलाई गाउँ/नगर वस्तुस्थिती तयारी कार्यविधि २०७५ मा आधारित भई संस्थागत आधारभुत तथ्यांक, घरधुरी सर्भेक्षण र लक्षित समुह छलफल, जानीफकारहरु मार्फत प्राथमिक तथा द्वितिय तथ्यांक संकलन बारे अभिमुखिकरण गरियो । सुचना संकलन, प्रमाणीकता परिक्षण, तथ्यांकको त्रिकोणात्मक जाँच, सुचनादाताको गोपनीयताको हकको संरक्षण र परिपालना, विषयगतरुपमा सुचनाहरुको वर्गिकरण , सहजकर्ता तथा गणकहरुको काम, कर्तव्य, जिम्मेवारी तथा अधिकारहरु, संचार तथा समन्वय सीप आदी विषयमा सहजकर्ता तथा गणकहरुलाई अभिमुखिकरण गरियो । आवश्यक मसलन्द तथा स्टेशनरीहरुको व्यवस्थापन पश्चात निर्धारित कार्ययोजना बमोजिम सहजकर्ता तथा गणकहरुलाई परिचालन गरियो ।

१.४.४ तथ्यांक संकलन

वस्तुगत विवरण तयारीका लागि मुख्य गरेर प्राथमिक र द्वितीय श्रोतबाट तथ्यांक संकलन गरिएको छ । प्राथमिक श्रोतमा पारिवारिक विवरण संकलन (घरधुरी सर्भेक्षण) तथा सहभागितामूलक विवरण संकलन फारम प्रयोग गरिएको थियो । द्वितीय श्रोतबाट तथ्यांक संकलनका लागि संस्थागत सर्भेक्षण फारम उपयोग गरियो । तथ्यांक संकलनका लागि उपयोग गरिएका पारिवारिक विवरण सर्भेक्षण फारम, संस्थागत विवरण संकलन फारम अनुसार गरिएको छ । संस्थागत तथ्याङ्कको प्रमुख श्रोतहरुमा गाउँ कार्यपालिका कार्यालय, जिल्लास्थित विषयगत तथा डिभिजन कार्यालय, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग अन्तर्गतका कार्यालयहरु, शैक्षिक संस्था, स्वास्थ्य संस्था, गैसस र समुदायमा आधारित संस्था, बैंक तथा वित्तीय संस्था र उक्त कार्यालय, निकाय र संस्थाको अभिलेख तथा प्रतिवेदन र अनुसन्धानमूलक दस्तावेजहरु प्रमुख रुपमा रहेका छन् । निर्वाचित जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, स्थानीय सहजकर्ता तथा गणकहरु परिचालन गरी उपलब्ध सर्भेक्षण विधि तथा तत्सम्बन्धी औजार बमोजिम तथ्याङ्क संकलन गरियो ।

१.४.५ तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण र श्रोत नक्शा तयारी

प्राप्त तथ्याङ्कलाई सूचनाको आवश्यकता अनुसार तथ्याङ्कशास्त्रीय विधिद्वारा विश्लेषण गरियो । प्राप्त तथ्याङ्क तथा विवरणलाई विषय क्षेत्रगत, वडागत र सामाजिक संरचनागत (लैंगिक र जातिगत) रुपमा समेत विश्लेषण गर्ने प्रयास गरिएको छ । तथ्याङ्क विश्लेषणबाट प्राप्त सूचना तथा विवरणलाई सम्भव भएसम्म विषयगत, वडागत, लैंगिक र जातिगत रुपमा खण्डीकृत गरी प्रस्तुत गर्ने प्रयास गरिएको छ । तथ्याङ्क न्यूनतम भएका विषय तथा सूचकहरुमा केन्द्रीय तथ्यांक विभागको साविक गाविसको तथ्यांकलाई हालको वडागत मानसँग मेलखाने गरी प्रस्तुत गरिएको छ । यसैगरी जिल्लागत रुपमा मात्र प्रतिवेदन वा अभिलेखबाट प्राप्त तथ्यांकलाई गाउँपालिकाको प्रतिनिधित्व हुने वा सामान्यकरण गर्न मिल्ने हदसम्म सोही अनुसार हुने गरी उल्लेख गरिएको छ । विश्लेषणबाट प्राप्त सूचनाहरु मध्ये भौगोलिक, भौतिक, प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक विवरणलाई भौगोलिक सूचना प्रणालीमा आधारित स्रोत नक्शा तयार गरियो ।

१.४.६ वस्तुगत विवरणको मस्यौदा तयारी

नेपाल सरकारबाट उपलब्ध गाउँ वस्तुगत विवरणको स्तरीय ढाँचा, गाउँ कार्यपालिका र सरोकारसँगको छलफल र निष्कर्ष बमोजिम प्राप्त सूचनाहरूलाई भण्डारण, बर्गिकरण, विश्लेषण, गाउँ वस्तुगत विवरणको मस्यौदा तयार गरियो। मस्यौदा तयार गर्दा उपलब्ध स्तरीय ढाँचा, स्थानीय परिवेश र विशिष्टता विषय तथा सूचना र विवरणलाई समावेश गर्ने प्रयास गरिएको छ।

१.४.७ वस्तुगत विवरण सुझाव संकलन

स्थानीय तहको वस्तुगत विवरण कार्यविधिमा उल्लिखित स्तरीय ढाँचा बमोजिम तयार गाउँ वस्तुगत विवरणको मस्यौदा प्रस्तुत तथा छलफल गरी सुझाव प्राप्त गर्न गाउँपालिका स्तरीय प्रमाणीकरण कार्यशाला गोष्ठीको आयोजना गरियो। कार्यशालामा विषयगत रुपमा मस्यौदा वस्तुगत विवरणको सूचना तथा विवरण प्रस्तुत गरी विषयगत समूह तथा वृहत् समूह छलफलमा गरी सुझाव संकलन गर्नुका साथै वस्तुगत विवरणलाई औपचारिक रुपमा अनुमोदन गरी प्रस्तुत सूचना तथा विवरणलाई गाउँपालिकाको आधाररेखा सूचनाको रुपमा लिई योजना तर्जुमा, नतिजा अनुगमन तथा विकासका उपलब्धीको लेखाजोखाको लागि प्रयोग गर्ने प्रतिबद्धता प्राप्त गरियो। यसैगरी मस्यौदा विवरणमा वडा समिति र शाखा तथा इकाई र जिल्ला समन्वय समिति (जिसस) र सहयोगी निकायहरूलाई उपलब्ध गराई सुझाव संकलन गरियो।

१.४.८ गाउँ वस्तुगत विवरण अन्तिम प्रतिवेदन तयारी

गाउँ वस्तुगत विवरण प्रमाणीकरण कार्यशालाबाट प्राप्त राय तथा सुझाव, जिसस, विषयगत शाखा, वडा समिति र सहयोगी निकायबाट समेत प्राप्त सुझावलाई समावेश गरी गाउँ वस्तुगत विवरणको अन्तिम प्रतिवेदन तयार गरियो।

१.५ वस्तुगत विवरणको सीमा:

गाउँ वस्तुगत विवरणलाई नेपाल सरकारद्वारा जारी ढाँचा तथा विगतमा सफल अनुभव बमोजिम तयार गरिएको छ। विवरणमा यथाशक्य बढी सूचना समाविष्ट हुने गरी तयारी गर्ने अभ्यास भएतापनि स्थानीय शासन संचालनको शुरुआती अवस्था भएको हुँदा कानूनी, नीतिगत तथा तथ्याङ्क व्यवस्थापन सम्बन्धी व्यावहारिक कठिनाईहरू आइपुग्यो। सोको बावजुद सम्बन्धी सबैको प्रयासबाट गाउँ वस्तुगत विवरण तयारी कार्य पूरा गरिएको छ। प्रस्तुत तथ्यांकलाई संभव भएसम्म वडागत र सामाजिक रुपमा खण्डीकृत र विषयगत रुपमा एकीकृत गर्ने प्रयास गरिएको छ। नवगठित गाउँपालिकामा सीमित कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था, स्रोतसाधनको बावजुद पहिलो प्रयासको रुपमा तयार गरिएको यस वस्तुगत विवरण आगामी दिनमा आवश्यकता अनुसार परिमार्जन गर्दै लगिनेछ।

परिच्छेद २: गाउँपालिकाको चिनारी

संघीय लोकतान्त्रीक गणतन्त्रात्मक राज्य नेपालको ५ नं प्रदेश अर्न्तगत रोल्पा जिल्लाको १० वटा स्थानिय तह मध्येको सुनछहरी गाउँपालिका पनि एक हो । पुतली/डमरु आकारको नक्शाको आकृतिमा रहेको यस गाउँपालिका रोल्पा जिल्ला सदरमुकाम लिवाङ देखी ४८ कि.मि. उत्तरी पुर्व भागमा अवस्थित रहेको छ । साविकका सेरम, गाम (भित्री/वाहिरी गाम), स्युरी, जैमाकसला, फगाम र जेलवाङ गरि ६ ओटा गा.वि.स. मिलेर बनेको यो गाउँपालिका २७७.६२ वर्ग कि.मी. क्षेत्रफलमा फैलिएको छ ।

यस परिच्छेदमा यहाँको भौगोलिक अवस्थिति, राजनीतिक अवस्थिति, सामाजिक विशेषता प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक उत्कृष्टता, विकास संभावनाहरूलाई देहाय बमोजिमका शीर्षकहरूमा व्याख्या गरिएको छ ।

२.१ भौगोलिक अवस्थिति

समुन्द्री सतहको ९०० मिटरदेखि ३५०० मिटरसम्मको उचाईमा रहेको सुनछहरी गाउँपालिका भौगोलिक अवस्थितिका हिसाबले २८ डिग्री १० मिनेट ३१ सेकेण्ड देखि २८ डिग्री २२ मिनेट ४० सेकेण्ड उत्तरी अक्षांश र ८२ डिग्री ३६ मिनेट ५७ सेकेण्डदेखि ८२ डिग्री ४८ मिनेट ०३ सेकेण्ड पूर्वी देशान्तरमा फैलिएको छ । यो गाउँपालिका रोल्पा जिल्लाको जिल्ला सदरमुकाम लिवाङदेखि करिब ४८ किमीको दूरीमा उत्तरपूर्वी भागमा रहेको छ ।

भौगोलिक तथा प्रशासनिक रूपमा ७ ओटा वडामा सुनछहरी गाउँपालिकालाई विभाजन गरिएको छ । पूर्व पश्चिम राजमार्गको भालुवाङ देखि करिब ७० कि.मि. भालुवाङ-रोल्पा सडकको दुरी पारगरि सुलिचौर पुगेपछि सुलिचौर-फुलिबन सडकको करिब ४ कि.मि. कच्ची सडक यात्रापार गरपछि सुनछहरी गाउँपालिकाको सिमानामा पुग्न सकिन्छ । सुलिचौर-फुलिबन सडकको करिब १४ कि.मि.को पार गरेपछि सुनछहरी गाउँपालिकाको प्रशासकीय केन्द्रमा पुग्न सकिन्छ । मध्य तथा उच्चपहाडी भौगोलिक बनौटको संयोजन, अग्लापहाड र गहिरा खोल्सीहरूले भरिएको सुनछहरी गाउँपालिकाको पूर्वमा बाग्लुङ र प्यूठान, पश्चिममा रोल्पा नगरपालिका र सुनील स्मृति गा.पा., उत्तरमा थवाङ गाउँपालिका र रुकुम जिल्ला रहेका छन् भने दक्षिण सिमाना लुङ्ग्री गाउँपालिका संग जोडिएको छ ।

अति सौन्दर्य मनामोहक प्रसिद्ध सुनछहरी भरनाको नामवाट नामाकरण गरिएको यस गाउँपालिकाको प्रशासकीय केन्द्र वडा नं ५ को पोवाङमा रहेको छ ।

गाउँपालिकाको नाम: सुनछहरी गाउँपालिका

समावेश भएका साविक गाविसका वा गाविसका वडाहरू: सेरम, गाम, स्युरी, जैमाकसला, फगाम (२-९) र जेलवाङ गाविस

जनसंख्या: १६०३४

क्षेत्रफल: २७७.६२ वर्ग कि.मि.

केन्द्र: पोवाङ, रोल्पा

वडा संख्या: ७

सीमाना:

पूर्व: बाग्लुङ र प्यूठान जिल्ला

पश्चिम: रोल्पा न.पा. र सुनील स्मृति गा.पा.

उत्तर: थवाङ गा.पा. र रुकुम जिल्ला.

दक्षिण: लुङ्ग्री गाउँपालिका

सुनछहरी गाउँपालिकाको वडा विभाजन

वडा नं.	समावेश भएका साविकका गाविस	साविक वडा नं.	घरधुरी संख्या	जनसंख्या	जनसंख्या प्रतिशतमा
१	सेरम	१-९	३७४	१९७२	१२.३०%
२	भित्री गाम	४, ६, ८ र ९	३८३	२०१२	१२.५५%
३	वाहिरी गाम	१-३, ५ र ७	४०४	१,९९४	१२.४४%
४	स्युरी	१-९	३९९	१७२०	१०.७३%

वडा नं	साविकको गा.वि.स.	वडाको केन्द्र	वडाको क्षेत्रफल (वर्ग कि.मी.)	समुद्री सतहदेखिको उचाइ (मि.)	अक्षांस	देशान्तर
५	जैमाकसला	१-९		५८०	३०२०	१८.८३%
६	फगाम	२-९		४४६	२४२०	१५.०९%
७	जेलबाङ	१-९		५१०	२८९६	१८.०६%
	जम्मा			३,०१६	१६,०३४	१००.००%

स्रोत: संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, २०७४

सुनछहरी गाउँपालिकाका वडाहरूको भौगोलिक अवस्थिति देहायबमोजिम रहेको छ ।

२.२ ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण

रोल्पा जिल्लाको पूर्व उत्तर भेकमा २७७.६२ वर्ग कि.मी.क्षेत्रफलमा फैलिएको सुनछहरी गाउँपालिका संघर्षशाली र स्वाभिमानी इतिहास, मनोरम प्रकृति र साँस्कृतिक उत्कृष्टता र विशिष्टताले भरिएको महत्वपूर्ण क्षेत्र हो । नेपाल सरकारको राज्य पुनः संरचना अनुसार साविकका सेरम, गाम, स्यूरी, जैमाकसला, फगाम (२-९), र जेलबाङ्ग गाविस लाई समायोजन गरी वि.स. २०७३ सालमा सुनछहरी गाउँपालिका नामाकरण गरि स्थापना भएको थियो । **विगत १० वर्षे रुपान्तरकारी जनक्रान्तीका ऐतिहासिक महत्व बोकेका गाम, जेलबाङ्ग लाई साँच्चि राखेर सामाजिक न्याय र समृद्धिको दिशामा अघि बढेको यस गाउँपालिका मुलत मगरात आदीवासी संस्कृतिले विभुसित रहेको छ ।**

परस्परमा विस्वास, सामुदायीक एकता र इमान्दारीता, कठोर परिश्रम र समुन्नत भविष्य प्रतिको प्रतिवद्धता नै सुनछहरी गाउँपालिकाको मुख्य पहिचान हो । मगरात संस्कृतिको संरक्षण, सम्बर्द्धन र परिष्करण, कृषिको व्यवसायीकरण र बजारिकण, जडिबुटी, पशुपालन, खानी प्राकृतिक सम्पदाका जलश्रोतको उपयोगिताको हिसावले प्रचुर संभावना बोकेको गाउँपालिका हो ।

विगत २०५२ देखि २०६२/६३को वर्गसंघर्षमाजना महिला रपुरुष गरिजनाले शहादत प्राप्त गरेको यस गाउँपालिकाले मुलकको राजनीतिक परिवर्तनमा ऐतिहासिक र गौरवशाली योगदान गरेको छ ।

२.३ राजनीतिक अवस्थिति

सुनछहरी गाउँपालिका प्रदेश नं ५ अन्तरगत पहाडी जिल्ला रोल्पामा अवस्थित रहेको छ । साविकका सेरम, गाम, स्यूरी, जैमाकसला, फगाम (२ देखि ९), र जेलबाङ्ग गाविसलाई समावेश गरी बनेको यस गाउँपालिकामा राजनीतिक एवं प्रशासनिक सहजताकको लागि ७ ओटा वडाहरूमा विभाजन गरिएको छ । रोल्पा जिल्लामा विद्यमान १ नगरपालिका र ९ गाउँपालिका गरी १० स्थानीय तह मध्ये सुनछहरी गाउँपालिका पनि एक हो । गाउँपालिकाको केन्द्र सवै वडाहरूको भौगोलिक केन्द्र विन्दु साविक जैमाकसला गा.वि.स.को पोबाङ्गमा रहेको छ । जहा देखि पूर्वमा वडा नं २,३ र पश्चिमतर्फ वडा नं ६ र ७, उत्तरतर्फ वडा नं १ र दक्षिणमा वडा नं ५ र ४ रहेका छन् । पूर्ववत् रुपमा नेपालको मध्यपश्चिम विकास क्षेत्रमा पर्ने राप्ती अञ्चलकै कान्छो जिल्लाको रुपमा स्थापित रोल्पा जिल्ला प्रतिनिधि सभा निर्वाचन प्रयोजनका लागि जिल्लाकै एउटा मात्र निर्वाचन क्षेत्र रहेको छ भने प्रदेश सभा निर्वाचन प्रयोजनका लागि तय गरिएका २ निर्वाचन क्षेत्र मध्ये प्रदेश क मा यो सुनछहरी गाउँपालिका पर्दछ ।

२.४ धरातलीय अवस्था

मध्य तथा उच्च पहाडी भुगोल अन्तरगत रहेको यस क्षेत्रमा धरातलीय स्वरुपका हिसाबले अधिकांश भूभाग पहाड, भिरालो र चट्टानी क्षेत्रले ओगटेको छ । तथापि, कतिपय पहाडका काखहरूमा समथर जमिन पनि देख्न सकिन्छ । अग्ला र भिराला पहाडी श्रृंखलाले बनेका यस गाउँपालिकामा भीरपाखा तथा वसोवास योग्य क्षेत्रसहितको विविधतायुक्त धरातलीय अवस्थिति

रहेको छ । अधिकांश क्षेत्रमा भिरालो जमिन रहेको यस क्षेत्रमा समथर भुभाग न्युन रहेको देखिन्छ । पर्याप्त वनजंगलले ढाकेको, साना साना खोल्साहरु उल्लेख्य भएको यस गाउँपालिकाको एकैठाउमा भुप्प भुप्प रहेका बस्तिहरु रहेका छन् ।

२.५ प्राकृतिक सम्पदा

सुनछहरी भरणा, कोठिभिर, गोडबाड युद्धस्थल, विवाड दह, तिलाचन ताल, जेल्वाडको चौकी आक्रमण स्थल, जेल्वाडको फलाम, सुन खानी, जलजला लगाएतका स्थानलाई धार्मिक, प्रकृतिक र युद्धपर्यटनलाई अन्तर सम्बन्धीत बनाई पर्यटन क्षेत्रलाई विकास गरेर लगिन

गाउँपालिकाको कूल क्षेत्रको करिव ४९.४९ प्रतिशत कृषि तथा खेतीपाति गरिन्छ भने ३८.७६ प्रतिशत वनक्षेत्रले ढाकेको छ । यस्तै कूल भूभागको १०.८५ प्रतिशत भांडीक्षेत्र र ०.५६ प्रतिशत घाँसे मैदान रहेका छन् । यस गाउँपालिकालाई मूलप्रवाह क्षेत्र बनाएर अविरल बगिरहने लुंग्री खोला, फगाम खोला, गजुल खोला तथा नदीहरुले कूल क्षेत्रफलको ०.२७ प्रतिशत भूभाग ओगटेको छ । यी नदीनालाहरु यहाँको मुख्य प्राकृतिक सम्पदाहरु हुन् । यद्यपी यी नदीहरुका पानी सिंचाइको रुपमा कम मात्रै प्रयोग भएका छन् । यस्तै कूल क्षेत्रफलको ०.०७ प्रतिशत मात्र खुला क्षेत्र रहेको छ ।

जैविक विवधताका हिसाबले उच्च पर्यटकीय चिसो हावापानीमा पाइने जीव तथा वनस्पतिहरुमा क्रमशः घोरल, कस्तुरी, रतुवा, सल्लो, ओखर, गुराँस, सुन्तला, नास्पाती आदि पाइने गर्दछ । जंगल क्षेत्रमा पाइने प्रमुख जडिबुटीका रुपमा टिमुर, पाँच औले आदि रहेका छन् । पहाडको माथिल्लो भागका अधिकांश स्थानमा वन तथा खर्कहरु रहेका छन् । यस गाउँपालिकाको पूर्वमा देखिने रमणीय हिमाली श्रृंखलाहरुले यहाँको सुन्दरता बढाएको छ । खनिजका रुपमा नदी किनारामा बालुवा र बालुवामा सुनसमेत पाइने गर्दछ ।

यसक्षेत्रको भूउपयोग सम्बन्धी विवरण देहायबमोजिम रहेको छ ।

वार्ड नं	कृषि क्षेत्र	बांभो क्षेत्र	पतभर जंगल	घाँसे मैदान	कोणधारि जंगल	भाडि क्षेत्र	जम्मा
१	१२.३३	०.०३	६.८४	१.०९	२३.७८	३.०३	४७.१०
२	१३.९०	-	४.४०	०.९६	३८.०८	१.७८	५९.१३
३	१२.२१	०.००	५.६७	०.१८	२७.५९	०.५२	४६.१६
४	५.४२	०.००	७.३४	०.००	७.८४	०.३६	२०.९६
५	१४.०१	०.००	८.०३	०.०४	३.३५	२.००	२७.४२
६	११.५७	०.०४	५.११	०.३६	७.६१	१.१९	२५.८८
७	१२.१७	-	५.६३	३.५८	२७.२६	२.२५	५०.८९

वार्ड नं	कृषि क्षेत्र	बांभो क्षेत्र	पतभर जंगल	घांसे मैदान	कोणधारि जंगल	भाडि क्षेत्र	जम्मा
जम्मा	८१.६२	०.०७	४३.०१	६.२१	१३५.५१	११.१२	२७७.५४
प्रतिशत	२९%	०%	१५%	२%	४९%	४%	१००%

Source: Land Reform and Mapping Project

२.६ साँस्कृतिक उत्कृष्टता

ऐतिहासिक महत्वका साथै साँस्कृतिक विशेषता बोकेको यस गाउँपालिका मगरात तथा खस सभ्यता तथा हिन्दू एवं बौद्ध साँस्कृतिको अनुपम संयोजन रहेको छ। आदीवासी मगर समुदायको ७० प्रतिशत भन्दा बढी बसोबास रहेको यस गाउँपालिकामा क्षेत्री,ब्राम्हण,दलित सन्यासी जातिको समेत मिश्रित बसोबास रहेको छ। यस गाउँपालिकामा मुख्य कामकाजीको भाषा नेपाली रहेको छ भने समुदायहरू बीच आपसी बोलिचालीको भाषा मगर तथा स्थानीय खाम भाषा पनि उत्तिकै प्रचलनमा छ। धार्मिक रूपमा हिन्दू धर्मालम्बीहरूको उच्च बाहुल्यता रहेको यो गाउँपालिकामा मनाइले चाडपर्वहरूमा कृष्णाष्टमी, तीज, जनैपूर्णिमा, दशैं, तिहार, माघे संक्रान्ति, चैते दशैं आदि रहेका छन्। धार्मिक तथा भाषिक रूपमा करिव विविधतामा एकता रहेको यो गाउँपालिकामा चाडपर्वका समयमा गरिने विभिन्न क्रियाकलापहरूले यहाँको सामाजिक र साँस्कृतिक उत्कृष्टता झल्काउने गर्दछन्। भेषभुषाका रूपमा पुरुषहरूले मुख्य रूपमा कमिज पाइन्ट, टोपी, कोट, कमिज तथा पाइन्ट र महिलाले गुन्यु चोली र पटुकी लगाउने गर्दछन्। यद्यपी पछिल्लो चरणमा महिलाहरूले कुर्था सुरुवाललाई प्राथमिकता दिएको पाइन्छ। यस गाउँपालिकामा जलजलामा ब्रह्मा पुजावर्षको ३ पटक, भदौरे पुजा, जेठासी मेला, मङ्गसीरे मेला, लुङ्गमा मेला, माघेसक्रान्ती मेला, कुल बराह मेला, भुमे पुजा आदी गर्ने गरिन्छ।

२.७ विकासका सम्भावनाहरू -

सुनछहरी गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक सम्पदाहरू, आर्थिक अभ्यास र उपलब्ध मानवीय पूँजी तथा पूर्वाधार लगायतको अवस्थालाई हेर्ने हो भने यस गाउँपालिकामा आर्थिक, सामाजिक, पूर्वाधार तथा साँस्कृतिक विकासका प्रशस्त सम्भावनाहरूको आँकलन गर्न सकिन्छ। यस गाउँपालिकाका विकासका सम्भावनाहरूलाई देहाय बमोजिमको बुँदाहरूमा प्रस्तुत गरिएको छ।

क) उन्नत जातका पशुपंक्षीको व्यवसायीक पालन र बजारिकरण : यस क्षेत्रका परम्परागत पशुपालक कृषकहरूको अनुत्पादक (निर्वाहामुखि) पशुहरू जस्तै: सामान्य जातका बाखा, भेडा, गाई, भैंसि, आदिलाई नश्लसुधार गरि उन्नत जातका नस्लहरूमा ले विस्थापित गरी पशुद्वारा उत्पादन हुने मासुतथा दुग्ध जन्य पदार्थहरूलाई प्रबर्द्धन गरी थप आर्थिक बृद्धि गर्न सकिन्छ।

ख) व्यवसायिक तरकारी खेती: गाउँपालिका भित्रको जलवायु, मौसम, वातावरण तथा माटो परिक्षण गरि पकेट तथा जोन क्षेत्रहरूको विकास गरि व्यवसायिक तरकारी खेति को प्रचुर संभावना देखिन्छ। गाम, सेरम,फगाम, जेल्वाङ्ग, जैमाकसला लगायतका तटीय क्षेत्र (खोलाका जनिकमा रहेका खेतबारीहरू)लाई उपलब्ध पानीका स्रोतहरूलाई उचित र वैज्ञानिक ढंगले सिंचाईको व्यवस्थापन गरी अर्गानिक एवं मौसमी तथा बेमौसमी व्यवसायिक तरकारी खेतीको प्रबर्द्धन गरी आन्तरिक आवश्यकता परिपूर्ती गर्दै बाँकी रहेका बाह्य निकास गरी कृषकहरूको आर्थिक स्तरमा बृद्धि गर्न सकिन्छ।

ग) फलफूल क्षेत्रको पहिचान र विकास : यहाँ उत्पादन हुने उच्च पहाडी तथा समसितोष्ण हावापानीमा हुने खालका सुन्तला, कागती, नास्पाति, मौसम, केरा, आँप, मेवा, किवी, कालो अंगुर, आरु बखडा, ओखर, अम्बा, आरु आदि फलफूलहरूलाई व्यवसायिक रूपमा उत्पादन तथा वितरण गर्न कृषकहरूलाई प्रोत्साहन गर्न सकिनेछ।

घ) सामुदायिक तथा व्यक्तिगत जमिनमा जडिबुटी खेती तथा संरक्षण : यस क्षेत्रमा पाइने पदमचाल, टिमुर, पाँचऔले, दालचिनी, सतुवा, अमला, रिठा, चिराइतो आदि जस्ता जडिबुटीहरूको प्रबर्द्धन, उत्पादन,संरक्षण, प्रशोधनगर्नुका साथै यसको महत्व र उपयोगिताको बारेमा प्रकाश पारी कृषकहरूलाई व्यवसायिक बनाउन प्रोत्साहन गर्ने।

ड) **बजार क्षेत्रमा सुलभ पहुँच:**गाउँपालिकामा विस्तार भएका सडक सञ्जालहरूलाई बाह्रै महिना सञ्चालनमा ल्याउनको लागि स्तरोन्नती गर्नुका साथै थप सडक सञ्जाल विस्तार गर्दा स्थानीय उत्पादन एवं उपभोगलाई प्रबर्द्धन गर्ने गरी प्राथमिकता दिने ।

च) **प्राकृतिक खानी उत्खनन् तथा संरक्षण :** यस गाउँपालिका भित्र रहेका फलाम, तामा, शिसा तथा सुन खानीहरूको वैज्ञानिक रुपमा अध्ययन, उत्खनन्, प्रशोधन तथा प्रबर्द्धन गरि उद्योगको विकास गर्न सके स्थानीय स्तरमै आयआर्जन, रोजगारीको प्रचुर संभावना बढ्ने देखिन्छ ।

छ) **वातावरण अनुकूलन कार्यक्रम:** वन तथा वातावरण क्षेत्रको दीगो र वैज्ञानिक व्यवस्थापनसहित जलवायु परिवर्तन, बाढी पहिरो, भूक्षयबाट पर्ने जाने प्रभावको न्यूनीकरण गर्नका लागि वृक्षरोपण गर्ने तथा विकासका प्रयासहरूलाई प्रकृतिमैत्री, वातावरण अनुकूल र दीगो बनाउन सकिने संभावना रहेको छ ।

ज) **शैक्षिक सुधार कार्यक्रम:**यस गाउँपालिकामा सञ्चालित विद्यालयहरूले दिने शिक्षाको गुणस्तरमा तीव्र बृद्धि गर्दै, विद्यार्थीहरूलाई विद्यालयमा भिकाउने, टिकाउने, पढाउने र योग्य, सक्षम र गुणस्तरीय नागरिक उत्पादन गर्नको लागि आगामी दिनमा क्याम्पस तथा प्राविधिक विद्यालयहरू स्थापना गरी यहाँका नागरिकहरूलाई व्यवहारिक तथा जीवन उपयोगी शिक्षा प्रदान सकिनेछ ।

झ) **कला संस्कृतिको जगेर्ना र पर्यटकीय क्षेत्रको विकास :**गाउँपालिका स्तरमा रहेका धार्मिक तथा पर्यटकीय क्षेत्र, स्थानीय मगरात तथा अन्य कला, संस्कृति, भाषा, साहित्यलगायत अन्य स्थानीय सम्पदाहरूको संरक्षण, विकास र प्रबर्द्धन गर्दै संभावित स्थानहरूमा होमस्टे (घरबास कार्यक्रम) स्थापना गर्नले गाउँपालिकालाई पर्यटकीय क्षेत्रको रुपमा प्रचारप्रसार गर्न सकिन्छ । जलजला, जेल्बाङ्ग,तमाखे जस्ता युद्ध पर्यटनका संभावना भएका स्थानहरूलाई गुरिल्ला मार्ग संग जोडी युद्ध पर्यटनको रुपमा विकास गरि

ञ) **जल उपयोग गुरुयोजना र विकास:**यहाँका सम्भावित क्षेत्रमा लघु जल विद्युत उत्पादन तथा वैकल्पिक नवीकरणीय उर्जाको प्रयोगबाट आत्मनिर्भर बन्नुका साथैविद्युतीय सेवा उपलब्ध गराउने गाउँपालिकाको रुपमा स्थापित गर्न सकिनेछ ।

ट) **खानेपानी तथा सरसफाई :**गाउँपालिकाको सम्पूर्ण वडाको सम्पूर्ण टोलहरूमा खानेपानी तथा थोपा सिंचाई, साना सिंचाई, ठूला सिंचाई (तटिय भागहरूमा) को विस्तार गरी कृषकहरूले आवश्यक पर्ने मौसमी तथा बेमौसमी तरकारी तथा खाद्यान्नहरू उत्पादनमा सहजता ल्याइ जनताको जीवन स्तर माथि उठाउन सक्ने संभावना देखिन्छ ।

ठ) **विपद जोखिम व्यवस्थापन गरी उत्थानशील समाजको विकास:**भूकम्प, बाढीपहिरो तथा हावाहुरी जस्ता प्राकृतिक जोखिमबाट हुनसक्ने क्षतिलाई कम तथा न्यूनीकरण गर्न तत्काल उद्धार तथा राहत वितरण कार्यमा तदारुकता देखाइनेछ । साथै यसबाट बच्नको लागि आवश्यक अनुसार चेतना मूलक कार्यक्रमलाई प्राथमिकताका साथ सञ्चालन गरिनेछ ।

ड) **सुशासन, समावेशीकरण र सामाजिक न्यायको प्रबर्द्धन :**गाउँपालिका तथा यस गाउँपालिका भित्र रहेका सम्पूर्ण वडा समितिहरूबाट प्रदान गरिने सबै खालका कामकारवाहीहरूलाई सेवामुखी र उत्तरदायी बनाउन सूचकसहित अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरी त्यसको परिणाम प्रत्येक चौमासिकमा सञ्चारकर्मी, मानव अधिकार नागरिक समाज तथा आम जनतामाभू सार्वजनिक गरिनेछ ।यसका साथै गाउँपालिका ऐन, नीति, नियम, निर्देशिका तथा मापदण्डहरू पूर्ण रुपमा नियम संगत तरिकाले अक्षरस पालना गरिनेछ ।

२.९ ग्राहर्स्थ उत्पादन, मानव विकास सूचकांक र गरिवी:

नेपाल मानव विकास प्रतिवेदन २०१४ तथा गरिवीको लघु क्षेत्र अनुमान २०६८ मा रोल्पा जिल्लाको सन्दर्भमा औलाइएका तथ्यहरूलाई सुनछहरि गाउँपालिकाका हकमा पनि सामान्यीकरण गरिएको छ । नेपाल मानव विकास प्रतिवेदन, २०१४ अनुसार रोल्पा जिल्ला मानव विकास सूचकांकका दृष्टिकोणले ७५ जिल्लाहरू मध्ये ६७ औं स्थानमा पर्दछ । यस जिल्लाको मानव विकास सूचकांकको मान ०.४६४ रहेको छ । जसअनुसार औषत आयु ६६.२८ वर्ष तथा प्रतिव्यक्ति आम्दानी ६४३ अमेरिकी डलर रहेको छ । मानव गरिवी सूचकांकका दृष्टिकोणले ७५ जिल्लाहरू मध्ये ५४ औं स्थानमा पर्दछ । यस जिल्लाको मानव गरिवी सूचकांकको मान ३८.५७ रहेको छ ।

परिच्छेद ३: पारिवारिक विवरण तथा जनसंख्याको अवस्था

यस परिच्छेदमा गाउँपालिकाको जनसांख्यिक अवस्थसँग सम्बन्धित बस्ती, घरधुरीको विवरण, जनसंख्या बन्नेट, संरचना तथा वितरण जस्ता विषयहरू समाविष्ट रहेका छन् ।

३.१ बस्ती र घरपरिवार विवरण

यस सुनछहरी गाउँपालिकामा भौगोलिक बनावटका कारण पनि बस्तिहरू टाढा टाढा रहेका छन् तर बस्ति भित्रका घरहरूभने एक आपसमा भुष्प, भुष्प भएर रहेका छन् । गाउँपालिका भरिमा कुल १०८ वटा प्रमुख टोल बस्तीहरू रहेका छन् । सेवा प्रवाह, तथ्यांक संकलन तथा विश्लेषण, विकासका सुचकहरूको मानक निर्धारण तथा मापनका लागि समेत भौगोलिक, सुगमता र सामाजिक अन्तरक्रियात्मक सम्बन्ध, साँस्कृतिक आवद्धता र विशेषता जस्ता आधारभूत सुचकहरूको आधारमा यी टोल बस्तीहरूलाई अझ वैज्ञानिक र परिष्कृत रूपमा छुट्ट्याई सेवा प्रवाह र विकासको सानो र आधारभूत इकाइको रूपमा स्थापीत गर्न सके जनताको घरआँगनमा चुस्त, सहज र छिटोछरितो सेवा पुराउन, स्थानीय सरकारमाथी जनताको स्वामित्व र निगरानीबढाउन सहयोग पुग्न सक्ने देखिन्छ ।

तालिका नं. १: सुनछहरी गाउँपालिका प्रमुख टोल तथा बस्तीहरू

वडा नं १(सेरम): यस वडामा सेरम, ठूलोगाउँ, फुलिवन, धुस्वाङ्ग, सालवाङ्ग, कामीडेरा, डाकिवाङ्ग, छानमाङ्ग, भङ्कीधारा, डाँडागाउँ, नयाँगाउँ, सिमेगाउँ, तङ्गनाङ्ग, गोठेवाङ्ग, किसराङ्ग, डाङ्गदुङ्ग, माङ्गडेरा, घर्तिवारा, काठेवाङ्ग, गरि १९ ओटा मुख्य टोलहरू रहेका छन् ।

वडा नं २:(भित्री गाम) यस वडामा गिख, फलवाङ्ग, हारवाङ्ग, तमाली, डाँगाँधारा, जाजा, सलकवाङ्ग, वासा, सरिवाङ्ग, चालवाङ्ग, कालिङ्ग, पखेरा, धारागाउँ, काफलधारा, चेनाधारा, भार्जे, उर्ला, गोहारखोला, घुरखोला, मुलिगुड, जुरे, भासाडी, भोेलिगुङ्ग गरि २३ ओटा टोल बस्तीहरू रहेका छन् ।

वडा नं ३ (बाहीरिगाम) यस वडामा ठूलोगाउँ, सिजा, मवाड, मुखियाटोल, सिरखुड, मालिगुङ्ग, कुईपाजा, पाङ्गवाङ्ग, मौलावन, कुइपाधारा, वाङ्गनाङ्ग, सैनेटोल, बर्गो, किवासेपो गरि १४ टोल बस्ति रहेका छन् ।

वडा नं ४:(स्यूरी) यस वडामा स्यूरी, बुढाडेरा, भिन्जा, दलित डेरा, घोगा, प्रेमचिल, चौतारी टोल, सिदुङ्ग, बोवाङ्ग, घोगा, मालाङ्ग धारा, मुखिया डेरा, भल्देहाङ्ग, साखीना, लसवाङ्ग गरि जम्मा १४ ओटा टोल बस्ती रहेका छन् ।

वडा नं ५(जैमाकसला): यस वडामा पोवाङ्ग, कसला, जैमा, हाम्जा, मावाङ्ग, रुवाङ्ग, जुवाङ्ग, धनवाङ्ग, नारवाङ्ग, कसला लगायतका १० ओटा टोल बस्ति रहेका छन् ।

वडा नं ६ (फगाम) यस वडामा फगाम, ओजाकोट, मचाडुङ्ग, भुम्पाधारा, धारथोक, हाङ्गदुङ्ग, मसिराङ्ग, भिलवाङ्ग, ठूलोगाउँ, मलवाड, धुडसि, धर्मशाला, भलवाङ्ग, उपल्लाथोक, डाम्फाले, सिमकुना, सरिवाङ्ग, हाङ्गपुङ्ग, गोवाङ्ग सहितका १९ ओटा मुख्य टोल बस्तिहरू रहेका छन् ।

वडा नं ७ (जेलवाङ्ग) यस वडामा जेलवाड, ठूलोगाउँ, माङ्गिवाड, कामीडेरा, डल्वाड, कोरवाड, थर्न, ऐसेलुखर्क, पन्धपले मेटोडेरा, जाक्याङ्ग, सुल्कवाङ्ग, सिरवाङ्ग, डम्फु, मोवाङ्ग, राँसि, चम्जा, खिवाङ्ग, जिवाङ्ग लगायतका १९ ओटा टोल/बस्तिहरू रहेका छन् ।

३.२ जनसंख्या वितरणको अवस्था

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार यस गाउँपालिकाको कूल घरपरिवार र जनसंख्या क्रमशः ३०१६ र १६०३४ रहेको छ । विवरण अनुसार औषत घरपरिवारको आकार ५.३४ र लैंगिक अनुपात ८६.३८ रहेको छ । जनसंख्या वृद्धिदर १.३६ रहेको छ भने जनघनत्व ५७.७६ प्रतिवर्ग किलोमिटर छ ।

तालिका नं. २ : जनसंख्या वितरणको अवस्था (२०५८-२०६८)

विवरण	गणना वर्ष		हालको जन संख्या (८ वर्षको वृद्धि दर १.३६ प्रतिवर्ष प्रति वर्ष)
	२०५८	२०६८	
जनसंख्या		१६,०३४	१७८६४
परिवार संख्या		३,०१६	३३४५
जनसंख्याको अनुपातिक वितरण			
जनघनत्व		५७.७६	
औषत वृद्धिदर		१.३६	
परिवारको औसत आकार		५.३४	
महिला पुरुष अनुपात (प्रति १०० जना महिलामा पुरुषको संख्या)		८६.३८	

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०६८

३.२.१. वडा अनुसार जनसंख्या

गाउँपालिकाको वडागत घरधुरी तथा जनसंख्या लाई हेर्दा यस गाउँपालिकामा भएका ७ वटा वडाको कूल घरधुरी ३०१६ रहेको छ भने पुरुष तथा महिलाको जनसंख्या क्रमशः ७४३४ तथा ८६०० गरी जम्मा जनसंख्या १६०३४ रहेकोछ । त्यस्तै यस गाउँपालिकामा सबैभन्दा न्यून घरधुरी संख्या भएको वडा नं. ४ मा जम्मा ३१९ घरधुरी छ भने जनसंख्याको हिसाबले सबै भन्दा न्यून जनसंख्या भएको वडा नं ४ मै १७२० जना मात्र रहेको छ । यसै गरी यस गाउँपालिकामा सबै भन्दा धेरै घरधुरी तथा जनसंख्या भएको वडा नं. ५ मा ५८० घरधुरी रहेकोछ । जसलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएकोछ ।

तालिका नं. ३ वडा अनुसार घरधुरी तथा जनसंख्याको विवरण

वडा नं.	घर परिवार संख्या	पुरुष	महिला	जम्मा	हालको जनसंख्या (८ वर्षको वृद्धि दर १.३६ प्रतिवर्ष प्रति वर्ष)
१	३७४	९२१	१०५१	१९७२	२१९९
२	३८३	९०६	११०६	२०१२	२२४१
३	४०४	९३७	१,०५७	१,९९४	२२२१
४	३१९	७९६	९२४	१७२०	१९१६
५	५८०	१४१८	१६०२	३०२०	३३६४
६	४४६	१०७५	१३४५	२४२०	२६९६
७	५१०	१३८१	१५१५	२८९६	३२२६
जम्मा	३,०१६	७,४३४	८,६००	१६,०३४	१७८६४

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०६८

३.३ उमेर तथा लिंगको आधारमा जनसंख्या विवरण

लिंग र उमेर समूहको गाउँपालिका जनसंख्यालाई जनसंख्या तालिका मार्फत् प्रस्तुत गरिएको छ । सुनछहरी गाउँपालिकाको १५

वर्ष मुनीको जनसंख्या र १५ देखि ४९ वर्षको आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या क्रमश ६४२८ र ६४९५ रहेको छ , जुन कुल जनसंख्याको अनुपातमा ४० /४० प्रतिशत हुन आउँछ । ६५ वर्षभन्दा माथिको जनसंख्याको हिस्सा कूल जनसंख्यामा ७प्रतिशत मात्र रहेको छ । १५-५९ वर्ष उमेर समूहको जनसंख्या कूल जनसंख्याको ४९ प्रतिशतभन्दा बढी भएको हुँदा गाउँपालिकाको समग्र सामाजिक आर्थिक रुपान्तरणमा मानव संशाधनको विकास र परिचालनको भूमिका महत्वपूर्ण हुने देखिन्छ । तालिका नं. ४ उमेर तथा लिंगका आधारमा जनसंख्याको विवरण

उमेर समूह	महिला	पुरुष	जम्मा
५ वर्ष भन्दा मुनि	१०३०	१००२	२०३२
५ - ९ वर्षसम्म	११२८	११९३	२३२१
१० - १४ वर्षसम्म	१००६	१०६९	२०७५
१५ - १९ वर्षसम्म	८४३	७९६	१५५९
१९ - २४ वर्षसम्म	७४३	४७७	१२२०
२५ - २९ वर्षसम्म	४९३	३०३	७९६
३० - ३४ वर्षसम्म	४२१	२५९	६८०
३५ - ३९ वर्षसम्म	४४४	२६८	७१२
४० - ४४ वर्षसम्म	४६१	३५२	८१३
४५ - ४९ वर्षसम्म	४०१	३१४	७१५
५० - ५४ वर्षसम्म	३८४	३४८	७३२
५५ - ५९ वर्षसम्म	३३२	३१०	६४२
६०- ६४ वर्षसम्म	३३२	३१८	६५०
६५ - ६९ वर्षसम्म	२४६	१९९	४४५
७० वर्षसम्म भन्दा माथि	३३६	३०६	६४२
जम्मा	८६००	७४३४	१६०३४

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०६८

३.४ मातृभाषाको आधारमा जनसंख्याको विवरण

मातृभाषाको रूपमा यस गाउँपालिकामा नेपाली भाषा (५०.७६ प्रतिशत) रहेको छ भने मगर भाषा र खाम भाषालाई आफ्नो मातृभाषा बताउने जनसंख्या क्रमश ४२.७१ र ६.१३ प्रतिशत रहेका छन् । भाषाको हिसाबले पनि यस गाउँपालिकामा विभिन्न भाषाभाषीको बसोबास रहेकोछ । करिव ७० प्रतिशत जनसंख्या मगर जातिको रहेपनि भण्डै ४९ प्रतिशतले मगर वा खाम भाषा प्रयोग गर्दछन् भने अन्य ले नेपाली भाषा नै प्रयोग गरेको पाइयो । सुनछहरी गाउँपालिकाको भाषाको प्रयोगको आधारमा जनसंख्याको विवरणलाई निम्नानुसारको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ । तालिका नं. ७ मातृभाषाको आधारमा जनसंख्याको विवरण

क्र.सं.	मातृभाषा	महिला	पुरुष	जम्मा	प्रतिशत
१	नेपाली	४४०७	३७३२	८१३९	५०.७६
२	मगर	३६४६	३२०२	६८४८	४२.७१

क्र.सं.	मातृभाषा	महिला	पुरुष	जम्मा	प्रतिशत
३	खाम	५१८	४६५	९८३	६.१३
४	गुरुङ्ग	२१	२४	४५	०.२८
५	अन्य	८	११	१९	०.१२
जम्मा		८६००	७४३४	१६०३४	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०६८

३.५ धर्म अनुसार जनसंख्या विवरण

धार्मिक हिसाबले गाउँपालिका भित्र रहेका धर्महरू मध्ये सबैभन्दा उच्च हिन्दू धर्म मान्नेहरू ८८.३० प्रतिशत रहेका छन् । त्यसैगरी, बौद्ध धर्म ११.५० प्रतिशत र इसाइ धर्म ०.२० प्रतिशत मान्नेहरूको जससंख्या रहको देखिन्छ । धर्म अनुसारको जनसंख्या विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं. ८ धर्मको आधारमा जनसंख्याको विवरण

क्र.सं.	धर्म	प्रतिशत
१	हिन्दू	८८.३०
२	बौद्ध	११.५०
३	इस्लाम	०.२०
४	उल्लेख नभएको	-
जम्मा		१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०६८

३.६ जातजाति अनुसार जनसंख्या विवरण

गाउँपालिकाका जनसंख्याको दृष्टिकोणबाट सानो संख्या भए पनि जातजातिको बसोबास तथा संस्कृतिको हिसाबले सम्पन्न गाउँपालिका हो । यस गाउँपालिकाका विभिन्न जातिहरू जस्तै क्षेत्री, बाहुन -पहाडी, मगर, कामी,नेवार, सार्की, कामी, दमाई, सन्यासी/दशनामी, गुरुङ्ग, गरी ११ भन्दा बढी जातजातिको बसोबास रहेको पाइन्छ । जातजातिको जनसंख्याको हिसाबले हेर्दा यस गाउँपालिकामा सबैभन्दा बढी मगर ७०.२८ प्रतिशत) र क्रमशः दलित कामी, दमाइ,सार्की र अन्य दलित गरि (२०.१० प्रतिशत), क्षेत्री (७.९३ प्रतिशत), रहेका छन् भने गुरुङ्ग,सन्यासी/दशनामी, नेवार, ब्राह्मण को जनसंख्या १ प्रतिशत भन्दा कम रहेको छ । सुनछहरी गाउँपालिकाको जातिय बनौट अनुसारको जनसंख्यालाई तलको तालिका तथा चार्टबाट स्पष्ट पारिएकोछ ।

तालिका नं. ६ जातीयताको आधारमा जनसंख्याको विवरण

क्र.सं.	जातीयता	महिला	पुरुष	जम्मा	प्रतिशत

१	क्षेत्री	७०६	५६५	१२७१	७.९३
२	ब्राम्हण	१४	१५	२९	०.२
३	मगर	६००४	५२६४	११२६८	७०.२८
४	कामी	१३७८	११३७	२५१५	१५.७०
५	गुरुङ्ग	३९	३६	७५	०.५
६	दमाई	२५५	२११	४६६	२.९१
७	सार्की	९	१०	१९	०.१२
८	नेवार	१०	२१	३१	०.२
९	सन्यासी/दसनामी	३८	२४	६२	०.३९
१०	अन्य	३१	४७	७८	०.४९
११	अन्य दलित	११६	१०४	२२०	१.३७
जम्मा		८६००	७४३४	१६०३४	१००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०६८

३.७ पेशाका आधारमा जनसंख्या विवरण

कूल जनसंख्याको ८८.५० प्रतिशत घरधुरी कृषि पेशामा आवद्ध भएको पाईन्छ। त्यस्तै व्यापार १०.९ प्रतिशत, घरेलु उद्योगमा आश्रित घरपरिवार ९.२ प्रतिशत, नोकरीमा १२.६ प्रतिशत, दैनिक ज्याला मजदूरीमा आश्रित जम्मा घरपरिवार ३०.५ प्रतिशत, र वैदेशिक रोजगारीमा ३०.५ प्रतिशत रहेको छ। तलको तालिकामा वडा अनुसार मुख्य पेशा सम्बन्धी विवरणलाई देखाईएको छ।

तालिका नं. ४.१ मुख्य पेशा सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	विवरण	घरधुरी प्रतिशत (वडा नं अनुसार)							जम्मा
		१	२	३	४	५	६	७	
१	कृषि	८८.९	९२.३	९५.५	६०.०	९०.५	९०.५	९१.७	८८.५
२	व्यापार	५.६	७.७	४.५	२०.०	९.५	९.५	१२.५	१०.९
३	उद्योग	५.६	३.८	१८.२	५.०	१४.३	१४.३	०.०	९.२
४	नोकरी	३३.२	१९.२	४.५	५.०	९.५	२३.८	४.२	१२.६
५	दैनिक ज्यालादारी	३३.३	१९.२	९.१	३०.०	५२.४	१९.०	४५.८	३०.५
६	वैदेशिक रोजगार	२२.२	३८.५	५४.५	३०.०	२३.८	१९.०	२०.८	३०.५

३.८ आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या

आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या अर्थात् आर्थिक आयका लागि काम गर्न सक्ने उमेरका जनसंख्या (१५-५९ वर्ष) ७,८६९(४९.१%)रहेका छन्। आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको विवरणलाई विश्लेषण गर्दा ५७.४७ प्रतिशत महिलाहरु

४२.५३ प्रतिशतपुरुषहरू रहेका छन् । तलको तालिकामा आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ५ आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको अवस्था

उमेर समूह	पुरुष	महिला	जम्मा	प्रतिशत
० देखि १४	३२६४	३१६४	६४२८	४०.१०
१५ देखि ५९	३३४७	४५२२	७८६९	४९.१०
६० भन्दा माथि	८२३	९१४	१७३७	१०.८०
जम्मा	७४३४	८६००	१६०३४	१००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०६८

३.९ अपाङ्गताको आधारमा जनसंख्या विवरण

यस गाउँपालिकाका राष्ट्रिय जनगणना २०६८को तथ्यांक अनुसार कुल अपाङ्गता भएका व्यक्ति ३९६ जना रहेका छन् । जस मध्ये महिला १७५ जना र पुरुष २२१ जना रहेका छन् । अपाङ्गताको किसिमको आधारमा विश्लेषण गर्दा सबै भन्दा धेरै १५१ जनामा शारिरिक अपाङ्गता रहेको देखिन्छ भने सबै भन्दा कम सुन्न र हेर्न दुवै नसक्ने प्रकारका जम्मा २ जनामा रहेको देखिन्छ । वडागत रुपमा हेर्दा सबै भन्दा धेरै अपाङ्गता भएका व्यक्ति वडा नं ७ मा रहेको देखिन्छ भने सबै भन्दा कम अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु वडा नं ५ जैमाकसलामा रहेको देखिन्छ । अपाङ्गताका आधारमा जनसंख्याको वडागत र लिंगको आधारमा विवरण देहायबमोजिमको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

वडा नं	कुल जनसंख्या			अपाङ्गता नभएका जनसंख्या			शारिरिक अपाङ्गता			न्यूनदृष्टि भएका			कमश्रवण शक्ति भएका			सुन्न र हेर्न नसक्ने			बोल्न नसक्ने			मानसिक समस्या			बौद्धिक समस्या			बहुअपाङ्गता			
	म.	पु.	जम्मा	म.	पु.	जम्मा	म.	पु.	जम्मा	म.	पु.	जम्मा	म.	पु.	जम्मा	म.	पु.	जम्मा	म.	पु.	जम्मा	म.	पु.	जम्मा	म.	पु.	जम्मा	म.	पु.	जम्मा	
१	१०५१	९२१	१९७२	१०३२	८९९	१९३१	८	७	१५	५	१	६	१	३	४	०	०	०	६	१०	१६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२	११०६	९०६	२०१२																												
३	१०५७	९३७	१९९४	२१२०	१७८७	३९०७	१७	२३	४०	९	१०	१९	९	१३	२२	०	०	०	३	३	६	०	३	३	१	१	२	४	३	७	
४	९२४	७९६	१७२०	९१२	७८८	१७००	७	३	१०	२	३	५	१	१	२	०	०	०	०	०	०	१	०	१	१	०	१	०	१	१	
५	१६०२	१४१८	३०२०	१६००	१४०५	३००५	०	१	१	०	२	२	१	८	९	०	०	०	०	१	१	०	०	०	१	१	२	०	०	०	
६	१३४५	१०७५	२४२०	१२८७	१०१२	२२९९	२१	२९	५०	९	१०	१९	९	१३	२२	०	०	०	६	६	१२	४	२	६	२	२	४	६	२	८	
७	१५१५	१३८१	२८९६	१४७४	१३२२	२७९६	११	२४	३५	१४	१४	२८	६	११	१७	१	१	२	१	०	१	१	३	४	०	०	०	७	६	१३	
जम्मा	८६००	७४३४	१६०३४	८४२५	७२१३	१५६३८	६४	८७	१५१	३९	४०	७९	२७	४९	७६	१	१	२	१६	२०	३६	६	८	१४	५	४	९	१७	१२	२९	

३.१० बसाइसराइ सम्बन्धी विवरण

यस सुनछहरी गाउँपालिकामा पछिल्लो समयमा बसाइ सराइ गरि जिल्ला बाहिर जाने परिवारको संख्या बढदै गएको देखिन्छ । यस गाउँपालिकाबाट खासगरि दाङ्ग, बुटवल, कपिलवस्तु लगायतका क्षेत्रहरूमा बसाइ सराइ गरि जाने प्रचलन रहेको छ । यस गाउँपालिकाबाट २०७४ सालमा बसाइ सराइ गरि बाहिर जाने घरपरिवारको संख्या १४ रहेको छ । जसमध्ये सबै भन्दा धेरै वडा नं ७, जेलबाङ्ग बाट ५ घर बसाइ सराइ गरि गएका छन् भने वडा नं १, ४ र ६ बाट कोही पनि बसाइ सराइ गरेको पाइदैन । गाउँपालिकाका कुनै पनि वडामा बसाइसराइ गरि आउने घरपरिवारको संख्या भने सुन्य रहेको छ । बसाइ सराइ सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा देखाइएको छ ।

तालिका : बसाइसराई सम्बन्धी विवरण

सि.नं	वडा नं	बसाइ सराइ			कैफियत
		दर्ता संख्या	आएको संख्या	गएको संख्या	
१	१	०	०	०	
२	२	१	०	२	
३	३	१	०	३	
४	४	०	०	०	
५	५	१	०	४	
६	६	०	०	०	
७	७	१	०	५	
जम्मा		४	०	१४	

३.११ व्यक्तिगत घटना सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकामा गत वर्ष २०७४ वैशाख देखि चैत्र मसान्तसम्म दर्ता भएका व्यक्तिगत घटना दर्ता सम्बन्धी विवरण देहाय अनुसारको सुचीमा प्रस्तुत गरिएको छ । नागरिकहरूले घटना दर्ताको महत्वको अनुभूती कमी हुँदा, जागरुकता र सचेतताको कमी जस्ताकारणले समयमै व्यक्तिगत घटना दर्ता गर्ने नगरेको अध्ययनको क्रममा पाइयो । अन्य कुनै काममा अत्यावश्यक भएपछि मात्र घटना दर्तागर्ने गरेको देखिन्छ । २०७४ साल भरिमा जम्मा जन्म ५४८ जनाको भएको मृत्यु जम्मा २४ जनाको भएको देखिन्छ । त्यस्तै वर्ष भरिमा जम्मा १७ जोडीलेमात्र विवाह दर्ता गरेको पाइयो । यस गाउँपालिकामा २०७४ साल भरिमा कुनैपनि विवाहित जोडिले सम्बन्ध विच्छेद नगरेको पाइयो ।

तालिका : व्यक्तिगत घटना सम्बन्धी विवरण

सि.नं	वडा नं	जन्म		मृत्यु जम्मा	बसाइ सराइ	सम्बन्ध विच्छेद		सि.नं	वडा नं	जन्म		मृत्यु जम्मा
		महिला	पुरुष			महिला	पुरुष			महिला	पुरुष	
१	१	६	३	९	२	०	०	१	१	६	३	९
२	२	१८	१९	३७	२	१	१	२	२	१८	१९	३७
३	३	१५	३१	४६	५	१	१	३	३	१५	३१	४६
४	४	९६	७१	१६७	७	३	८	४	४	९६	७१	१६७
५	५	१३	१३	२६	१	१	१	५	५	१३	१३	२६
६	६	१४३	९९	२४२	०	०	१	६	६	१४३	९९	२४२
७	७	९	१२	२१	०	१	५	७	७	९	१२	२१
जम्मा	३००	२४८	५४८	१७	७	१७	२४	जम्मा	३००	२४८	५४८	१७

३.१२ सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमबाट लाभान्वीतहरुको विवरण

नेपाल सरकारको सामाजिक सुरक्षा नीति तथा कार्यक्रम अनुरूप यस गाउँपालिकाबाट ज्येष्ठ नागरिक, विपन्न दलित तथा असहाय, एकल महिला, अपांगता भएका नागरिकहरु सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमबाट लाभान्वीत भएका छन्। यस गाउँपालिकामा जम्मा १०५० महिला २४९८ जना पुरुष गरि जम्मा १५४८ जनाले सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमबाट लाभान्वीत रहेका छन्। वडागत तथा लैंगिक रूपमा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमबाट लाभान्वीतहरुको विवरण देहाय बमोजीमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

वडा नं	ज्येष्ठ नागरिक			एकल महिला	ज्येष्ठ दलित			पूर्ण अपांगता			आंशिक अपांगता			बाल सुरक्षा अनुदान			सा.सु.पाउने जम्मा		
	म.	पु.	जम्मा		म.	पु.	जम्मा	म.	पु.	जम्मा	म.	पु.	जम्मा	म.	पु.	जम्मा	म.	पु.	जम्मा
१	४५	४९	९४	५८	१०	१०	२०	१	३	४	२	७	९				११६	६९	१८५
२	४९	४८	९७	६१	५	६	११	०	०	०	४	५	९				११९	५९	१७८
३	८६	६८	१५४	४९	६	९	१५	०	२	२	४	९	१३				१४५	८८	२३३
४	४४	३८	८२	४८	१९	१५	३४	०	०	०	६	१	७				११७	५४	१७१
५	८५	५७	१४२	८६	१२	११	२३	१	१	२	४	४	८				१८८	७३	२६१
६	९६	६५	१६१	३१	१३	८	२१	०	३	३	५	९	१४				१४५	८५	२३०
७	९९	५५	१५४	१०७	१३	८	२१	०	५	५	१	२	३				२२०	७०	२९०
जम्मा	५०४	३८०	८८४	४४०	७८	६७	१४५	२	१४	१६	२६	३७	६३				१०५०	४९८	१५४८

परिच्छेद - ४: आर्थिक विकासको

४.१ आर्थिक अवस्था

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ का अनुसार यस सुनछहरि गाउँपालिकामा कूल जनसंख्याको ४८.७९ प्रतिशत जनसंख्या आर्थिक रूपले सकृय रहेको पाईन्छ । जसमध्ये पुरुषतर्फ ४३.१५ प्रतिशत र महिला तर्फ ५४.४० प्रतिशत जनसंख्या आर्थिक रूपले सक्षम देखिन्छन् भने ८८.५० प्रतिशत प्रत्यक्ष रूपले कृषि पेशामा आधारित रहेको पाईन्छ ।

यस परिच्छेदमा गाउँपालिकाको पेशा, रोजगारी, कृषि, उद्योग व्यापार तथा व्यवसाय, सहकारी, पर्यटन, बैंक तथा वित्तीय संस्था आर्थिक गतिविधि सम्बन्धी विवरणलाई विविध शीर्षकहरुमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

४.२ मुख्य पेशा सम्बन्धी विवरण:

कूल जनसंख्याको ८८.५० प्रतिशत घरधुरी कृषि पेशामा आवद्ध भएको पाईन्छ । त्यस्तै व्यापार १०.९ प्रतिशत, घरेलु उद्योगमा आश्रित घरपरिवार ९.२ प्रतिशत, नोकरीमा १२.६ प्रतिशत, दैनिक ज्याला मजदूरीमा आश्रित जम्मा घरपरिवार ३०.५ प्रतिशत, र वैदेशिक रोजगारीमा ३०.५ प्रतिशत रहेको छ । तलको तालिकामा वडा अनुसार मुख्य पेशा सम्बन्धी विवरणलाई देखाईएको छ ।

तालिका नं. ४.१ मुख्य पेशा सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	विवरण	वार्ड नं							सरदर जम्मा
		१	२	३	४	५	६	७	
१	कृषि	८४.५२%	७९.९१%	८०.६५%	८१.९१%	७८.४२%	५६.८४%	७९.७५%	७७.४३%
२	व्यापार	२.००%	३.००%	४.००%	६.००%	५.००%	१२.००%	१०.००%	६.००%
३	उद्योग	०.००%	०.००%	०.००%	०.००%	०.००%	०.००%	०.००%	०.००%
४	नोकरी	०.००%	०.००%	०.००%	०.००%	०.००%	०.००%	०.००%	०.००%
५	दैनिक ज्यालादारी (स्वदेशमा)	१.७२%	२.७८%	२.०६%	१.८६%	१.७९%	१.७४%	१.९३%	१.९८%
६	वैदेशिक रोजगार	११.७६%	१४.३१%	१३.२९%	१०.२३%	१०.७९%	९.४२%	८.३२%	११.१६%
७	अन्य	०.००%	०.००%	०.००%	०.००%	०.००%	४.००%	०.००%	०.५७%

स्रोत: फिल्ड सर्भे, २०७५

४.३ विपन्नता स्तरीकरण

वडा अनुसार अति गरिब, गरिब, मध्यम र सम्पन्न गरी भागमा विपन्नता स्तरीकरण गरिएको छ । यस गाउँपालिकामा कूल घरपरिवारको ६४.४० प्रतिशत घरधुरी अति गरिब भएको पाईन्छ । त्यस्तै गरिब १९.९ प्रतिशत, मध्यम घरपरिवार १४.४ प्रतिशत र सम्पन्न घरपरिवार २.३ प्रतिशत रहेको छ । वडा अनुसार अति

गरिब प्रतिशत वडा नं ७ मा सबैभन्दा बढी ८९.२ प्रतिशत र सबैभन्दा कम वडा नं. ६ मा ४७.७ प्रतिशत रहेको छ । तलको तालिकामा वडा अनुसार विपन्नता स्तरीकरण विवरणलाई देखाइएको छ ।

तालिका नं. ४.२ वडा अनुसार विपन्नता स्तरीकरण

वडा नं.	विपन्नता स्तरीकरण						
	अति गरिब	गरिब	मध्यम	सम्पन्न	अति सम्पन्न	उल्लेख नभएको	जम्मा
१	३८.५%	४६.२%	७.७%	३.८%	०.०%	३.८%	१००%
२	४४.०%	२४.०%	२४.०%	४.०%	४.०%	०.०%	१००%
३	४४.०%	३२.०%	४.०%	२०.०%	०.०%	०.०%	१००%
४	६०.०%	३२.०%	४.०%	४.०%	०.०%	०.०%	१००%
५	४.०%	४४.०%	३६.०%	८.०%	८.०%	०.०%	१००%
६	४.०%	२४.०%	५२.०%	२०.०%	०.०%	०.०%	१००%
७	९२.०%	५२.०%	२४.०%	९२.०%	०.०%	०.०%	१००%
Total	२९.५%	३६.३%	२१.७%	१०.३%	१.७%	०.५%	१००.०%

स्रोत: फिल्ड सर्भे, २०७५

तालिका नं. ४.३ वडा अनुसार विपन्नता वर्ग अनुसार

वडा नं.	विपन्नता स्तरीकरण			
	अति गरिब/ गरिब	मध्यम	सम्पन्न	गरिबी क्रम
२	९२.००%	४.००%	४.००%	1 st
४	८४.६०%	७.७०%	३.८०%	2 nd
३	७६.००%	४.००%	२०.००%	3 rd
१	६८.००%	२४.००%	८.००%	4 th
६	६४.००%	२४.००%	९२.००%	5 th
७	४८.००%	३६.००%	९६.००%	6 th
५	२८.००%	५२.००%	२०.००%	7 th

४.४ आफ्नो खेतबारीको उत्पादनबाट खाद्यान्न उपलब्धता

समग्र खाद्यान्न उत्पादन र खाद्यान्न आपूर्तिको अवस्थालाई हेर्ने हो भने यस गाउँपालिकामा कूल घरपरिवारको आफ्नो खेतबारीको उत्पादनबाट खाद्यान्न उपलब्धताका ३ महिनाभन्दा कम खान पुग्ने परिवार २९.५ प्रतिशत, ६ महिना खान पुग्ने परिवार ५३.५ प्रतिशत, ९ महिना खान पुग्ने परिवार ५.५ प्रतिशत, १२ महिना खान पुग्ने परिवार १.७ प्रतिशत र खान पुगेर बेच विखन गर्ने परिवार १७.१ प्रतिशत रहेको छ । यसका आधारमा विश्लेषण गर्दा यस गाउँपालिकामा खाद्यान्न आपूर्तिमा अभावको अवस्था देखिन्छ ।

तलको तालिकामा वडा अनुसार आफ्नो खेतबारीको उत्पादनबाट खाद्यान्न उपलब्धताको आधारमा परिवार संख्याको विवरणलाई देखाईएको छ ।

तालिका नं. ४.४ आफ्नो खेतबारीको उत्पादनबाट खाद्यान्न उपलब्धताको आधारमा परिवार संख्याको विवरण

क्र. सं.	विवरण	खाद्यान्न उपलब्धताको आधारमा परिवार संख्याको विवरण							
		घरघुरी प्रतिशत ९वडा नं अनुसार०							
		१	२	३	४	५	६	७	जम्मा
१	३ महिनाभन्दा कम खान पुग्ने परिवार	३४.६%	१६.०%	०.०%	४.०%	४.०%	४०.०%	५२.०%	२१.५%
२	६ महिना खान पुग्ने परिवार	३४.६%	३६.०%	६०.०%	९६.०%	७६.०%	२८.०%	४४.०%	५३.५%
३	९ महिना खान पुग्ने परिवार	१५.४%	१६.०%	४.०%	०.०%	०.०%	४.०%	०.०%	५.६%
४	१२ महिना खान पुग्ने परिवार	०.०%	४.०%	४.०%	०.०%	४.०%	०.०%	०.०%	१.७%
५	उल्लेख नभएको	३.८%	०.०%	०.०%	०.०%	०.०%	०.०%	०.०%	०.५%
६	खान पुगेर बेच बिखन गर्ने परिवार	११.५%	२८.०%	३२.०%	०.०%	१६.०%	२८.०%	४.०%	१७.१%
जम्मा		१००%	१००%	१००%	१००%	१००%	१००%	१००%	१००%

स्रोत: फिल्ड सर्भे, २०७५

४.५ परिवारको स्वामित्वमा रहेको जग्गा जमिन

यस गाउँपालिकामा परिवारको स्वामित्वमा जग्गा नै नभएका १.१ प्रतिशत, २ रोपनीभन्दा कम १३.२ प्रतिशत, २ देखि ५ रोपनीसम्म २५.३ प्रतिशत, ६ देखि १० रोपनीसम्म १५.५ प्रतिशत, ११ देखि २० रोपनी सम्म २५.९ प्रतिशत र २० रोपनी भन्दा माथि १९.० प्रतिशत परिवार रहेको छ । तलको तालिकामा वडा अनुसार परिवारको स्वामित्वमा रहेको जग्गा जमिन सम्बन्धी विवरणलाई देखाईएको छ ।

तालिका नं. ४.५ परिवारको स्वामित्वमा रहेको जग्गा जमिन सम्बन्धी विवरण

सि.नं.	स्वामित्वको विवरण	घरघुरी प्रतिशत (वडा नं अनुसार)							जम्मा
	मुल्य	१	२	३	४	५	६	७	
१	No land	०.०%	०.०%	०.०%	०.०%	०.०%	०.०%	०.०%	०.०%
२	0 to 150,000	०.०%	७६.०%	८४.०%	०.०%	४.०%	०.०%	८.०%	२४.६%
३	150,001-300,000	३.८%	१६.०%	४.०%	१६.०%	४.०%	०.०%	०.०%	६.३%

सि.नं.	स्वामित्वको विवरण	घरधुरी प्रतिशत (वडा नं अनुसार)							जम्मा
	मुल्य	१	२	३	४	५	६	७	
४	300,001-600,000	७.७%	०.०%	१२.०%	३२.०%	८.०%	२०.०%	३६.०%	१६.५%
५	600,001-1,000,000	११.५%	८.०%	०.०%	५२.०%	४०.०%	२४.०%	४४.०%	२५.६%
६	1,000,001-1,500,000	५७.७%	०.०%	०.०%	०.०%	३६.०%	४८.०%	१२.०%	२२.०%
७	More than 1,500,000	१९.२%	०.०%	०.०%	०.०%	८.०%	४.०%	०.०%	४.५%
८	उल्लेख नभएको	०.०%	०.०%	०.०%	०.०%	०.०%	४.०%	०.०%	०.६%
जम्मा		१००.०%	१००.०%	१००.०%	१००.०%	१००.०%	१००.०%	१००.०%	१००.०%

स्रोत: फिल्ड सर्भे, २०७५

४.६ जग्गाको किसिम

यस गाउँपालिकाको कूल क्षेत्रफलको ४९.४९ प्रतिशत कृषि योग्य जमिनको खेत ६.८ प्रतिशत, बारी ७२.३ प्रतिशत र खरबारी २०.८ प्रतिशत रहेको छ।

तलको तालिकामा वडा अनुसार जग्गाको किसिम अनुसारको विवरणलाई देखाईएको छ।

तालिका नं. ४.६ जग्गाको किसिम अनुसारको विवरण

क.स.	जग्गाको किसिम	घरधुरी प्रतिशत (वडा नं अनुसार)							जम्मा	
		१	२	३	४	५	६	७		नभएको
१	खेत	१४.८%	०.०%	०.०%	११.९%	१.७%	६.३%	०.०%	६५.३%	१००.०%
२	बारी	१३.६%	१३.६%	१२.५%	१४.२%	१३.६%	१३.६%	१३.६%	५.१%	१००.०%
३	खरबारी	७.४%	९.७%	५.१%	०.०%	८.५%	८.०%	१०.८%	५०.६%	१००.०%
४	केही नभएको	०.०%	०.०%	१.७%	०.०%	०.६%	०.६%	०.६%	०.०%	३.४%

स्रोत: फिल्ड सर्भे, २०७५

४.७ पारिवारिक आम्दानी

यस गाउँपालिकामा औसत मासिक पारिवारिक आम्दानी (रुपैयाँमा) ३,००१ देखि ५,००० परिवार १.७१ प्रतिशत, ५,००१ देखि १०,००० रुपैयाँ मासिक पारिवारिक आम्दानी ६.७ प्रतिशत परिवार, १०,००१ देखि १५,००० रुपैयाँ मासिक पारिवारिक आम्दानी ४.४९ प्रतिशत परिवार, १५,००१ देखि २५,००० रुपैयाँ मासिक पारिवारिक आम्दानी १२.४४ प्रतिशत परिवार र २५,००१ रुपैयाँभन्दा माथि मासिक पारिवारिक आम्दानी ११.९३ प्रतिशत परिवार रहेको छन भने ३००० भन्दा कम आम्दानी रहेको परिवार संख्या ६२.७७ रहेका छन्।

तलको तालिकामा वडा अनुसार औसत मासिक पारिवारिक आम्दानी विवरणलाई देखाईएको छ।

तालिका नं. ४.७ औसत मासिक पारिवारिक आम्दानी विवरण

क.स.	विवरण (रुपैयाँमा)	औसत मासिक पारिवारिक आम्दानी (घरघुरी प्रतिशत वडा नं अनुसार)							जम्मा
		१	२	३	४	५	६	७	
१	३००० भन्दा कम	१५.४०%	९२.००%	१००.००%	६०.००%	४.००%	८४.००%	८४.००%	६२.७७%
२	३,००१ देखि ५,०००	०.००%	०.००%	०.००%	०.००%	८.००%	४.००%	०.००%	१.७१%
३	५,००१ देखि १०,०००	३४.६०%	०.००%	०.००%	८.००%	०.००%	४.००%	०.००%	६.६६%
४	१०,००१ देखि १५,०००	१५.४०%	०.००%	०.००%	८.००%	८.००%	०.००%	०.००%	४.४९%
५	१५,००१ देखि २५,०००	२३.१०%	४.००%	०.००%	१२.००%	३२.००%	०.००%	१६.००%	१२.४४%
६	२५,००१ भन्दा माथि	११.५०%	४.००%	०.००%	१२.००%	४८.००%	८.००%	०.००%	११.९३%
जम्मा		१००.०%	१००.०%	१००.०%	१००.०%	१००.०%	१००.०%	१००.०%	१००.०%

स्रोत: फिल्ड सर्भे, २०७५

४.८ पारिवारिक बचत

यस गाउँपालिकामा औसत मासिक पारिवारिक बचत (रुपैयाँमा) शून्य बचत परिवार ७८.१ प्रतिशत, ५०० देखि १००० रुपैयाँ मासिक बचत १२.७३ प्रतिशत परिवार, १००१ देखि २००० रुपैयाँ मासिक बचत १.७९ प्रतिशत परिवार, २००१ देखि ३००० रुपैयाँ मासिक बचत ०.५७ प्रतिशत परिवार र ३००१ देखि ५००० रुपैयाँ मासिक बचत ०.०० प्रतिशत परिवार, ५००१ देखि १०००० रुपैयाँ मासिक बचत ०.५७ प्रतिशत परिवार, १०००० रुपैयाँभन्दा माथि मासिक बचत ६.२९ प्रतिशत परिवार रहेको छ। तलको तालिकामा वडा अनुसार औसत मासिक पारिवारिक बचत विवरणलाई देखाईएको छ। तालिका नं. ४.८

औसत मासिक पारिवारिक बचत विवरण

क.स.	पारिवारिक बचत (रुपैयाँमा)	घरघुरी प्रतिशत (वडा नं अनुसार)							जम्मा
		१	२	३	४	५	६	७	
१	शून्य	१००.०%	३२.०%	८०.०%	१००.०%	७६.०%	७२.०%	८६.४%	७८.०६%
२	५०० देखि १०००	०.०%	६४.०%	८.०%	०.०%	०.०%	८.०%	९.१%	१२.७३%
३	१००१ देखि २०००	०.०%	०.०%	८.०%	०.०%	०.०%	०.०%	४.५%	१.७९%

क.स.	पारिवारिक बचत (रुपैयाँमा)	घरधुरी प्रतिशत (वडा नं अनुसार)							जम्मा
		१	२	३	४	५	६	७	
४	२००१ देखि ३०००	०.०%	०.०%	०.०%	०.०%	०.०%	४.०%	०.०%	०.५७%
५	३००१ देखि ५०००	०.०%	०.०%	०.०%	०.०%	०.०%	०.०%	०.०%	०.००%
६	५००१ देखि १००००	०.०%	०.०%	०.०%	०.०%	०.०%	४.०%	०.०%	०.५७%
७	१०००० भन्दा माथि	०.०%	४.०%	४.०%	०.०%	२४.०%	१२.०%	०.०%	६.२९%
जम्मा		१००.०%	१००.०%	१००.०%	१००.०%	१००.०%	१००.०%	१००.०%	७८.०६%

४.९ आवास संरचनाको विवरण

यस गाउँपालिकाको आवास संरचनाको बनौटलाइ विश्लेषण गर्दा कुल ३०१६ घरधुरी मध्ये २९१३ अर्थात ९६.५६% घरहरु ढुंगा माटोको गारोले बनेका छन् भने सिमेन्टको गारोले बनेका घरधुरीहरु जम्मा ०.२३ % मात्र रहेका छन् । वडागत रुपमा आवास संरचनाको विवरण निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

वडा नं	मुख्य वस्ती	जम्मा घरधुरी	ढुंगा माटोको गारो	सिमेन्टको गारो	काठ	बाँस	अन्य/उल्लेख नभएको
१	सेरम	३७४	३४७	०	७	१८	२
२	भित्री गाम	४०४	३९७		२	४	१
३	बाहिरी गाम	३८३	३७६	१	१	३	२
४	स्युरी	३१९	३०१	०	५	१०	३
५	जैमाकसला	५८०	५५६	२	१४	६	२
६	फगाम	४४६	४३४	१	३	५	३
७	जेलवाङ्ग	५१०	५०२	३	०	०	५
	जम्मा	३०१६	२९१३	७	३२	४६	१८
	प्रतिशत		९६।५६%	०।२३	१।०६%	१।५२%	०।५९%

४.१० आयात निर्यातको अवस्था

यस गाउँपालिकामा आयातको तुलनामा निर्यातको अवस्था एकदमै कमजोर रहेको देखिन्छ । कृषकहरुले उत्पादित बस्तुहरु घरायासी उपयोग पश्चात बचत हुन गएको वा आय आर्जनको लागि सानो परिमाणमा खाद्यबस्तुहरु निर्यात गरेको पाइन्छ । मुख्यगरि कोदो, जौ, सिमि, बोडीको दाल लगायतका खाद्यान्न, सुन्तला जातका फलफुल, काउली, बन्दा, लसुन, अदुवा, वेसार जस्ता स्थानीय उत्पादनहरु गाउँपालिका बाहिर सुलिचौर र लिवाङ्ग बजार सम्म सानो परिमाणमा निर्यात गरेको पाइन्छ । यसै गरि अल्लो धागो र यस बाट बनेका वस्तुहरु, पदमचाल, टिमुर, पाँचऔले, निगालो र यस बाट बनेका समग्रीहरु पनि निर्यात हुने गरेको पाइन्छ । खशि बोका, बाखा, स्थानीय जातका कुखुरा लगायतका पशुपंक्षिहरु पनि थोरै परिमाणमा निर्यातहुने गरेको पाइन्छ ।

निर्यातको तुलनामा आयातको परिमाण उल्लेख्यमात्रामा धेरै रहेको पाइन्छ । मुख्यगरि चामल, तेल, नुन, जस्ता उपभोग्य सामाग्री, कपडा लगायतका फेन्सी आइटमहरु, ब्रोइलर कुखुरा लगायतका उपभोग्य वस्तुहरु ठुलो परिमाणमा आयात गर्ने गरेको पाइन्छ ।

४.११ वैदेशिक रोजगारीमा गएकाहरुको विवरण

यस गाउँपालिकाबाट वैदेशिक रोजगारीमा जानेहरुको संख्या उल्लेख्य रहेको देखिन्छ । १० वर्ष पहिले भारत र नेपालका शहरी क्षेत्रहरुमा श्रम वा अन्य रोजगारिको लागि जाने मानवीय पुँजी विगत १० वर्षको अवधीमा क्रमश विदेश मुख्यत खाडी मुलुकहरुमा जाने गरेको देखिन्छ । वैदेशिक रोजगारीमा जानेहरुको विवरण देहायबमोजीमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ । गाउँपालिकाका कुल ३०१६ घरधुरीका मध्य ११९८ जना भारत बाहेकको वैदेशिक रोजगारीमा गएको पाइन्छ । सुनछहरी गाउँपालिकाका सबै वडाहरुबाट वैदेशिक रोजगारीमा जाने अनपात वरावरी जस्तो देखिन्छ भने रोजगारीको लागि भारतमा जाने व्यक्तिहरुको संख्या समेत उल्लेख्य रहेको छ । वैदेशिक रोजगारीमा जानेहरुको विस्तृत विवरण देहायअनुसारको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका : वैदेशिक रोजगारीमा जानेहरुको विवरण

वडा नं	मुख्य वस्ती	नेपाल भित्र	भारतमा	विदेश (भारत बाहेकका अन्य देश)	जम्मा	कैफियत
१	सेरम	३४	९८	१३४	२६६	
२	भित्री गाम	५६	११०	१७८	३४४	
३	बाहिरी गाम	४१	७६	१८९	३०६	
४	स्युरी	३२	४८	१२८	२०८	
५	जैमाकसला	५४	१२१	२०५	३८०	
६	फगाम	४२	५९	१६९	२७०	
७	जेलबाङ्ग	५६	४६	१९५	२९७	
	जम्मा	३१५	५५८	११९८	२०७१	
	प्रतिशत					

४.२ भू-उपयोग तथा स्वामित्व

४.२.१ वर्तमान भू-उपयोग

यस गाउँपालिकाको कुल क्षेत्रफल २७७.५४ वर्ग कि.मि.मध्ये ८१.६२ वर्ग कि.मि.क्षेत्र कृषि योग्य रहेको छ भने ६४ बर्कमि क्षेत्रफल जंगल र १७.३३ बर्कमिजंगल तथा घाँसे मैदानले ओगटेको पाइन्छ । यस गाउँपालिकाको भू उपयोग सम्बन्धी विस्तृत विवरण निम्नानुसारको तालिकामा उल्लेख गरिएको पाइन्छ ।

यसक्षेत्रको भूउपयोग सम्बन्धी विवरण देहायबमोजिम रहेको छ ।

वडा नं.	बाँझो		पतझर		कोणधारि		जम्मा
	कृषि क्षेत्र	क्षेत्र	जंगल	घाँसे मैदान	जंगल	भाडि क्षेत्र	
१	१२.३३	०.०३	६.८४	१.०९	२३.७८	३.०३	४७.१०
२	१३.९०	-	४.४०	०.९६	३८.०८	१.७८	५९.१३

वडा नं.	बांभो क्षेत्र		पतभर जंगल		कोणधारि जंगल		जम्मा
	कृषि क्षेत्र	क्षेत्र	जंगल	घांसे मैदान	जंगल	भाडि क्षेत्र	
३	१२.२१	०.००	५.६७	०.१८	२७.५९	०.५२	४६.१६
४	५.४२	०.००	७.३४	०.००	७.८४	०.३६	२०.९६
५	१४.०१	०.००	८.०३	०.०४	३.३५	२.००	२७.४२
६	११.५७	०.०४	५.११	०.३६	७.६१	१.१९	२५.८८
७	१२.१७	-	५.६३	३.५८	२७.२६	२.२५	५०.८९
कूल जम्मा	८१.६२	०.०७	४३.०१	६.२१	६.२१	११.१२	२७७.५४
प्रतिशतमा	२९%	०%	१५%	२%	४९%	४%	१००%

Source: Land Reform and Mapping Project

४.२.२ परिवारको स्वामित्वमा रहेको जग्गा जमिनको मुल्य र

यस गाउँपालिकामा परिवारको स्वामित्वमा जग्गा नै नभएका ० प्रतिशत, १५०००० सम्मका कम २४.६ प्रतिशत, १५०,००१-३००,००० सम्म ६.३ प्रतिशत, रु ३००,००१-६००,००० सम्म १६.५ प्रतिशत, ६००,००१-१,०००,००० सम्म २५.६ प्रतिशत रु १,०००,००१-१,५००,००० सम्म २२ प्रतिशत रु १५०००० भन्दा माथि ४.५ प्रतिशत र उल्लेख नभएका ०.६ प्रतिशत रहेका छन् ।

परिवारको स्वामित्वमा रहेको जग्गा जमिन मुल्याङ्कन विवरण

सि.नं.	स्वामित्वको विवरण	घरधुरी प्रतिशत (वडा नं अनुसार)							जम्मा
		१	२	३	४	५	६	७	
	मुल्य								
१	No land	०.०%	०.०%	०.०%	०.०%	०.०%	०.०%	०.०%	०.०%
२	0 to 150,000	०.०%	७६.०%	८४.०%	०.०%	४.०%	०.०%	८.०%	२४.६%
३	150,001-300,000	३.८%	१६.०%	४.०%	१६.०%	४.०%	०.०%	०.०%	६.३%
४	300,001-600,000	७.७%	०.०%	१२.०%	३२.०%	८.०%	२०.०%	३६.०%	१६.५%
५	600,001-1,000,000	११.५%	८.०%	०.०%	५२.०%	४०.०%	२४.०%	४४.०%	२५.६%
६	1,000,001-1,500,000	५७.७%	०.०%	०.०%	०.०%	३६.०%	४८.०%	१२.०%	२२.०%
७	More than 1,500,000	१९.२%	०.०%	०.०%	०.०%	८.०%	४.०%	०.०%	४.५%
८	उल्लेख नभएको	०.०%	०.०%	०.०%	०.०%	०.०%	४.०%	०.०%	०.६%
जम्मा		१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०

स्रोत: फिल्ड सर्भे, २०७५

४.३ कृषि तथा पशु विकास

सुनछहरी गा.पा. कृषि विकासको हिसावले संभावना रहेको भुगोल हो । मध्य तथा उच्च भागमा हुने मकै, गौं, जौं, कोदो, आलु, बोडि, सिमि, केराउ जस्ता बालिहरु, सुन्तला तथा अमिलो जातका फलफुलहरुको उत्पादन, टिमुर, अलैंचि, अदुवा , बेसार जस्ता नगदेबालि एवं जडिबुटीहरुको यस क्षेत्रमा प्रशस्त संभावना रहेको छ ।

४.३.१ सिंचाइ सुविधा उपलब्धताको विवरण

यस सुनछहरी गाउँपालिकामा सिंचाइ सुविधा अत्यन्त कम मात्र उपलब्ध रहेको देखिन्छ । यस गाउँपालिकाको कुल कृषि योग्य जमिन ४४०३ हेक्टर रहेकोमा जम्मा ३ प्रतिशतमात्र सिंचित भएको पाइन्छ । अधिकांश कृषियोग्य भूमिलाई सिंचाईको लागि आकाशेपानीमा भर पर्नु पर्दछ । सुनछहरी गाउँपालिकाका वडाहरुको कुल क्षेत्रफल,खेत तथा पाखोबारीको विवरण वडागत रुपमा निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका : वडागत रुपमा कृषि योग्य क्षेत्रफल र सिंचित क्षेत्रफलको विवरण:

वडा नं	मुख्य वस्ती	जम्मा क्षेत्रफल हे.	खेत हे.	पाखो हे.	खेतीयोग्य जमिन हे.	सिंचित क्षेत्रफल (प्रतिशत)
१	सेरम	४४११.८	०	९१९.८	७२३	०
२	भित्री गाम					०
३	बाहिरी गाम	८५८९	०	२४६७	७८६	०
४	स्युरी	१९१७.८	१७.२२५	७१७.७	७६७	०.४
५	जैमाकसला	२३७४.६	३७.७	१०७२	६३२	०.८
६	फगाम	२९०३	८०.५५६	९४३.७	६०४	१.७
७	जेलवाङ्ग	३९६९.९	४.६९३	९७९.४	८९१	०.१
	जम्मा	२४१६६.१	१४०.१७४	७०९९.६	४४०३	३
	प्रतिशत		०.५८००४	२९.३८	१८.२२	

स्रोत : वार्षिक कृषि विकास कार्यक्रम प्रगति तथा तथ्यांक पुस्तिका,जि.कृ.बि.का. रोल्पा

यस गाउँपालिकाको कृषियोग्य जमिनमा ७ वटा सिंचाइ पूर्वाधारबाट करिव २६ हेक्टर जमिनमा सिंचाइ सुविधा पुगेको देखिन्छ । यस्तो सुविधाबाट ३५४ घरपरिवार लाभान्वित रहेका छन् । भौगोलिक कठिनाइतथा उपयुक्त प्रविधिको अभावमा अधिकांस जग्गा आकाशे पानीको सिंचाइमा भर पर्नु परेको छ । भौगोलिक बनावट र भिरालो जग्गाका कारण जमिन लाई चक्लाबन्दि गरि प्रविधिमैत्री सिंचाइ प्रणाली निर्माण गर्नु बाञ्छनीय देखिन्छ । हाल संचालनमा रहेका सिंचाइ सुविधाहरुको आयोजनागत रुपमा सिंचाइको स्थाल, किसिम, माध्यम, उपलब्धता, सिंचित जमिन तथा लाभान्वित घरधुरी सम्बन्धी वडा अनुसार विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका : वडा अनुसार सिंचाइ योजनाको विवरण :

क्र.स.	सिंचाई योजनाको	वडा	स्रोतको /मुहानको नाम	टोल गाउँ	सिंचित क्षेत्रफल हेक्टर	लाभान्वित घर धुरी
१	सालुभाङ्ग सिंचाइ योजना	१	सालुभाङ्ग	सेरम	५	८५
२	हाम्बाङ्ग सिंचाइ योजना	६	जावुर खोला	हाम्बाङ्ग	३	४६
३	भल्वाङ्ग सिंचाइ योजना	६	भल्वाङ्ग खोला	भल्वाङ्ग	३	४२

क्र.स.	सिंचाई योजनाको	वडा	स्रोतको नाम / मुहानको	टोल गाउँ	सिंचित क्षेत्रफल हेक्टर	लाभान्वित घर धुरी
४	आम्बाङ्ग सिंचाइ योजना	६	रिमाखोला	धुङ्गसी	४	४७
५	खारीबाङ्ग सिंचाइ योजना	६	धुङ्गसी खोला	धुङ्गसी	३	४१
६	रुल्वाङ्ग सिंचाइ योजना	७	खामखोला	रुल्वाङ्ग	८	७४
	जम्मा				२६	३३५

स्रोत: फिल्ड सर्भे, २०७५

४.३.२ कृषि उत्पादन सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकाको भौगोलिक संभाव्यता, अनुकूल हावापानीका बावजूद पनि यातयात पूर्वाधारको कमी, सिंचाई सुविधाको कमी, विजुलीको अभाव, कृषकहरुमा व्यवसायीक सोचको विकास नहुनु, स्थानीय उत्पादनका प्रशोधन तथा बजारीकरणको समस्याले कृषि उत्पादनले अपेक्षित नतिजा प्राप्त गर्न नसकेको देखिन्छ। यस गाउँपालिकाको मुख्य बालि मकै रहेको छ। यस्तै गहुँ, जौ र आलु सहायक बालि रहेका छन् भने धानको उत्पादन न्यूनमात्रामा हुने गरेको छ। गाउँपालिकामा मुख्य उत्पादन अन्नबाली रहेको छ भने तरकारी बालि तथा फलफुल बालि, नगदेवालीको पनि राम्रो संभावना रहेको छ।

यस गाउँपालिकामा निम्नानुसारका कृषि पकेट क्षेत्रहरुको स्थापना गरि बालीको उत्पादन, उत्पादकत्व वृद्धि गरी कृषकको आयस्तर बढाउन तथा रोजगारीको प्रवर्द्धन गर्न सकिन्छ।

क. सुन्तला तथा अमिलोजातका फलफुल उत्पादन : स्यूरी, सेरम र जैमाकसला

ख. आलु उत्पादन : सेरम, गाम, स्यूरी

ग. हिउदे फलफुल : गाम, जेल्बाङ्ग, फगाम

घ. अलैंच खेति : गाम, स्यूरी, जेलबाङ्ग

ड. टिमुर खेति : सेरम, गाम, स्यूरी

च. खाद्यान्न बाली : जैमाकसला

४.३.३ बाली पात्रो(Crop Calender)

यस गाउँपालिकामा खेती गरिने बालीहरुको अवस्थालाई हेर्दा यहाँ मुख्य रुपमा मकै गहुँ, जौ, कोदो, धान, दलहनबाली, आलु र अन्य तरकारी बालि रहेका छन्। यी बालीहरुको खेती र फसलको स्याहार संभार वर्षेभरी विभिन्न समयहरुमा गर्ने गरिन्छ। बालीहरुको खेती र फसलको स्याहार संभार सम्बन्धी विवरण तल उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. ४.९ : बाली पात्रोको स्थिति

क्र.स.	बालि लगाउने समय	बाली काट्ने समय
धान	ज्येष्ठ-श्रावण	अशोज-मंसिर
गहुँ	अशोज-मंसिर	चैत्र- वैशाख
मकै	चैत्र- जेष्ठ	भदौ- अशोज
कोदो	ज्येष्ठ- आषाढ	कार्तिक- मंसिर
जौ	कार्तिक- मंसिर	जेष्ठ- आषाढ
दलहनबाली	वैशाख- अषाढ	भदौ- कार्तिक

आलु	आश्विन- कार्तिक फाल्गुन- चैत्र	पौष- माघ आषाढ- श्रावण
तोरी	आश्विन- कार्तिक	फाल्गुन- चैत्र

स्रोत: केन्द्रीय तथ्यांक विभाग शाखा कार्यालय

४.३.४ पशुपंक्षी उत्पादन सम्बन्धी विवरण

सुनछहरी गाउँपालिका पशुपंक्षी जन्य उत्पादनको हिसावले पनि राम्रो संभावना युक्त हावापानी र भुगोल रहेको छ । चरन क्षेत्र र वनजंगलले ढाकेको क्षेत्र प्रशस्त भएको यस गाउँपालिकामा बाखा र भेडापालनको प्रशस्त संभावना रहेको छ । गाउँपालिकाका ३०१६ घरधुरी मध्ये हाल २००० घरधुरीले २० भन्दा बढी भेडाबाखा पालेको पाइन्छ । गाइ भैंसि पालन गरेपनि मलको उद्देश्यलेमात्र पाल्ने गरेको पाइन्छ । स्थानीय कुखुरा पाल्ने र विक्रि समेत गर्ने प्रचलन पछिल्लो समयमा ब्रोइलर भित्रिँदै जाँदा कम हुँदै गएको छ । यस गाउँपालिकामा संभावना, रुची, उपलब्ध सीप तथा क्षमता, व्यवसायीकरण तथा बजारिकरणको संभावनाको आधारमा पशुपालनको प्राथमिता निम्नानुसार तय गर्न सकिन्छ ।

- पहिलो प्राथमिकता : व्यवसायीक भेडा तथा बाखा पालन
- दोश्रो प्राथमिकता : कुखुरा पालन
- तेश्रो प्राथमिकता : बंगुर पालन
- चौथो प्राथमिकता : गाई तथा भैंसि पालन

पशुपालन लाई व्यवसायीकरण गरि कृषकहरुको आयआर्जन बढाउन स्थानीय स्तरमा प्राविधिक जनशक्तिको उपलब्धता बढाउनु पर्ने, पशुपंक्षिको नशलसुधार गर्नु पर्ने, खोर तथा गोठ व्यवस्थापन गर्ने, युवा जनशक्ति लाई आकर्षित गर्न सहूलियत र अनुदान उपलब्ध गराउने, कृषि सहकारीहरु मार्फत बजारीकरण प्रवर्द्धन गर्ने जस्ता क्रियाकलापहरु गर्न बाञ्छनीय देखिन्छ।

सुनछहरी गाउँपालिका भित्र पशुपंक्षिहरुको अनुमानित तथ्याङ्क सुनछहरी गाउँपालिका . पशुसेवा शाखा पोबाङ्ग बाट प्राप्त भएका छन् । यस गाउँपालिकाका ९० प्रतिशत घरधुरीहरुले भेडा बाखा पाल्ने गरेका छन् भने गाइ भैंसि पाल्ने करिव ६५ प्रतिशत रहेका छन् । गाउँपालिकामा पशुपालन सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिमको रहेको छ हालको तथ्याङ्कलाई लेखाजोखा गर्दा स्थानीय जातको बाहुल्यता रहेकोले यसलाई व्यवसायीक बनाउनको लागि आवश्यक पुँजी,प्रविधि र सीप तथा उच्चमशिल संस्कृतिको विकास गर्न सके प्रसस्त संभावना र अवसर रहेको छ । पशुपालनमा हुने व्यवसायीकरणले गाउँपालिका बासीको आआर्जन मार्फत जीवनस्तरमा सुधार गर्न सकिन्छ ।

तालिका नं. ४.१० गाउँ पालिका भित्र रहेका पशुपंक्षि तथ्याङ्क

क. भेडा बाखा

जात	बाखा / बोका	कैफियत
स्थानिय	६०९२	
उन्नत	३८७	
जम्मा	६४७९	

ख. गाइगोरु

जात	गाई / गोरु	कैफियत
स्थानिय	१०६०७	
उन्नत	०	
जम्मा	१०६०७	

ग. भैसि

जात	रांगा / भैसि	कैफियत
स्थानिय	९१५	
उन्नत	१६	
जम्मा	९३१	

घ. बंगुर

जात	भुनि	कैफियत
स्थानिय	६१९	
उन्नत	५०९	
जम्मा	११२८	

घ. कुखुरा

जात	भाल / पोथि	कैफियत
स्थानिय	६८४९	
उन्नत	२३६२	
जम्मा	९२११	

४.३.५ कृषि उपजमा लाग्ने रोग किरा

यस क्षेत्रमा तरकारी, फलफूल, खाद्यान्न, दलहन तथा नगदे बालीमा मध्य तथा उच्च पहाडी क्षेत्रमा देखापर्ने रोग तथा किराले नकारात्मक रूपले प्रभावित गर्ने गरेको देखिन्छ। यस्ता रोग तथा किराको विवरण बाली अनुसार देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिका नं. ४.११ कृषि उपजमा लाग्ने रोग किरा

तरकारी बालीमा लाग्ने किरा वा रोगको नाम	साधारणतया फलफूल खेतीमा लाग्ने किरा वा रोगको नाम	साधारणतया खाद्यान्न बालीमा लाग्ने किरा वा रोगको नाम	साधारणतया दलहन बालीमा लाग्ने किरा वा रोगको नाम	साधारणतया नगदे बालीमा लाग्ने किरा वा रोगको नाम
खपटे किरा	गवारो	पतेरो	पतेरो	भुसिल किरा
लाही	फूलमा अँस पार्ने कीरा	गवारो	भुसिल कीरा	लाही
गवारो	फ्रुट फलाई	फटके	फौजी किरा	खपटे
फट्याङ्ग्रा		फौजी किरा	फट्याङ्ग्रा	
पतेरो		फट्याङ्ग्रा		

४.३.६ पशुपक्षीमा लाग्ने रोग तथा कीरा :

यस गाउँपालिका क्षेत्रमा पशुपक्षीमा मौसम अनुसार लाग्ने रोग व्याधीले प्रभावित गर्ने गरेको देखिन्छ। यहाँ देखापर्ने रोगको विवरणलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. ४.१२ पशुपक्षीमा लाग्ने रोग तथा किरा

पशुपक्षी जन्य उत्पादन	रोगको नाम
पशु	भगागुते, चरचरे, खोरेत, एन्थ्रेक्स, पी.पी.आर, एन यूरिया, डर्माटाइटिस, डायरिया, पाइरेक्सिसिया, एनोरेक्सिस, एल एफ, राउन्डओम, टेपओम, महोस्ट, टिक्स, लाइस, सर्भिसाइटिस, भेट्राइटिस, पायोमेट्रा, स्वइन फिबर, खोरेत, रेविज, नाम्ले, माटे, जुका, छेरौटे, साउने ज्वरो, जुम्प्रा, उपियाँ, किर्ना, लुतो, थुनेलो
पक्षी	क्सीडिपेसिस, कोराइजा गम्बरो, सि आर डी, सल्मोनेलासिस, रानिखेत, फवल पक्स, हवाइडाइरिया, मेरेक्स, जुका, गम्बोरो, रानी खेत

स्रोत: पशुसेवा केन्द्र, २०७५

४.३.७ व्यवसायिक कृषि फर्म/समुह सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकामा अधिकांस कृषकहरु निर्वाहामुखी कृषिमा निर्भर रहेका छन्। प्रशस्त खेतियोग्य जमिन र उर्वरामाटो भएपनि उपयुक्त प्रविधि, सीप तथा सिंचाइ सुविधाको अभाव र उच्चमशिलताकको कमीले गर्दा यस क्षेत्रमा कृषिको विकासले अपेक्षित नतिजा दिन नसकेको देखिन्छ। यस गाउँ पालिकाका हाल सम्म कृषि फर्महरु दर्ता भइ व्यवसायिक कृषितर्फ अग्रसर भएका छन् भने ३२.ओटा कृषक समुहमा आवद्ध २६८ महिला कृषक र २६६ पुरुष कृषक गरि जम्मा ५३४ जना कृषकहरु कृषि पेशामार्फत आफ्नो जीविका निर्वाहा गरिरहेको पाइन्छ। गाउँपालिकामा हाल सम्म भएका कृषक समुहहरुको विवरण देहाय बमोजिम उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं १२ : सुनछहरी गाउँपालिकाका कृषक समुहहरुको विवरण :

सि.नं.	समुहको नाम	ठेगाना	समुह सदस्य		गठन मिति
			म.	पु.	
१	भम्की कृषक समुह	वडा नं १ , सेरम	६	१०	२०६५
२	मुक्ति कृषक समुह	वडा नं १ , सेरम	४	११	२०६५
३	प्रगतिशिल तरकारी बालि समुह	वडा नं १	४	२०	२०६८
४	तमाली फलफुल खेति कृषक समुह	वडा नं २	०	१२	२०५८
५	लालिगुराँस कृषक समुह	वडा नं ३	२	९	२०६६
६	डाँफे कृषक समुह	वडा नं ३	५	५	२०६६
७	दाङ्गजे पाखा कृषक समुह	वडा नं ३	२	७	२०६६
८	नारावाङ्ग कृषक समुह	वडा नं ४	६	१५	२०६७
९	हरिया महिला कृषक समुह	वडा नं ५	१६	०	२०६६
१०	जनजागरण महिला कृषक समुह	वडा नं ५	१६	०	२०६६
११	बजधुरी फलफुल कृषक समुह	वडा नं ५	०	१४	२०६६
१२	नमुना कृषक समुह	वडा नं ५	१५	०	२०६६
१३	मेहलधुरी कृषक समुह	वडा नं ५	२	२४	२०६६
१४	नमुना कृषक समुह	वडा नं ५	११	१३	२०६७
१५	जागृति महिला कृषक समुह	वडा नं ५	२०	०	२०६७
१६	लुङ्गी महिला कृषक समुह	वडा नं ५	१४	०	२०६७
१७	पोमाचुली महिला कृषक समुह	वडा नं ५	२३	०	२०६८
१८	पोवाङ्ग कृषक समुह	वडा नं ५ , पोवाङ्ग	८	१५	२०६५
१९	धाराथनवाङ्ग कृषक समुह	वडा नं ५ जैमाकसला	६	१०	२०६५
२०	रिजा कृषक समुह	वडा नं ५ जैमाकसला	७	१६	२०६५
२१	कौशिला कृषक समुह	वडा नं ५ जैमाकसला	२	७	२०६४
२२	सुनछहरी कृषक समुह	वडा नं ५ जैमाकसला	१०	१	२०६४
२३	भलवाङ्ग तरकारी खेति कृषक समुह	वडा नं ६ फगाम	०	७	२०६५
२४	सराप कृषक समुह	वडा नं ६ फगाम	०	७	२०६५
२५	माभिवाङ्ग कृषक समुह	सुनछहरी -७,माभिवाङ्ग	९	२२	
२६	ऐसेलुखर्क कृषक समुह	सुनछहरी -७,ऐसेलुखर्क	१२	९	
२७	लालागिराँस कृषक समुह	सुनछहरी -७,ठूलोगाउँ	१०	३	
२८	सुनौलो कृषक समुह	सुनछहरी -७,ठूलोगाउँ	१५	२	
२९	सिरवाङ्ग कृषक समुह	सुनछहरी -७,सुल्कवाङ्ग	३	१६	
३०	लिङ्गखुरी डाँडा कृषक समुह	सुनछहरी -७,दम्फु	१५	४	
३१	भरना कृषक समुह	सुनछहरी -७,रुल्वाङ्ग	१४	३	
३२	जनोदय कृषक समुह	सुनछहरी -७, खिवाङ्ग	११	४	
	जम्मा		२६८	२६६	

स्रोत: कृषि सेवा केन्द्र, २०७५

४.३.८ व्यवसायीक पशुपालन फार्म सम्बन्धी विवरण :

यस गाउँ पालिकामा पशुपालनको प्रचुर संभावना रहेको छ । मुख्यतः परम्परागत र निर्वाहामुखि हिसावबाट बाखा/भेडा पालन गर्ने गरेको र क्रमिक रूपमा व्यवसायीक गति हासिल गर्न खोजे पनि कृषकहरूलाई आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग एवं परामर्श र अनुकूल व्यवसायीक वातावरण तयार गर्नु योजनाबद्ध प्रयास गर्नु पर्ने देखिन्छ । सुनछहरी गा.पा. पशु विकास शाखा बाट प्राप्त जानकारी अनुसार जम्मा ३ वटा बाखा पालन फर्म रहेकाछन र फर्महरूको विवरणलाई तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

४.३.९ कृषि तथा पशुपालन संग सम्बन्धीत समुह तथा सामुदायीक संस्थाहरूको विवरण :

यस गाउँ पालिकामा बाखापालन व्यवसाय लाई व्यवसायीक तथा नाफामुलक बनाउन बाखा पालक कृषकहरू गठन गरि आवश्यक तालिम , परामर्श र अनुदान सहयोग समेत उपलब्ध गराउन सुरुवात गरिएको छ । सुन छहरी गा.पा. कृषि तथा पशु विकासशाखा बाट प्राप्त जानकारी अनुसार हाल सम्म जम्मा वटा कृषि तथा पशुपालन समुहहरू सक्रिय रहेका छन र ति समुहहरूको विवरणलाई तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ४.१३ आ.ब.०७४/०७५ मा गठन गरिएका नया बाखा पालनसमुहहरू:

सि.नं.	समुहको नाम	ठेगाना	समुह सदस्य		गठन मिति
			म.	पु.	
	नमुना बाखापालन समुह	सुनछहरी -५,			
१	इन्द्रेणी बाखा पालन समुह	सुनछहरी -७, ठुलोगाउँ	७	५	सक्रिय
२	शुल्कवाङ्ग दलित जनउत्थान बाखापालन समुह	सुनछहरी -७, शुल्कवाङ्ग	४	१०	
३	दम्फु जेलवाङ्ग बाखापालन समुह	सुनछहरी -७, दम्फु	३	१४	
४	गेमी बाखा पालन समुह	सुनछहरी -७, खिवाङ्ग	११	१२	

स्रोत: सुनछहरी गा.पा.पशुसेवा शाखा पोवाङ्ग, २०७५

४.३.१० कुखुरा पालन फर्म फर्महरू :

यस गाउँ पालिकामा कुखुरा पालन व्यवसाय राम्रो संग व्यवसायीक बनिसकेको छैन । सुलिचौरबाट फर्मबाट कुखुरा ल्याई विक्रि वितरण गर्ने तथा केही मात्रामा स्थानीय तहमा समेत पाल्ने गरेको पाइन्छ । छिमेकि गापा बाट समेत मासुको आपूर्ति गरेको पाइन्छ । कृषकहरू क्रमशः कुखुरापालन तर्फ अग्रसर हुँदै जाँदा यस बाट स्थानीय कृषक तथा व्यवसायीहरूको आय श्रोत बढनुका साथैरोजगारि श्रृजना गर्नमा मदत गरेको पाइन्छ । सुनछहरी गा.पा. पशु शाखा बाट प्राप्त जानकारी अनुसार हाल सम्म जम्मा २ वटा कुखुरा पालन फर्म रहेकाछन र ति फर्महरूको विवरणलाई तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ४.१३ कुखुरा पालन फर्म विवरण :

सि.नं.	फर्मको नाम	ठेगाना	संचालकको नाम	दर्ता मिति	फोन नं.
१	विष्ट कुखुरा फर्म	सुनछहरि ५	चन्द्रवीर विष्ट	१८६५५५१२५०	
२					
३					

स्रोत:सुनछहरी गा.पा. पशुसेवा शाखा,२०७५

४.३.११ मासु पसलहरु :

यस गाउँ पालिकामा पशुपंक्षिहरु बाट उत्पादित मासुहरुलाई व्यवस्थित तथा व्यवसायिक रुपमा संचालन कार्य हाल सम्म शुरु भएको पाइदैन । मासु था मासुजन्य खाद्यबस्तुहरु विक्रि वितरण र उपभोग हुने गरे पनि अव्यवस्थित रुपमानै हुने गरेको पाइन्छ । पछिल्लो समयमा स्थानीय बजार केन्द्रहरुमा साना साना मासु पसलहरु संचालन हुन लागेको देखिन्छ । किराना वा अन्य व्यवसाय संगै जोडेर मासु पसल संचालनमा रहेको पाइन्छ ।

४.३.१२ ग्रामिण कृषि तथा पशु स्वास्थ्यकार्यकर्ताहरुको विवरण:

पशुपंक्षिहरु लाग्ने विभिन्न रोगहरु लाई समयमै रोग थाम तथा उपचार गरि पालिका भित्र रहेका व्यवसायि तथा किसान हरुकोपशुपंक्षिधनकोक्षति हुन नदिन १ नीजि र २ सरकारी गरि ३ ओटा पशु उपचार केन्द्र रहेका छन् । गाउँ पालिकाकामा तालिम प्राप्तदक्ष ग्रामिण पशुस्वास्थ्य कार्यकर्ताको अभाव रहेको छ । हाल सम्म पालिका भरिमा जम्मा २ जना मात्र ग्रामिण कृषि तथा पशुस्वास्थ्य कार्यकर्ताका रहेका छन् ।

तालिका नं. ४.१४ गा.प.स्वा.का.विवरण

सि.नं.	नाम थर	ठेगाना	तालिम लियको मिति	तालिम लियको ठाउँ	कैफियत
१	श्री भुमे घर्ति	सुनछहरी वडा नं ५ जैमाकसला			
२	श्री दिल बहादुर बुढा	सुनछहरी वडा नं ७ , जेलवाङ्ग			

स्रोत:सुनछहरी गा.पा. पशुसेवा शाखा,२०७५

४.१५ कृषि तथा पशु विकास संग सम्बन्धीत मानवीय संशाधनको विवरण:

सि.न.	पद	नामथर	स्थायी ठेगाना	फोन नं.	कैफियत
१	प.चि.				
२	ना.प.स्वा.प्रा.				
३	का.स.				
४	न.प.से.प्रा.				
५	न.प.से.प्रा.				
६	न.प.से.प्रा.				

४.४ पर्यटन विकास

यस गाउँपालिकाको नाम नै सुन्दर मनमोहक भरना सुनछहरीको नामबाट नामाकरण गरिएको छ । यस सुनछहरी गाउँपालिकामा प्राकृतिक पर्यटनको हिसावले महत्वपूर्ण रहेको छ । सुनछहरी भरना, कोठिभिर, गोडवाड युद्धस्थल, विवाड दह, तिलाचन ताल, जेल्वाडको चौकी आक्रमण स्थल, जेल्वाडको फलाम, सुन खानी, जलजला लगाएतका स्थानलाई धार्मिक, प्रकृतिक र युद्धपर्यटनलाई मगरात संस्कृति र परम्परासंग अन्तर सम्बन्धीत बनाई पर्यटन क्षेत्रलाई बिकास गरेर लैजान सके सुनछहरी गाउँपालिका पर्यटन क्षेत्रबाट लाभान्वीत हुनसक्ने देखिन्छ ।

४.४.१ धार्मिक, ऐतिहासिक तथा तथा पर्यटकीय स्थल सम्बन्धी विवरण :

सुनछहरी गाउँपालिकामा प्रचार प्रसार, संरक्षण र प्रवर्द्धनको पर्खाइमा रहेको ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरु रहेको छन । उक्त स्थलहरुको संरक्षण र प्रवर्द्धन, पर्यटकीय सेवाहरुको विस्तार, उपयुक्त होटल तथा रेष्टुरेन्टहरुको स्थापना, मगरात परम्परागत संस्कृति र परम्पराको संरक्षण, सिंगारु , पैसेरु नाच, रोदी परम्पराको संरक्षण र परिष्करण गर्दै पर्यटकीय सुविधाहरुको विस्तार गर्न आवस्यक देखिन्छ । पर्यटकीय संभावना भएकास्थानहरुलाई उपयुक्त पुर्वाधार मार्फत जोड्ने, सुचना प्रविधिको विकास, मगर गाउँमा घरबास योजना संचालन, स्थानीय सिस्नो, कोदो, फापर लगायत खाद्यान्नहरुको परिकारहरु मार्फत पर्यटन आकर्षण गर्न सकिने संभावना रहेको छ ।

गाउँपालिकाको उत्तर पश्चिम भेगमा जलजला र पूर्व भेकमा रहेको कोठीभिर को बीच छातीमा छङ्गछङ्ग बगिरहने सुनछहरीको वरिपरिमा रहेका प्राकृतिक तथा धार्मिक पर्यटकिय स्थलहरु देहायबमोजिम रहेका छन् ।

वडा नं १ भित्र रहेका पर्यटकीय स्थलहरु :

१. तिलाचन दह : सुनछहरी गाउँपालिका वडा नं १ को मुख्य बस्ति धुस्वाङ्गको शिरमा रहेको तिचालन दहको लम्बाई ८० मिटर र चौडाई ३५ मिटर रहेको छ । यो दह समुद्री सतह देखि ३५४० मिटरको उचाइमा रहेको छ । दहको पानी बाह्रै महिना नसुक्ने छ । यस दहमा भेडाको बलि दिएर पुजा गर्ने चलन रहेको छ । खासगरि जेठ, श्रावण र भाद्र महिनामा पुजा आजा गर्ने गरिन्छ , यहा बाट लिस्ने हिमाल, जलजला लगायतका पर्वत तथा हिम श्रृङ्खलाहरुको अवलोकन समेत गर्न सकिन्छ ।

२. दमाङ्ग दह :

वडा नं १ को प्रमुख बस्ति सेरमको शिरमा रहेको दमाङ्ग दह रहेको छ । यस लाई खानेपानी तथा पशुपंक्षीको प्रयोजनको लागि उपयोग गरिन्छ । मौसम अनुसारका फुलहरु यस दहको वरीपरि फुल्नेहुनाले पनि यो दहको विशेष आकर्षण रहेको छ ।

३. कार्जाङ्ग धुरी : जडिबुटी र वन्यजन्तुको लागि आकर्षक रहेको छ ।

४. रौने धुरी : जडिबुटी र वन्यजन्तुको लागि आकर्षक रहेको छ ।

वडा नं २ भित्र रहेका पर्यटकीय स्थलहरु :

१. विवाङ्ग दह,

२. गौवुङ्ग भरना

३. कोठिभिर

वडा नं ३ भित्र रहेका पर्यटकीय स्थलहरु :

१. ठुलो गाम वस्ती

२. गोवाङ्ग युद्ध स्थल

३. विवाङ्ग पोखरी

वडा नं ४ भित्र रहेका पर्यटकीय स्थलहरु :

१. सुनछहरी भरना

२. फूलबारी लेक

वडा नं ५ भित्र रहेका पर्यटकीय स्थलहरु

१. बुजुधुरी पर्यटकीय स्थल

वडा नं ६ भित्र रहेका पर्यटकीय स्थलहरु

१ धुङ्गसी भरना

२. जादुङ्ग छाङ्गा जावुखोला

३. ढोर्के फल्स

वडा नं ७ भित्र रहेका पर्यटकीय स्थलहरु

१ जलजला

जलजलाको बारेमा सामान्य जानकारी : सुनछहरी गाउँपालिकाको वडा नं ७ जेल्वाङ्गमा पर्ने, ऐतिहासिक प्राकृतिक, धार्मिक तथा पर्यटकिय स्थल जलजला रोल्पा जिल्लाकै पहिचानको रूपमा रहेको छ। सुनछहरी गाउँपालिकाको उत्तर पश्चिम दिशामा रहेको जलजला रोल्पा जिल्लाका थवाङ्ग गा.पा., रोल्पा नगरपालिकाको साभा भुभागमा रहेको छ। अद्भुत प्राकृतिक सुन्दरताले भरिएको बगैचाले प्रकृतिप्रेमीहरुको मन अल्लादित बनाउँछ। पूर्वमा उवा, दक्षिणमा जेल्वाङ्ग, पश्चिममा थवाङ्ग, उत्तरमा मिरुल बस्तिको अवलोकन जलजलाबाट गर्न सकिन्छ। समुद्री सतहदेखि ३ हजार २ सय ९३ मिटरको उचाइमा रहेको जलजला बाट सेताम्मे हिम श्रृङ्खलाको अवलोकन गर्न सकिन्छ। रोल्पा जिल्लाको सदरमुकाम देखि २४ कोष दुरीमा पूर्वोत्तर क्षेत्रमा रहेको जलजलामा पुग्न सुलीचौर बजार देखि २७ कि.मि.को कच्ची मोटरबाटो बाट जेल्वाङ्ग पुगेपछि ४ घण्टाको उकालो पैदल यात्रापछि जलजला पुग्न सकिन्छ।

यस गाउँपालिकामा पर्यटन विकासको संभावना देखिँय पनि पर्यटन विकासको स्पष्ट नीति तथा प्राथमिकता निर्धारण गरि पर्यटन प्रवर्द्धनको वस्तुगत योजना बन्न अझै बाँकी रहेको छ। पर्यटकीय सेवा र सुविधा उपलब्ध हुन सक्नेगरि होटल,रिसोर्ट तथा अन्य आकर्षणहरु सहितको पूर्व आधार तयार गर्न भने आवश्यक रहेको छ।

४.५ औद्योगिक तथा व्यापार, व्यवसाय तथा बैकिङ्ग

४.५.१ औद्योगिक विकास (लघु, घरेलु, साना, मझौला, ठूला उद्योग, सरकारी, पब्लिक, निजी र सहकारी)

सुनछहरी गाउँपालिकामा औद्योगिक विकासको अनुकूल वातावरण सृजना भई औद्योगिक विकास हुन अझै बाँकी रहेको छ। स्थानीय स्तरमा अल्लो प्रशोधन तथा बुनाई, सिलाई कटाई, परम्परागत आरन जस्ता निर्वाहामुखि उद्योगहरु मात्र संचालन भएको देखिन्छ। यस गाउँपालिकामा खानी तथा खनिजको प्रशोधन सम्बन्धी, अल्लो प्रशोधन गरि अल्लोजन्य वस्तुको उत्पादन तथा बजारिकरण, सिमी, आलु,कोदो जस्ता स्थानीय उत्पादनमा आधारित उद्योगको विकास गर्न सकिने संभावना रहेको छ। श्रममा विस्वास गर्ने मानवीय शक्तिको प्रचुरता भएको यस गाउँपालिकामा लगानीको वातावरण, पुँजी, प्रविधि परिचालन गरि सीप विकास र उद्योग परिचालन गरि बेरोजगारि कम गरि समृद्ध नागरिक बनाउन सकिन्छ।

४.५.२ उत्पादन तथा सेवामूलक उद्योग एवं व्यापार र व्यवसाय सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकाका स्थानीय बजारकेन्द्रहरुमा क्रमश उद्यमशिलता र व्यवसायीक संस्कृतिको विकास हुँदै गएको पाइन्छ। पछिल्लो समयमा यातायातको सुगमता बढ्दै गए संगै क्रमश व्यापार व्यवसायगर्ने संस्कृतिको विकास भएको पाइन्छ। तथाकहरुरलाई विश्लेषण गर्दा वडा नं ३,६ र ५ मा बढी व्यापार व्यवसाय संचालनमा रहेको देखिन्छ। जम्मा १४१ ओटा व्यापार व्यवसायहरु संचालनमा रहेको देखिन्छ।

तालको तालिकामा वडा अनुसार औद्योगिक तथा व्यापार, व्यवसाय (निर्माण व्यवसायी समेत) सम्बन्धी विवरणलाई देखाईएको छ।

तालिका नं. ४.५.२ उत्पादन तथा सेवामूलक उद्योग एवं व्यापार र व्यवसाय सम्बन्धी विवरण

सि.नं	व्यपार,व्यवसाय विवरण	वडा नं							जम्मा
		१	२	३	४	५	६	७	
१	टेलर्स	१	१	३		१	७	४	१७
२	होटल व्यवसायी	३	२	६				३	१४
३	फेन्सी व्यवसायी	२		५		२	१	२	१२

सि.नं	व्यपार,व्यवसाय विवरण	वडा नं							जम्मा
		१	२	३	४	५	६	७	
४	क्लिनिक तथा औषधि व्यवसायी		१	२					३
५	तरकारी तथा फलफूल व्यवसायी			१		१			२
६	उद्योग अल्लो		१	१				२	४
७	बोडिंग स्कूल संचालन			१					१
८	फोटो स्टुडियो					१			१
९	फर्निचर		१			१			२
१०	किनारा पसल तथा व्यवसायी	१०	५	१२	५	८	२१	३	६४
११	घडि रेडियो टि.भी मर्मत			२				१	३
१२	मदिरा व्यवसाय			५		२			७
१३	पुस्तक व्यवसायी तथा फोटोकपी			१	१	१			३
१४	सहकारी	१		१		४	१	१	८
	जम्मा	१७	११	४०	६	२१	३०	१६	१४१

स्रोत: फिल्ड सर्भे, २०७५

४.५.३ खानी तथा खनिज सम्बन्धी विवरण :

यस सुनछहरी गाउँपालिका भित्र विभिन्न खनिजहरुको खानी रहेको छ । हाल सम्म खानीहरुको औपचारी अध्ययन अन्वेषण गरि परिमाण र अवस्थितीको पहिचान गरि उत्खनन वा उपयोग गर्न सकिएको छ । उपलब्ध खानीहरुको वैज्ञानीक अध्ययन गरि दिगो र वातावरणमैत्री उपयोग गर्न सकिएमा गाउँपालिकाको औद्योगिक विकास र आर्थिक विकासमा महत्वपूर्ण योगदान गर्न सकिन्छ । जानकारीका आधारमा यस गाउँपालिकामा रहेका खनिज तथा खानीहरुको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

सि.नं	खनिज तथा खानीको श्रोत	वाड नं	स्थान	संचालनको अवस्था	कैफियत
१	फलाम खानी	१	कुपजा	विस्तृत अध्ययन नभएको	
२	फलाम खानी	३	आगर खोला	विस्तृत अध्ययन नभएका	
३	तामा खानी	३	खनेल,भुम्प,कोठीभिर	विस्तृत अध्ययन नभएको	
४	तामा खानी	५	थनवाङ्ग	विस्तृत अध्ययन नभएको	
५	तामा खानी	५	माबाङ्ग	विस्तृत अध्ययन नभएको	
६	दुङ्गा खानी	६	लाम्रा खोला	विस्तृत अध्ययन नभएको	
७	दुङ्गा खानी	६	ह्वामा खोला	विस्तृत अध्ययन नभएको	
८	फलाम खानी	७	ठुलो गााउँ	विस्तृत अध्ययन नभएको	
९	फलाम खानी	७	माभिवाङ्ग	विस्तृत अध्ययन नभएको	
१०	शिसा खानी	८	शुल्कवाङ्ग	विस्तृत अध्ययन नभएको	
११	सुन खानी	८	दम्फु	विस्तृत अध्ययन नभएको	

४.५.४ स्थानीय बजार तथा व्यापारिक केन्द्रको विवरण

यस गाउँपालिकाको मुख्य व्यापारिक केन्द्र सुनील स्मृति गाउँपालिकाको सुलीचौर हो । यस गाउँपालिका क्षेत्र भित्र पनि क्रमिक रुपमा किराना, फेन्सी तथा खाद्यवस्तु विक्रि वितरण गर्नको लागि साना साना व्यापारिक केन्द्रहरुको विकास विस्तार हुँदै गएको छ । हाल व्यापारिक केन्द्रको स्वरुप लिदै गरेका मुख्य व्यापारिक केन्द्रहरु देहाय बमोजीम रहेका छन् ।

तालिका नं. ४.५.४ स्थानीय बजार तथा बजार केन्द्र सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	व्यापारिक केन्द्रहरुका नाम	वार्ड नं	मुख्य व्यापारिक वस्तुहरु
१	फुलिवन	१	खाद्यवस्तु, किराना,
२	पोबाङ्ग	५	खाद्यवस्तु, किराना,
३	हाङ्गदुङ्ग बजार	६	खाद्यवस्तु, किराना, फेन्सी आदि
४	जेलबाङ्ग	७	खाद्यवस्तु, किराना, फेन्सी आदि
६	चादनी चौक	७	खाद्यवस्तु, किराना, फेन्सी आदि
७	चलाउने चौक	७	खाद्यवस्तु, किराना, फेन्सी आदि
८	बहिरी गाम	३	खाद्यवस्तु, किराना,

४. ५.५ बैंक/वित्तीय संस्था तथा सहकारी सम्बन्धी विवरण

यस यस गाउँपालिकामा लगानी, बचत एवं ऋण तथा कर्जा सम्बन्धी कारोवार गर्नका विकास वा वाणिज्य बैंकहरु हाल सम्म पुगेका छैनन । स्थानीय स्तरमा संचालनमा आएका बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाहरु तथा लघु वित्त कम्पनीहरु, स्थानीय तहमा संचालन भएका सामुदायीक संस्थाहरुले औपचारिक अनौपचारिक कारोवार संचालन गर्दै आएको पाइन्छ । वडा २ मा एक ओटापनि सहकारी संस्था छैनन् भने ७ ओटा कृषि सहकारी सहित जम्मा १३ ओटा सहकारी संस्थाहरुमार्फत नागरिकहरुले आर्थिक क्रियाकलाप गर्दै आएका छन् । यस गाउँपालिकामा संचालित मुख्य वित्तीय र सहकारी सम्बन्धी विवरण तल उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ४.५.५ वित्तीय /सहकारी सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	टोल / गाउँ	सहकारी संस्था	विकास बैंक/बैंक	जम्मा
१	धुस्वाङ्ग वडा नं १	तिलाचन बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था ।		१
२	सेरम वडा नं १	सेरम लालिगुरास जन कृषि सहकारी संस्था		१
३	गाम वडा नं ३	तमाली जनकृषि सहकारी संस्था लि.		१
४	ठुलोगाउ वडा नं ३	गाम कृषि सहकारी संस्था लि.		१
५	स्युरी वडा नं ४	मौलावन कृषि सहकारी संस्था		१
६	जैमा वडा नं ५	श्रृजना महिला सामाजिक सहकारी संस्था		१
७	पोबाङ्ग वडा नं ५	दिपज्योती सहकारी संस्था		१
८	पोबाङ्ग वडा नं ५	चिनो कृषि सहकारी संस्था		१
९	जैमा वडा नं ५	जैमाकसला जनकृषि सहकारी संस्था		१
१०	पोबाङ्ग वडा नं ५	बलिदान जनसहकारी संस्था लि.		१

क.स.	टोल / गाउं	सहकारी संस्था	विकास बैक/बैक	जम्मा
११	मर्चाडुङ्ग वडा नं ६	श्रृजना महिला सहकारी संस्था		१
१२	जेल्वाङ्ग वडा नं ७	जनउत्थान सहकारी संस्था लि.		१
१३	जेल्वाङ्ग वडा नं ७	जलजला कृषि सहकारी संस्था लि.		१
१४	पोवाङ्ग वडा नं ५	एस बि आई बैक	१	१
जम्मा			१	१४

स्रोत: फिल्ड सर्भे, २०७५

परिच्छेद ५: सामाजिक अवस्था

यस परिच्छेदमा शिक्षा तथा मानव संशाधन विकास, स्वास्थ्य तथा पोषण, खानेपानी तथा सरसफाई, महिला बालबालिका तथा सामाजिक समावेशीकरण, युवा तथा खेलकुद र मनोरञ्जन, कला भाष तथा संस्कृति, शान्ति तथा सुरक्षाको अवस्था जस्ता सामाजिक विषयहरूमा देहाय बमोजिमका शीर्षकहरूमा वस्तुगत विवरणहरू प्रस्तुत गरिएको छ ।

५.१ शैक्षिक तथा मानव संशाधन विकास

५.१.१ पाँच वर्षभन्दा माथिको साक्षरता विवरण

गाउँपालिका क्षेत्रको साक्षरताको स्थिति हेर्दा पाँच वर्ष माथिको कूल १४००२ जनसंख्या मध्ये ४७.२८ प्रतिशत साक्षर रहेका छन् । लैंगिकताका आधारमा पुरुष ६०.८० प्रतिशत र महिला ३५.८४ प्रतिशत साक्षर रहेका छन् । वडागत रूपमा विश्लेषण गर्दा सबै भन्दा कम साक्षरता दर वडा नं २ र ३ अर्थात् साविकको गाम गा.वि.स.मा रहेको छ भने सबै भन्दा बढि साक्षरता दर वडा नं ५ मा ५६ प्रतिशत रहेको छ । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ । तालिका नं. ५.१ ५ वर्ष र सो भन्दा माथिकाको साक्षरताको आधारमा जनसंख्याको विवरण

वडा नं		५ वर्ष र सो भन्दा माथिको जनसंख्या	पढ्न र लेख्न ठूवै सक्ने	पढ्नमात्र सक्ने	पढ्न र लेख्न ठूवै नसक्ने	उल्लेख नभएको	साक्षरता दर
१	पुरुष	७८९	४८९	२८	२६९	३	६१।९८
	महिला	९२१	३८४	३५	४९७	५	४१।६९
	जम्मा	१७१०	८७३	६३	७६६	८	५१।०५
२ र ३	पुरुष	१५९५	७८३	५८	७५३	१	४९।०९
	महिला	१९१४	५९३	७३	१२४७	१	३०।९८
	जम्मा	३५०९	१३७६	१३१	२०००	२	३९।२१
४	पुरुष	६९५	४१४	२५	२५६	०	५९।५७
	महिला	८२३	२६६	३०	५२७	०	३२।३२
	जम्मा	१५१८	६८०	५५	७८३	०	४४।८
५	पुरुष	१२१७	८५५	५३	३०९	०	७०।२५
	महिला	१४०६	६१४	५३	७३९	०	४३।६७
	जम्मा	२६२३	१४६९	१०६	१०४८	०	५६
६	पुरुष	९३१	५४६	२१	३६४	०	५८।६७
	महिला	११६०	३२४	२१	८१५	०	२७।९६
	जम्मा	२०९१	८७०	४२	११७९	०	४१।५४
७	पुरुष	१२०५	७८६	६९	३५०	०	६५।२३
	महिला	१३४६	५१७	७०	७५९	०	३८।४१
	जम्मा	२५५१	१३०३	१३९	११०९	०	५१।०८
गा.पा.को जम्मा	पुरुष	६४३२	३८७३	२५४	२३०१	४	६०।८०
	महिला	७५७०	२६९८	२८२	४५८४	६	३५।८४
	जम्मा	१४००२	६५७१	५३६	६८८५	१०	४७।२८

रोल्पा जिल्लाको साक्षरता दर संग तुलना

सुनछहरी गाउँपालिकाको साक्षरता दर रोल्पा जिल्लाको औषत साक्षरता दर भन्दा धेरै कमी रहेको देखिन्छ । यसरी हेर्दा सुनछहरी गाउँपालिका शैक्षिक हिसावले पछि रहेको देखिन्छ ।

सि.नं	आधार	रोल्पा जिल्लाको साक्षरता दर	सुनछहरी गा.पा.को साक्षरता दर
१	पुरुष	७१.५५	६०.८
२	महिला	५०.४८	३५.८४
३	जम्मा	६०	४७.२८

स्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, २०६८

५.१.२ शैक्षिकस्तर अनुसार जनसंख्या विवरण

यस गाउँपालिका भित्रको शिक्षाको स्तर विश्लेषण गर्दा आधारभूत तहको शैक्षिक उपलब्धी हासिल गरेकाहरुको जनसंख्या ४७४४ अर्थात ६८.३ प्रतिशत रहेको छ भने स्नातक वा सो भन्दा माथी अध्ययन गर्नेहरुको संख्या २६ जना मात्र रहेको छ । यस सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं. ५.२ ५ वर्ष र सो भन्दा माथिकाको शैक्षिक अवस्था

वडा नं	लिंग	जम्मा	साक्षर	प्रा.वि.तह	नि.मा.वि.तह	मा.वि.तह	एस.एल.सि.	प्रमाणपत्र तह	स्नातक र सो भन्दा माथी	अन्य	अनौपचारिक कक्षा	तह नखुलेको
१	पुरुष	५२०	२३	३५७	९९	१८	८	९	४	०	१	१
	महिला	३९७	१२	३०७	५९	९	३	४	०	०	३	०
	जम्मा	९१७	३५	६६४	१५८	२७	११	१३	४	०	४	१
२ र ३	पुरुष	८४२	६४	५८९	८२	४६	७	१२	५	२	३४	१
	महिला	६६७	७६	५०५	४९	७	०	५	१	०	२४	०
	जम्मा	१५०९	१४०	१०९४	१३१	५३	७	१७	६	२	५८	१
४	पुरुष	४४७	४०	२८४	६२	१२	११	५	१	०	३०	२
	महिला	३००	३४	१९५	२२	१	१	०	०	०	४६	१
	जम्मा	७४७	७४	४७९	८४	१३	१२	५	१	०	७६	३
५	पुरुष	८५५	२०	५५१	१३९	३५	२३	१३	८	१	४८	१७
	महिला	६१५	२५	४०७	८१	२१	१३	६	०	२	५३	७
	जम्मा	१४७०	४५	९५८	२२०	५६	३६	१९	८	३	१०१	२४
६	पुरुष	५७६	३८	४०५	८२	३१	१३	४	२	०	०	१
	महिला	३६०	३९	२६९	३८	७	३	२	०	१	०	१
	जम्मा	९३६	७७	६७४	१२०	३८	१६	६	२	१	०	२
७	पुरुष	८१४	५२	४७८	१७४	५०	२७	१७	४	५	५	२
	महिला	५५२	४९	३९७	६९	१५	८	३	१	१	७	२
	जम्मा	१३६६	१०१	८७५	२४३	६५	३५	२०	५	६	१२	४
गा.पा.को जम्मा	पुरुष	४०५४	२३७	२६६४	६३८	१९२	८९	६०	२४	८	११८	२४
	महिला	२८९१	२३५	२०८०	३१८	६०	२८	२०	२	४	१३३	११

वडा नं	लिंग	जम्मा	साक्षर	प्रा.वि.तह	नि.मा.वि.तह	मा.वि.तह	एस.एल.सि.	प्रमाणपत्र तह	स्नातक र सो भन्दा माथी	अन्य	अनौपचारिक कक्षा	तह नखुलेको
	जम्मा	६९४	४७२	४७४४	९५६	२५२	११७	८०	२६	१२	२५१	३५
	%		६.८	६८.३	१३.८	३.६	१.७	१.२	०.४	०.२	३.६	०.५

स्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, २०६८

५.३ विद्यालयमा भर्ना नभएका तथा विद्यालय छाडेका बालबालिकाहरुको विवरण

गाउँपालिका क्षेत्रमा विद्यालयमा भर्ना नभएका छात्र र छात्रा ४१०६ रहेका छन् र विद्यालय छाडेका बालबालिकाहरु ३०० रहेका छन् । लैंगिकताका आधारमा यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ५.३ विद्यालयमा भर्ना नभएका तथा विद्यालय छाडेका बालबालिकाहरुको विवरण

वडा नं	लिंग	५-२५ वर्ष को जनसंख्या	हाल विद्यालय गइरहेका	विद्यालय बाहिर रहेका	उल्लेख नभएका
१	पुरुष	४१७	३०७	१०७	३
	महिला	४४६	२६८	१६६	१२
	जम्मा	८६३	५७५	२७३	१५
२ र ३	पुरुष	८५८	४७५	३६७	१६
	महिला	९९६	४४८	५३९	१७
	जम्मा	१८५४	९२३	८९८	३३
४	पुरुष	३७८	२५६	११९	३
	महिला	४४०	१९२	२४२	६
	जम्मा	८१८	४४८	३६९	९
५	पुरुष	६५०	४७९	१५८	१३
	महिला	६७५	३७९	२८९	७
	जम्मा	१३२५	८५८	४४७	२०
६	पुरुष	५१६	३४०	१७३	३
	महिला	६१४	२६५	३४२	७
	जम्मा	११३०	६०५	५१५	१०
७	पुरुष	६११	४४५	१६२	४
	महिला	६४१	३७४	२६६	१
	जम्मा	१२५२	८१९	४२८	५
गा.पा.को जम्मा	पुरुष	३४३०	२३०२	१०८६	४२
	महिला	३८१२	१९२६	१८३६	५०
	जम्मा	७२४२	४२२८	२९२२	९२

वडा नं	लिंग	५-२५ वर्ष को जनसंख्या	हाल विद्यालय गइरहेका	विद्यालय बाहिर रहेका	उल्लेख नभएका
	%		५८३८	४०३५	११३

स्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, २०६८

५.१.४ शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिका भित्र कूल ३३ वटा शैक्षिक संस्था रहेका छन् । जसमध्ये आधारभूत तहका विद्यालय २७ वटा र माध्यमिक तहको ६ वटा रहेको छ । ३३ मध्य ३२ ओटा सामुदायीक विद्यालय रहेका छन् भने १ ओटा निजी विद्यालय रहेको छ । तलको तालिकामा वडा अनुसार विद्यालयको किसिमको विवरणलाई देखाईएको छ ।

तालिका नं. ५.१.४ विद्यालयको किसिम

वडा नं	विद्यालयको किसिम				जम्मा
	बाविके	आधारभूत विद्यालय	प्राथमिक विद्यालय	माध्यमिक विद्यालय	
१	०	१	१	१	३
२	०	१	४	०	५
३	०	२	२	१	५
४	०	१	२	१	४
५	०	१	३	१	५
६	०		४	१	५
७	०	०	५	१	६
जम्मा	०	६	२१	६	३३

स्रोत: फिल्ड सर्भे, २०७५

तलको तालिकामा वडा अनुसार टोलको नाम, विद्यालयको नाम, विद्यालयको किसिम, विद्यालयको स्तरको विवरणलाई देखाईएको छ ।

तालिका नं. ५.५ विद्यालयको किसिम

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	वडा नं	टोलको नाम	विद्यालयको किसिम (सामु./निजी)	विद्यालयको स्तर
१	श्री शाखा प्राथमिक विद्यालय.	१	फुलिवन	सामु.	प्रा.वि.
२	श्री सरस्वति आधारभुत विद्यालय.	१	घुस्वाङ्ग	सामु.	आ.वि.
३	श्री जनसेवा माध्यमिक विद्यालय.	१	,सेरम	सामु.	आ.वि.
४	श्री विष्णुस्मृति आधारभुत विद्यालय.	२	मंसिरेडाँडा,भित्रीगाम	सामु.	आ.वि.
५	श्री नेपाल राष्ट्रिय आधारभुत विद्यालय.	२	गोहाखोला	सामु.	आ.वि.
६	श्री जनता आधारभुत विद्यालय.	२	बासाडाडा	सामु.	आ.वि.
७	श्री प्राथमिक विद्यालय.	२	डाडाधारा ,भित्रीगाम	सामु.	प्रा.वि.

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	वडा नं	टोलको नाम	विद्यालयको किसिम (सामु./निजी)	विद्यालयको स्तर
८	श्री जनआवाज आधारभुत विद्यालय.	२	भेलिगुङ्ग	सामु	आ.वि.
९	श्री बालज्योती प्राथमिक विद्यालय	३	वर्गो	सामु.	प्रा.वि.
१०	श्री बराह प्राथमिक विद्यालय,	३	पाङ्गवाङ्ग	सामु.	प्रावि.
११	श्री चौवारी कुइपाधारा प्राथमिक विद्यालय,	३	मौलावन	सामु.	प्रा.वि.
१२	श्री जनता माध्यामिक विद्यालय,	३	बहिरी गाम	सामु.	मा.वि.
१३	श्री सिद्ध आधारभुत विद्यालय	४	भिन्जा, घोगा	सामु.	प्रा.वि.
१४	श्री सुनछहरी आधारभुत विद्यालय	४	प्रेमचील	सामु.	प्रा.वि.
१५	श्री नेपाल राष्ट्रिय आ.वि	४	,स्युरी	सामु.	आ.वि.
१६	श्रीनमूना माध्यामिक विद्यालय,	५	कसला	सामु.	मा.वि.
१७	श्रीमेहलधारा आधारभुत विद्यालय,	५	जैमा	सामु.	प्रा.वि.
१८	श्रीज्ञानोदय प्राथमिक विद्यालय,	५	हाम्जा	निजि	प्रा.वि
१९	श्री देवि मनिदर आधारभुत विद्यालय,	५	सुनछहरी-५,,	सामु.	प्रा.वि.
२०	श्रीनवचेतना प्राथमिक विद्यालय,	५	माबाङ्ग	सामु.	प्रा.वि.
२१	श्री लक्ष्मी प्राथमिक विद्यालय,	५	धनबाङ्ग	सामु.	प्रा.वि.
२२	श्री नेपाल राष्ट्रिय मा.वि.,फगाम	६	फगाम	सामु.	मा.वि.
२३	श्री जिवनोद्धार प्रा.वि.,फगाम रोल्पा	६	फगाम	निजि	प्रा.वि
२४	श्री जनता सुधार प्रा.वि.	६	धुडुसी	निजि	प्रा.वि.
२५	श्री रिपुकोट प्रा.वि सुनछहरी	६	फगाम	सामु.	प्रा.वि.
२६	श्री जनकल्याण प्रा.वि. सुनछहरी-रोल्पा	६	धर्मशाला,	सामु.	प्रा.वि
२७	श्री रोल्वाङ्ग माध्यामिक विद्यालय,	७	जेल्वाङ्ग	सामु.	मा.वि.
२८	श्री जलजला प्राथमिक विद्यालय,	७	खिवाङ्ग	सामु.	प्रा.वि.
२९	श्री जनजागृति प्राथमिक विद्यालय,	७	शुल्कवाङ्ग	निजि	प्रा.वि
३०	श्री जनउज्ज्वल प्राथमिक विद्यालय,	७	कोर्वाङ्ग	सामु.	प्रा.वि.
३१	श्री नेपाल राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालय,	७	ल्यावस	सामु.	प्रा.वि.
३२	श्री शहिदस्मृति प्राथमिक विद्यालय,	७	रासि,	सामु.	प्रा.वि.
३३	श्री गामवेशी एजुकेसन एकेडेमि	३	ठुलो गाउ	नीजि	प्रा.वि.

स्रोत: फिल्ड सर्भे, २०७५

५.१.५ विद्यालयमा अध्ययन गरिरहेका तहगत छात्रछात्राको विवरण

गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका कुल ३३ विद्यालयहरु र विद्यालयमा अध्ययन गर्ने छात्र तथा छात्राहरुको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं. ५.१.५ विद्यालयमा अध्ययन गरिरहेका तहगत छात्रछात्राको विवरण

क्र.सं.	कक्षा	भर्ना भएका विद्यार्थी			वार्षिक परिक्षामा सम्मलीत विद्यार्थी			पढ्न छाड्नेको संख्या	उत्तिर्ण भएका विद्यार्थी			विद्यालय बाहिर रहेका विद्यार्थी
		छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा		छात्रा	छात्र	जम्मा	
विद्यालयकोनाम : श्री शाखा प्राथमिक विद्यालय, सुनछहरी गा.पा.-१, सेरम रोल्पा ।												
१	शिशु	१४	१०	२४	९	४	१३		९	४	१३	
२	कक्षा-१	१९	१६	३५	१९	१६	३५		९	११	२०	
३	कक्षा-२	११	११	२२	११	११	२२		७	१०	१७	
४	कक्षा-३	१५	१४	२९	१५	१४	२९		११	१२	२३	
५	कक्षा-४	१४	१२	२६	१४	१२	२६		१३	४	१७	
५	कक्षा-५	८	६	१४	८	६	१४		८	६	१४	
	जम्मा	८१	६९	१५०	७६	६३	१३९	०	५७	४७	१०४	
विद्यालयकोनाम : श्री सरस्वती आधारभुत विद्यालय, सुनछहरी गा.पा.-१, धुस्वाङ्ग रोल्पा ।												
१	शिशु	१२	२५	३७	१२	२५	३७		७	१५	२२	
२	कक्षा-१	१५	१०	२५	१५	१०	२५		११	१४	२५	
३	कक्षा-२	१६	१४	३०	१६	१४	३०		१६	१४	३०	
४	कक्षा-३	१५	१०	२५	१५	१०	२५		१५	१०	२५	
५	कक्षा-४	७	१८	२५	७	१८	२५	१	९	१८	२७	
६	कक्षा-५	८	११	१९	८	११	१९		८	११	१९	
७	कक्षा-६	८	९	१७	८	९	१७	३	७	७	१४	
८	कक्षा-७	७	१५	२२	७	१५	२२	१	७	१४	२१	
	जम्मा	८८	११२	२००	८८	११२	२००	५	८०	१०३	१८३	
विद्यालयकोनाम : श्री जनसेवा माध्यमिक विद्यालय, सुनछहरी गा.पा.-१, सेरम रोल्पा ।												
१	शिशु	१६	२८	४४	१६	२८	४४		१६	२८	४४	
२	कक्षा-१	२६	१६	४२	२६	१६	४२		२६	१६	४२	
३	कक्षा-२	११	१४	२५	११	१४	२५		११	१४	२५	
४	कक्षा-३	१०	११	२१	१०	११	२१		१०	११	२१	
५	कक्षा-४	१६	१०	२६	१६	१०	२६		१६	१०	२६	
६	कक्षा-५	५	१४	१९	५	१४	१९		५	१४	१९	
७	कक्षा-६	१४	२०	३४	१४	२०	३४		१४	२०	३४	
८	कक्षा-७	१८	१५	३३	१८	१५	३३		१८	१५	३३	

क्र.सं.	कक्षा	भर्ना भएका विद्यार्थी			वार्षिक परिक्षामा सम्मिलित विद्यार्थी			पढन छाड्नेको संख्या	उत्तिर्ण भएका विद्यार्थी			विद्यालय बाहिर रहेका विद्यार्थी
		छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा		छात्रा	छात्र	जम्मा	
९	कक्षा-८	१९	१३	३२	१९	१३	३२		१९	१३	३२	
१०	कक्षा-९	२४	२५	४९	२४	२५	४९		२४	२५	४९	
११	कक्षा-१०	१८	१८	३६	१८	१८	३६		१८	१८	३६	
	जम्मा	१७७	१८४	३६१	१७७	१८४	३६१	०	१७७	१८४	३६१	
विद्यालयकोनाम : श्री विष्णु स्मृति आधारभुत विद्यालय, सुनछहरी गा.पा.-२, मसिरेडाँडा,भित्रीगाम रोल्पा ।												
१	शिशु	९	६	१५	२	३	५	१०	२	३	५	
२	कक्षा-१	५	३	८	५	३	८		५	३	८	
३	कक्षा- २	४	३	७	४	३	७		४	३	७	
४	कक्षा- ३	२	५	७	२	५	७		२	५	७	
	जम्मा	२०	१७	३७	१३	१४	२७	१०	१३	१४	२७	
विद्यालयकोनाम : श्री नेपालराष्ट्रिय आधारभुत विद्यालय, सुनछहरी गा.पा.-२, गोहाखोला,भित्रीगाम रोल्पा ।												
१	शिशु	१२	१०	२२	१२	१०	२२		५	५	१०	
२	कक्षा-१	१८	१३	३१	१८	१२	३०	१	६	११	१७	
३	कक्षा- २	१७	१४	३१	१६	१४	३०	१	७	१३	२०	
४	कक्षा- ३	१३	१५	२८	१३	१५	२८		९	९	१८	
५	कक्षा-४	१०	१२	२२	१०	१०	२०	२	५	९	१४	
६	कक्षा-५	१४	१४	२८	१२	१४	२६	२	९	१०	१९	
७	कक्षा- ६	६७	७३	१४०	६९	६५	१३४	६	३६	५२	८८	
८	कक्षा- ७	७९	८३	१६२	८१	७५	१५६	६	४१	५७	९८	
	जम्मा	२३०	२३४	४६४	२३१	२१५	४४६	१८	११८	१६६	२८४	
विद्यालयकोनाम : श्री जनता आधारभुत विद्यालय, सुनछहरी गा.पा.-२, बासाडाँडा,,भित्रीगाम रोल्पा ।												
१	शिशु	४	०	४	४	०	४		०	०	०	
२	कक्षा-१	२५	२१	४६	१७	१४	३१		६	७	१३	
३	कक्षा- २	४	११	१५	३	११	१४		१	८	९	
४	कक्षा- ३	८	९	१७	७	८	१५		५	७	१२	
५	कक्षा-४	१०	५	१५	१०	४	१४		९	२	११	
६	कक्षा-५	४	६	१०	४	६	१०		४	६	१०	
	जम्मा	५५	५२	१०७	४५	४३	८८	०	२५	३०	५५	
विद्यालयकोनाम : श्री प्रथमिक विद्यालय, सुनछहरी गा.पा.-२, डाडाधारा,,भित्रीगाम रोल्पा ।												
१	शिशु	११	२३	३४	५	१५	२०		०	०	०	
२	कक्षा-१	१६	२१	३७	१०	१६	२६		५	७	१२	
३	कक्षा- २	१०	५	१५	१०	५	१५		४	८	१२	

क्र.सं.	कक्षा	भर्ना भएका विद्यार्थी			वार्षिक परिक्षामा सम्मिलित विद्यार्थी			पढन छाड्नेको संख्या	उत्तिर्ण भएका विद्यार्थी			विद्यालय बाहिर रहेका विद्यार्थी
		छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा		छात्रा	छात्र	जम्मा	
४	कक्षा-३	५	८	१३	४	६	१०	३	८	२	१०	
५	कक्षा-४	८	५	१३	८	५	१३		४	६	१०	
६	कक्षा-५	१६	१०	२६	१२	६	१८	८	१२	६	१८	
	जम्मा	६६	७२	१३८	४९	५३	१०२	११	३३	२९	६२	
विद्यालयकोनाम : श्री जनआवाज आधारभुत विद्यालय, सुनछहरी गा.पा.-२, भैलिगुड,,भित्रीगाम रोल्या ।												
१	शिशु	१०	९	१९	१०	९	१९		८	७	१५	
२	कक्षा-१	१७	२०	३७	१५	२०	३५		७	५	१२	
३	कक्षा-२	१५	१२	२७	१५	१२	२७		४	५	९	
४	कक्षा-३	९	७	१६	८	५	१३	२	४	६	१०	१
५	कक्षा-४	८	८	१६	५	७	१२	४	४	२	६	१
६	कक्षा-५	९	४	१३	८	३	११		७	३	१०	
	जम्मा	६८	६०	१२८	६१	५६	११७	६	३४	२८	६२	
विद्यालयकोनाम : श्री बालज्योती अघारभुत विद्यालय, सुनछहरी गा.पा.-३, बगौ रोल्या ।												
१	शिशु	९	११	२०	१०	७	१७	३	५	४	९	
२	कक्षा-१	१०	११	२१	८	९	१७	२	८	७	१५	
३	कक्षा-२	७	९	१६	७	९	१६		७	९	१६	
४	कक्षा-३	३	१३	१६	३	१३	१६		३	१३	१६	
	जम्मा	२९	४४	७३	२८	३८	६६	५	२३	३३	५६	
विद्यालयकोनाम : श्री बराह प्राथमिक विद्यालय, सुनछहरी गा.पा.-३, पाङ्गवाङ्ग रोल्या ।												
१	शिशु	१७	९	२६			०					
२	कक्षा-१	११	१५	२६	११	१५	२६		७	११	१८	
३	कक्षा-२	१८	१४	३२	१८	१४	३२		११	१०	२१	
४	कक्षा-३	१२	१४	२६	१२	१४	२६		८	१०	१८	
५	कक्षा-४	११	१२	२३	९	१२	२१	२	७	८	१५	
६	कक्षा-५	१३	१२	२५	१२	११	२३	१	१०	६	१६	
	जम्मा	८२	७६	१५८	६२	६६	१२८	३	४३	४५	८८	
विद्यालयकोनाम : श्री चौवारी कूडपाधारा प्राथमिक विद्यालय, सुनछहरी गा.पा.-३, मौलावन, रोल्या ।												
१	शिशु	१३	१०	२३	१३	२०	३३		५	११	१६	
२	कक्षा-१	१८	२३	४१	१७	१९	३६		६	१५	२१	
३	कक्षा-२	१२	१२	२४	१२	१२	२४		१२	७	१९	
४	कक्षा-३	५	१०	१५	५	१०	१५		५	८	१३	
५	कक्षा-४	८	७	१५	८	७	१५		८	७	१५	
६	कक्षा-५	१०	८	१८	१०	८	१८		१०	८	१८	
	जम्मा	६६	७०	१३६	६५	७६	१४१	०	४६	५६	१०२	

क्र.सं.	कक्षा	भर्ना भएका विद्यार्थी			वार्षिक परिक्षामा सम्मिलित विद्यार्थी			पढन छाड्नेको संख्या	उत्तिर्ण भएका विद्यार्थी			विद्यालय बाहिर रहेका विद्यार्थी
		छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा		छात्रा	छात्र	जम्मा	
विद्यालयकोनाम :श्री जनता माध्यामिक विद्यालय, सुनछहरी गा.पा.-३, गाम, रोल्पा ।												
१	शिशु	१७	१६	३३	१५	१५	३०	३	१२	११	२३	
२	कक्षा-१	२२	७	२९	२०	८	२८	१	१५	८	२३	
३	कक्षा-२	१०	१०	२०	९	१०	१९	१	६	६	१२	
४	कक्षा-३	१०	१२	२२	१०	११	२१	१	१०	१०	२०	
५	कक्षा-४	११	७	१८	११	७	१८		११	७	१८	
६	कक्षा-५	११	६	१७	८	६	१४	३	८	६	१४	
१	कक्षा-६	४४	५६	१००	४०	५०	९०	१०	३८	४६	८४	
२	कक्षा-७	३६	२५	६१	३५	२१	५६	५	३५	२१	५६	
३	कक्षा-८	११	२३	३४	११	२३	३४		११	२३	३४	
४	कक्षा-९	१२	१५	२७	१२	१५	२७		१२	१५	२७	
५	कक्षा-१०	१०	२३	३३	११	८	१९	४	९	८	१७	
	जम्मा	१९४	२००	३९४	१८२	१७४	३५६	२८	१६७	१६१	३२८	
विद्यालयकोनाम :श्री सुनछहरी प्रा.वि. सुनछहरी गा.पा.-४,प्रेमचित्र टोल, रोल्पा ।												
१	शिशु कक्षा	६	३	९	६	३	९	०		१	१	
२	कक्षा-१	४	७	११	४	७	११	०		२	२	
३	कक्षा- २	७	३	१०	७	३	१०	०	१		१	
४	कक्षा-३	३	५	८	३	५	८	०	२	२	४	
५	कक्षा-४	२	६	८	२	६	८	०	१	१	२	
६	कक्षा-५	२	७	९	२	७	९	०	१	३	४	
	जम्मा	२४	३१	५५	२४	३१	५५	०	५	९	१४	
विद्यालयकोनाम :श्री नेपाल राष्ट्रिय आधारभुत विद्यालय सुनछहरी गा.पा.-४ स्युरी, रोल्पा ।												
१	शिशु कक्षा	२०	२४	४४	२०	२४	४४	०	१०	१५	२५	
२	कक्षा-१	२५	३९	६४	२२	२८	५०	१४	१२	१७	२९	
३	कक्षा- २	१६	३३	४९	१३	२५	३८	११	१३	२५	३८	
४	कक्षा-३	१५	१७	३२	१३	१७	३०	१२	१२	१३	२५	
५	कक्षा-४	१४	२०	३४	१४	२०	३४	०	१२	१८	३०	
६	कक्षा-५	१२	१६	२८	१२	१६	२८	०	१०	१३	२३	
७	कक्षा-६	१८	१६	३४	१८	१६	३४	०	१५	१४	२९	
८	कक्षा-७	१५	२०	३५	१५	२०	३५	०	१५	२०	३५	
१९	कक्षा-८	१३	१३	२६	१३	१३	२६	०	१३	१३	२६	

क्र.सं.	कक्षा	भर्ना भएका विद्यार्थी			वार्षिक परिक्षामा सम्मिलित विद्यार्थी			पढन छाड्नेको संख्या	उत्तिर्ण भएका विद्यार्थी			विद्यालय बाहिर रहेका विद्यार्थी
		छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा		छात्रा	छात्र	जम्मा	
जम्मा		१४८	१९८	३४६	१४०	१७९	३१९	२७	११२	१४८	२६०	
विद्यालयकोनाम :श्री सिद्ध आधारभुत विद्यालय सुनछहरी गा.पा.-४,भिन्जा टोल, रोल्पा ।												
१	शिशु कक्षा	१२	१०	२२	१२	१०	२२	०				
२	कक्षा-१	१५	२०	३५	१५	२०	३५	११	९	१५	२४	
३	कक्षा- २	५	१४	१९	५	१४	१९	१	४	१४	१८	
४	कक्षा-३	५	८	१३	५	८	१३		५	८	१३	
५	कक्षा-४	५	४	९	५	४	९	१	५	३	८	
६	कक्षा-५	६	४	१०	६	४	१०	२	४	४	८	
जम्मा		४८	६०	१०८	४८	६०	१०८	१५	२७	४४	७१	०
विद्यालयकोनाम :श्री नमुना माध्यामिक विद्यालय सुनछहरी गा.पा.-५कसला, रोल्पा ।												
१	शिशु कक्षा	११	८	१९	११	८	१९	०	११	८	१९	
२	कक्षा-१	२७	३७	६४	२५	३०	५५	९	१७	१९	३६	
३	कक्षा- २	१८	१७	३५	१६	१६	३२	३	१६	१६	३२	
४	कक्षा-३	१९	१२	३१	१८	१२	३०	१	१८	१२	३०	
५	कक्षा-४	२२	२२	४४	२२	२२	४४	०	१७	१३	३०	
६	कक्षा-५	२३	२९	५२	२०	२५	४५	७	१५	२०	३५	
७	कक्षा-६	२२	२५	४७	१७	२४	४१	६	११	१२	२३	
८	कक्षा-७	१९	२५	४४	१६	२१	३७	८	१४	२१	३५	
९	कक्षा-८	११	२१	३२	९	१९	२८	४	६	१४	२०	
१०	कक्षा-९	३४	३२	६६	२७	२२	४९	१७	२७	२२	४९	
११	कक्षा-१०	१४	१९	३३	१०	१८	२८	५	१०	१८	२८	
जम्मा		२२०	२४७	४६७	१९१	२१७	४०८	६०	१६२	१७५	३३७	
विद्यालयकोनाम :श्री मोहलधारा आधारभुत विद्यालय सुनछहरी गा.पा.-५जैमा, रोल्पा ।												
१	शिशु कक्षा	१०	१४	२४	९	१३	२२	२	८	१२	२०	
२	कक्षा-१	१२	९	२१	१०	८	१८		९	६	१५	
३	कक्षा- २	२५	२०	४५	२५	२२	४७		२०	२०	४०	
४	कक्षा-३	१६	२०	३६	१५	२०	३५		१५	१९	३४	
५	कक्षा-४	९	२२	३१	८	२०	२८		७	२०	२७	
६	कक्षा-५	१६	१०	२६	१५	१०	२५		१४	१०	२४	
७	कक्षा-६	२०	११	३१	२०	१०	३०		२०	९	२९	
८	कक्षा-७	११	२१	३२	१०	२०	३०		९	२०	२९	
९	कक्षा-८	२०	१०	३०	१९	१०	२९		१८	९	२७	१७
जम्मा		१३९	१३७	२७६	१३१	१३३	२६४	२	१२०	१२५	२४५	१७
विद्यालयकोनाम :श्री ज्ञानोदय प्राथमिक विद्यालय सुनछहरी गा.पा.-५हान्जा, रोल्पा ।												
१	कक्षा-१	१५	१३	२८	१३	१३	२६	२	४	३	७	

क्र.सं.	कक्षा	भर्ना भएका विद्यार्थी			वार्षिक परिक्षामा सम्मिलित विद्यार्थी			पढ्न छाड्नेको संख्या	उत्तिर्ण भएका विद्यार्थी			विद्यालय बाहिर रहेका विद्यार्थी
		छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा		छात्रा	छात्र	जम्मा	
२	कक्षा-२	५	५	१०	५	५	१०		४	५	९	
३	कक्षा-३	६	४	१०	६	४	१०		६	४	१०	
जम्मा		२६	२२	४८	२४	२२	४६	२	१४	१२	२६	
विद्यालयकोनाम :श्री देविमन्दिर आधारभुत विद्यालय सुनछहरी गा.पा.-५, रोल्पा ।												
१	शिशु कक्षा	१२	१४	२६	१०	१३	२३	३	८	८	१६	
२	कक्षा-१	११	१३	२४	१०	१२	२२	५	१०	१०	२०	
३	कक्षा-२	११	१४	२५	१०	१२	२२	३	८	१०	१८	
४	कक्षा-३	७	९	१६	७	९	१६		७	९	१६	
५	कक्षा-४	१२	१६	२८	१२	१४	२६	२	१२	१२	२४	
६	कक्षा-५	९	९	१८	९	९	१८		९	९	१८	
७	कक्षा-६	९	९	१८	८	९	१७	१	८	९	१७	
८	कक्षा-७	८	७	१५	७	७	१४	१	७	७	१४	
९	कक्षा-८	९	१२	२१	९	१०	१९	२	३	५	८	
जम्मा		८८	१०३	१९१	८२	९५	१७७	१७	७२	७९	१५१	०
विद्यालयकोनाम :श्री लक्ष्मी प्रथामिक विद्यालय सुनछहरी गा.पा.-५ धनबाङ्ग, रोल्पा ।												
१	शिशु कक्षा	७	११	१८	५	११	१६	२	४	७	११	१
२	कक्षा-१	५	९	१४	५	९	१४		२	८	१०	
३	कक्षा-२	८	२	१०	८	२	१०		६	२	८	
४	कक्षा-३	७	७	१४	७	७	१४		४	५	९	
जम्मा		२७	२९	५६	२५	२९	५४	२	१६	२२	३८	१
विद्यालयकोनाम :श्री नवचेतना प्रथामिक विद्यालय सुनछहरी गा.पा.-५ मावाङ्ग, रोल्पा ।												
१	शिशु कक्षा	११	११	२२	१०	११	२१	१	१०	९	१९	
२	कक्षा-१	४	७	११	४	६	१०	१	४	६	१०	१
३	कक्षा-२	९	८	१७	९	७	१६	१	९	७	१६	
४	कक्षा-३	६	५	११	५	५	१०	१	५	५	१०	
५	कक्षा-४	५	७	१२	५	७	१२	१२	५	७	१२	
जम्मा		३५	३८	७३	३३	३६	६९	१६	३३	३४	६७	१
विद्यालयकोनाम :श्री जनकल्याण प्रथामिक विद्यालय सुनछहरी गा.पा.-६ धर्मशाला रोल्पा ।												
१	कक्षा-१	१५	१५	३०	९	११	२०		३	१	४	
२	कक्षा-२	७	२	९	७	२	९		२	२	४	
३	कक्षा-३	०	४	४	०	४	४		०	४	४	
जम्मा		२२	२१	४३	१६	१७	३३	०	५	७	१२	
विद्यालयकोनाम :श्री रिपुकोट प्रथामिक विद्यालय सुनछहरी गा.पा.-६,फगाम रोल्पा ।												
१	शिशु कक्षा	९	१५	२४	९	१५	२४		६	१२	१८	

क्र.सं.	कक्षा	भर्ना भएका विद्यार्थी			वार्षिक परिक्षामा सम्मिलित विद्यार्थी			पढन छाड्नेको संख्या	उत्तिर्ण भएका विद्यार्थी			विद्यालय बाहिर रहेका विद्यार्थी
		छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा		छात्रा	छात्र	जम्मा	
२	कक्षा-१	८	०	८	८	०	८		८	०	८	
३	कक्षा- २	५	७	१२	५	७	१२		५	७	१२	
जम्मा		२२	२२	४४	२२	२२	४४	०	१९	१९	३८	
विद्यालयकोनाम :श्री जनता सुधार प्रथामिक विद्यालय सुनछहरी गा.पा.-६, धुङ्गसी, रोल्पा ।												
१	शिशु कक्षा	९	७	१६	९	९	७		४	६	१०	
२	कक्षा-१	१४	१६	३०	१४	१६	३०		८	१२	२०	
३	कक्षा- २	९	४	१३	९	४	१३		६	४	१०	
४	कक्षा- ३	५	८	१३	५	८	१३		६	५	११	
५	कक्षा- ४	८	६	१४	८	६	१४		८	६	१४	
६	कक्षा- ५	१०	८	१८	१०	८	१८		१०	८	१८	
जम्मा		५५	४९	१०४	५५	५१	९५	०	४२	४१	८३	
विद्यालयकोनाम :श्री जिवनोद्वार प्रथामिक विद्यालय सुनछहरी गा.पा.-६, फगाम, रोल्पा ।												
१	कक्षा-१	२	२	४	१	२	३		१	२	३	१
२	कक्षा- २	३	२	५	१	२	३		१	२	३	२
३	कक्षा- ३	०	७	७	०	७	७		०	७	७	
जम्मा		५	११	१६	२	११	१३	०	२	११	१३	
विद्यालयकोनाम :श्री नेपाल राष्ट्रिय माध्यामिक विद्यालय सुनछहरी गा.पा.-६, फगाम, रोल्पा ।												
१	शिशु कक्षा	२७	२५	५२	१८	१७	३५	१७	१६	१२	२८	
२	कक्षा- १	२७	४३	७०	२२	३६	५८	१३	११	१९	३०	
३	कक्षा- २	२७	२८	५५	२६	२८	५४	१	२२	२४	४६	
४	कक्षा-३	३८	१८	५६	३३	१८	५१	५	३१	११	४२	
५	कक्षा- ४	२५	१९	४४	११	२०	३१	१३	२०	२०	४०	
६	कक्षा- ५	१४	२४	३८	११	२२	३३	५	१०	१९	२९	
७	कक्षा-६	३५	३१	६६	२६	२३	४९	१७	२५	२०	४५	
८	कक्षा- ७	२३	१४	३७	२१	१२	३३	४	२३	१३	३६	
९	कक्षा- ८	८	१७	२५	८	१६	२४	१	८	१६	२४	
१०	कक्षा-९	१९	१६	३५	१७	१४	३१	४	१७	१४	३१	
११	कक्षा-१०	१०	१५	२५	१०	१४	२४	१	१०	१४	२४	
जम्मा		२५३	२५०	५०३	२०३	२२०	४२३	८१	१९३	१८२	३७५	
विद्यालयकोनाम :श्री रोल्पा माध्यामिक विद्यालय सुनछहरी गा.पा.-७, जेल्वाङ्ग, रोल्पा ।												
१	शिशु कक्षा	६	१०	१६	६	१०	१६		६	१०	१६	
२	कक्षा- १	१८	२५	४३	१८	२५	४३		१७	२४	४१	
३	कक्षा- २	१४	१६	३०	१४	१६	३०		१३	१४	२७	

क्र.सं.	कक्षा	भर्ना भएका विद्यार्थी			वार्षिक परिक्षामा सम्मिलित विद्यार्थी			पढन छाड्नेको संख्या	उत्तिर्ण भएका विद्यार्थी			विद्यालय बाहिर रहेका विद्यार्थी
		छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा		छात्रा	छात्र	जम्मा	
४	कक्षा-३	१५	११	२६	१५	११	२६		१५	११	२६	
५	कक्षा- ४	४२	२४	६६	४२	२४	६६		४०	१९	५९	
६	कक्षा- ५	२१	१८	३९	२१	१५	३६	३	२१	१५	३६	
७	कक्षा-६	३८	४२	८०	३५	४०	७५	५	३५	४०	७५	
८	कक्षा- ७	३९	२७	६६	३७	२४	६१	५	३५	२४	५९	
९	कक्षा- ८	२५	३४	५९	२१	३०	५१	८	१९	२७	४६	
१०	कक्षा-९	२०	२३	४३	२०	२१	४१	२	१८	१८	३६	
११	कक्षा-१०	२६	२६	५२	२३	२५	४८	४	२३	२५	४८	
	जम्मा	२६४	२५६	५२०	२५२	२४१	४९३	२७	२४२	२२७	४६९	
विद्यालयकोनाम :श्री नेपाल राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालय सुनछहरी गा.पा.-७, ल्याबस,जेलवाङ्ग रोल्या ।												
१	कक्षा- १	१२	१४	२६	८	९	१७		४	५	९	
२	कक्षा- २	६	७	१३	६	६	१२		५	६	११	
३	कक्षा-३	८	५	१३	८	५	१३		८	५	१३	
४	कक्षा- ४	४	११	१५	४	११	१५		४	९	१३	
५	कक्षा- ५	२	९	११	२	९	११		२	९	११	
	जम्मान	३२	४६	७८	२८	४०	६८	०	२३	३४	५७	
विद्यालयकोनाम :श्री जनउज्ज्वल प्राथमिक विद्यालय सुनछहरी गा.पा.-७, कोर्वाङ्ग,जेलवाङ्ग रोल्या ।												
१	कक्षा- १	५	३	८	८	५	१३		३	४	७	
२	कक्षा-२			०	३	२	५		३	१	४	
३	कक्षा- ३			०	२	६	८		२	६	८	
	जम्मा	५	३	८	१३	१३	२६	०	८	११	१९	
विद्यालयकोनाम :श्री जनजागृति प्राथमिक विद्यालय सुनछहरी गा.पा.-७, शुल्कवाङ्ग,जेलवाङ्ग रोल्या ।												
१	शिशु कक्षा	१०	१३	२३	१०	१३	२३		९	१२	२१	
२	कक्षा-१	८	१०	१८	८	१०	१८		७	९	१६	
३	कक्षा- २	६	६	१२	६	६	१२		६	६	१२	
४	कक्षा- ३	७	४	११	७	४	११		६	३	९	
५	कक्षा- ४	८	७	१५	८	७	१५		८	७	१५	
६	कक्षा- ५	१२	८	२०	१२	८	२०		१२	८	२०	
	जम्मा	५१	४८	९९	५१	४८	९९	०	४८	४५	९३	
विद्यालयकोनाम :श्री जलजला प्राथमिक विद्यालय सुनछहरी गा.पा.-७, खिवाङ्ग,जेलवाङ्ग रोल्या ।												

क्र.सं.	कक्षा	भर्ना भएका विद्यार्थी			वार्षिक परिक्षामा सम्मलीत विद्यार्थी			पढ्न छाड्नेको संख्या	उत्तिर्ण भएका विद्यार्थी			विद्यालय बाहिर रहेका विद्यार्थी
		छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा		छात्रा	छात्र	जम्मा	
१	कक्षा-१	६	३	९	६	३	९		२	०	२	
२	कक्षा- २	७	५	१२	७	५	१२		२	०	२	
३	कक्षा- ३	२	५	७	२	५	७		२	०	२	
	जम्मा	१५	१३	२८	१५	१३	२८	०	६	०	६	

विद्यालयकोनाम :श्री शहिद स्कृति प्राथमिक विद्यालय सुनछहरी गा.पा.-७, राँसि,जेलबाङ्ग रोल्या ।												
१	शिशु कक्षा	३	५	८			०			०	०	
२	कक्षा- १	३	४	७	२	२	४	३	१	१	२	
३	कक्षा- २	३	५	८	३	४	७	१	१	४	५	
४	कक्षा- ३	३	४	७	३	४	७		३	४	७	
	जम्मा	१२	१८	३०	८	१०	१८	४	५	९	१४	

विद्यालयकोनाम :श्री गामबेसि एकेडेमि सुनछहरी गा.पा.-३, गाम रोल्या ।												
१	नर्सरि	५	१	६	५	१	६		५	१	६	
२	एलकेजी	४	४	८	४	४	८		४	४	८	
३	यूकेजि	१०	४	१४	१०	४	१४		१०	४	१४	
४	कक्षा- १	६	५	११	६	५	११		६	५	११	
	कक्षा २	७	२	९	७	२	९		७	२	९	
	जम्मा	३२	१६	४८	३२	१६	४८		३२	१६	४८	

स्रोत: फिल्ड सर्भे, २०७५

५.१.६ शिक्षक विवरण

गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका कूल ३३ वटा विद्यालयहरुमास्वीकृत दरबन्दी, कार्यरत शिक्षक, महिला शिक्षक तथा विषयगत शिक्षक संख्या सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ५.७ शिक्षक विवरण

क्र.सं.	शिक्षक कर्मचारीको नाम	पद	तह र श्रेणी	नियुक्ति मिति			नियुक्तिको किसिम	योग्यता	विषय	स्थायी ठेगाना	जन्म मिति
				अस्थायी	स्थायी	बढुवा					
विद्यालयको नाम : श्री शाखा प्राथमिक विद्यालय, सुनछहरी गा.पा.-१,फुलिवन,सेरम रोल्पा											
१	तन बहादुर रोका	प्र.अ.	प्रा.वि.तृतीय	अस्थायी			अस्थायी	आई.एड		सुनिल स्मृति-८,अरेश	२०३०।६।१
२	कुल बहादुर बुढा	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	स्थायी			स्थायी	वि.एड		सुनछहरी-४,स्यूरी	२०४२।१२।२५
३	तारा सेन	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	अस्थायी			अस्थायी	वि.एड		सुनछहरीगा.पा	२०४४।१।२९
४	जानपुरा घर्ति	वा.सि.	सहजकर्ता	करार			करार	एसएलसि		सुनछहरी-४,स्यूरी	२०४४।५।११
५	दिलमाया घर्ति	नीजि		करार			करार	आई.एड		सुनछहरी-४,स्यूरी	२०५३।१।६
६	जस्पति घर्ति	का.स.						साक्षर		सुनछहरी-४,स्यूरी	२०२६।१।१
विद्यालयको नाम : श्री सरस्वति आधारवृत विद्यालय, सुनछहरी गा.पा.-१,घुस्वाङ्ग,सेरम रोल्पा											
१	टेक बहादुर महारा	प्र.अ.	प्रा.वि.तृतीय	०५।३।२३			अस्थायी	एस.एल.सि.		सुनिल स्मृति-१,रोल्पा	२०२१।३।२२
२	केशरी सुवेदी	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	०६।३।१९			अस्थायी	१२ कक्षा	नेपाली	सुनिल स्मृति-१,रोल्पा	२०४२।७।२७
३	पुनम पुन बुढाथोकी	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	०७।२।३१			अस्थायी	वि.एड	नेपाली	सुनछहरी-१,रोल्पा	२०५०।३।१०
४	चेत बहादुर पुन	वा.सि.	बालविकास	०६।१०।२७			वा.वि.के.	एस.एल.सि.		सुनछहरी-१,रोल्पा	२०४४।३।१०
५	देविका घर्तिमगर	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	२०६।५।१			नीजि	१२ कक्षा	अंग्रेजी	सुनछहरी-१,रोल्पा	२०४२।१०।१५
६	गणेश रोका	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	२०७४।८।१२			नीजि	१२ कक्षा	विज्ञान	सुनछहरी-१,रोल्पा	२०४९।१०।२०
७	शेर बहादुर बुढाथोकी	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	२०७५।१।२५			नीजि	एस.एल.सि.		सुनछहरी-१,रोल्पा	२०५४।१।१२
८	राजु बुढामगर	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	२०७४।५।२१			नीजि	एस.एल.सि.		सुनछहरी-१,रोल्पा	२०४२।५।२
९	हर्कबहादुर घर्तिमगर	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	२०७४।५।२१			नीजि	७ कक्षा		सुनछहरी-१,रोल्पा	२०४६।३।१४
१०	कर्म घर्तिमगर	का.स.		०५।६।११				साक्षर		सुनछहरी-१,रोल्पा	२०५०।४।१५

क्र.सं.	शिक्षक कर्मचारीको नाम	पद	तह र श्रेणी	नियुक्ति मिति			नियुक्तिको किसिम	योग्यता	विषय	स्थायी ठेगाना	जन्म मिति
				अस्थायी	स्थायी	बदुवा					
विद्यालयको नाम : श्री सरस्वति आधारभूत विद्यालय, सुनछहरी गा.पा.-१,घुस्वाङ्ग,सेरम रोल्पा											
१	लेखनाथ थापा	प्र.अ.	निमावि	२०६६।१।६			अस्थायी	वि.एड	गणित	सुनिल स्मृति-६,रोल्पा	२०४३।१।४
२	पूर्णबहादुर बुढामगर	स.अ.	प्रा.वि.		२०६९।१।०।२		स्थायी	वि.एड	नेपाली	सुनछहरी-६,रोल्पा	२०३९।५।१५
३	जुनमाया घर्तिमगर	स.अ.	प्रा.वि.		२०७१।४।२६		स्थायी	आइएड	नेपाली	सुनिल स्मृति-गा.पा	
४	लोक कुमार थापा	स.अ.	प्रा.वि.	२०६८।२।१			अस्थायी	आइएड	नेपाली	सुनिल स्मृति-गा.पा	
५	कमल घर्तिमगर	स.अ.	निमावि	२०७४।१।२।२			अस्थायी	वि.एड	नेपाली	सुनछहरी-१,रोल्पा	
६	नारायण थापा	स.अ.	निमावि	२०७५।८।१०			अस्थायी	वि.एस्सी	विज्ञान	सुनिल स्मृति-गा.पा	२०४८।१।१६
७	सेमसरा घर्तिमगर	स.अ.	प्रा.वि.				नीजि	आइएड	नेपाली	सुनछहरी-१,रोल्पा	
८	लिलबहादुर घर्ति	स.अ.	प्रा.वि.				नीजि	आइएड	गणित	सुनछहरी-१,रोल्पा	
९	मिना रानामगर	स.अ.	वालविकास				वालविकास	आइएड	गणित	सुनछहरी-१,रोल्पा	
१०	किरण राना	स.अ.	प्रा.वि.	२०६९।१।२।२			अस्थायी	वि.एड	नेपाली	सुनछहरी-१,रोल्पा	
११	नर बहादुर रोका	का.स.						साक्षर		सुनछहरी-१,रोल्पा	
विद्यालयको नाम : श्री विष्णुस्मृति आधारभूत विद्यालय, सुनछहरी गा.पा.-२,मंसिरेडाँडा,भित्रीगाम रोल्पा											
१	राजकुमार राना	प्र.अ.	प्रा.वि.तृतीय	२०६१।९।८	स्थायी		स्थायी	८ कक्षा पास		सुनछहरी-१,रोल्पा	२०३५।९।११
२	शान्ता घर्ति	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	२०७५।६।२			अस्थायी	वि.एड		सुनछहरी-१,रोल्पा	२०४४।०।०।०९
३	दिल बहादुर बुढा	का.स.	का.स	०७३।१।१५				५ कक्षा पास		सुनछहरी-१,रोल्पा	२०३०।६।१
विद्यालयको नाम : श्री नेपाल राष्ट्रिय आधारभूत विद्यालय, सुनछहरी गा.पा.-२,गोहाखोला,भित्रीगाम रोल्पा											

क्र.सं.	शिक्षक कर्मचारीको नाम	पद	तह र श्रेणी	नियुक्ति मिति			नियुक्तिको किसिम	योग्यता	विषय	स्थायी ठेगाना	जन्म मिति
				अस्थायी	स्थायी	बदुवा					
१	विराभर घर्तिमगर	प्र.अ.	प्रा.वि.तृतीय	२०५७।१।१	२०६३।८।२८		स्थायी	वि.एड	अंग्रेजी	सुनछहरि-३,रोल्पा	२०३६।६।२०
२	पुस्करराज अधिकारी	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	२०५१।५।३०			अस्थायी	एसएलसि		माण्डवी गा.पा-१प्युठान	२०२५।१०।१
३	नेत्राकुमारी घर्तिमगर	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	२०६९।५।१७			अस्थायी	वि.एड	विज्ञान	लुङ्गी गा.पा.-४,रोल्पा	२०४७।९।५
४	ननसरा बुढा मगर	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	२०६७।५।२७			अस्थायी	एसएलसि		सुनछहरि-२,रोल्पा	२०४६।३।१५
५	पिपला बुढामगर	स.का	वालविकास	२०६४।९।२२			अस्थायी	द कक्षा		सुनछहरि-२,रोल्पा	२०३४।२।९
६	पुस्त बुढामगर	का.स.	परिचर					साक्षर		सुनछहरि-२,रोल्पा	२०२२।८।१
विद्यालयको नाम : श्री जनता आधारभुत विद्यालय, सुनछहरी गा.पा.-२,बासाडाडा ,भित्रीगाम रोल्पा											
१	सुरेन्द्र बहादुर जीसि	प्र.अ.	प्रा.वि.तृतीय	२०४२।६।१५	२०४४।८।७	०६।८।२७	स्थायी	एसएलसि		शिवराज न.पा-९,कपिलबस्तु	२०२४।१।४
२	कालि बहादुर ढकाल	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	२०५३।७।११			अस्थायी	एसएलसि		भिमूक गा.पा-५प्युठान	२०२९।४।२
३	डिला खड्का	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	२०७३।१०।११			अस्थायी	आइएड		त्रिवेणी गा.पा.-५,रोल्पा	२०४९।५।१२
४	केशमा जि.एम	स.अ.	निमावि	२०७५।१।१			नीजि	आइएड		सुनछहरि-२,रोल्पा	२०५२।५।२२
५	खगी विएम	स.अ.	निमावि	२०७५।१।१			नीजि	आइएड		सुनछहरि-२,रोल्पा	२०५०।१।१६
६	रितु घर्तिमगर	का.स.	परिचर	२०७४।८।१४			अस्थायी	द कक्षा पास		सुनछहरि-२,रोल्पा	२०५४।४।१०
विद्यालयको नाम : श्री प्राथमिक विद्यालय, सुनछहरी गा.पा.-२,डाडाधारा ,भित्रीगाम रोल्पा											

क्र.सं.	शिक्षक कर्मचारीको नाम	पद	तह र श्रेणी	नियुक्ति मिति			नियुक्तिको किसिम	योग्यता	विषय	स्थायी ठेगाना	जन्म मिति
				अस्थायी	स्थायी	बदुवा					
१	हरि प्रसाद डाँगी	प्र.अ.	प्रा.वि.तृतीय	२०७१।१०।१९			अस्थायी	वि.एड	जनसंख्या	गंगादेव गा.पा-३,रोल्पा	२०४४।६।१८
२	टिका कुमारी ओली	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	२०६५।१०।१९			अस्थायी	वि.एड	जनसंख्या	गंगादेव गा.पा-३,रोल्पा	२०४३।२।४
३	पार्वता चन्द	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	२०७३।१।५			अस्थायी	वि.एड	गणित	गौमुखि गा.पा.-३,प्युठान	२०४५।७।१३
४	सपना घर्ति	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	२०७४।१।७			नीजि	८ कक्षा पास		सुनछहरी-२,रोल्पा	२०५५।८।१४
५	धन बहादुर बुढामगर	का.स.		२०६२।१।१२			अस्थायी	साक्षर		सुनछहरी-२,रोल्पा	२०२४।२।२
विद्यालयको नाम : श्री जनआवाज आधारभुत विद्यालय, सुनछहरी गा.पा.-२,भैलिगुङ्ग,भित्रीगाम रोल्पा											
१	राधिका वि.क.	प्र.अ.	प्रा.वि.तृतीय	अस्थायी			करार	आइएड	नेपाली	सुनछहरी-२,रोल्पा	२०४७।७।२२
२	वेलि सुनार	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय				करार	एसएलसि	अंग्रेजी	ऐरावती ३,प्युठान	२०५३।७।२७
३	जगेन्द्र बुढामगर	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय				करार	एसएलसि	नेपाली	ऐरावती ३,प्युठान	२०४५।४।१५
विद्यालयको नाम : श्री बालज्योती प्राथमिक विद्यालय,सुनछहरी गा.पा.-३, वर्गो रोल्पा											
१	बुद्धिमान परियार	प्र.अ.					अस्थायी	एसएलसि		सुनछहरी-३,रोल्पा	०३।१।२।२५
२	भक्तबहादुर घर्तिमगर	स.अ.	तृतीय				करार	आइएड		सुनछहरी-३,रोल्पा	०४।४।६।२५
३	असरे बुढामगर	का.स.					अस्थायी	साक्षर		सुनछहरी-३,रोल्पा	
४	कुन्मा घर्ति	बा.वि.के.					अस्थायी	एसएलसि		सुनछहरी-३,रोल्पा	
विद्यालयको नाम : श्री बराह प्राथमिक विद्यालय, सुनछहरी-३,पाङ्गवाङ्ग, गाम,रोल्पा											
१	सिता कुमारी डाँगी	प्र.अ.	प्रावि तृतीय	अस्थायी			अस्थायी	वि.एड	जनसंख्या	शान्तीनगर-५,दाङ्ग	२०३६.४.०५

क्र.सं.	शिक्षक कर्मचारीको नाम	पद	तह र श्रेणी	नियुक्ति मिति			नियुक्तिको किसिम	योग्यता	विषय	स्थायी ठेगाना	जन्म मिति
				अस्थायी	स्थायी	बहुवा					
२	अजय कुमार महतो	स.अ.	प्रावि तृतीय	स्थायी	२०७१।४।२६		स्थायी	वि.एड	जनसंख्या	लालबन्दी-१, सर्लाही	२०४०.४.०२
३	दिपेन्द्र गिरी	स.अ.	प्रावि तृतीय	अस्थायी			अस्थायी	एसएलसि	विज्ञान	प्यूठान न.पा-९, प्यूठान	२०२२.५.२४
४	चन्द्र बहादुर घर्ति	वा.वि	वा.वि.के	अस्थायी			अस्थायी	एसएलसि	सामाजिक	सुनछहरी-३, गाम रोल्पा	२०४५.४.०२
विद्यालयको नाम : श्री चौवारी कुइपाधारा प्राथमिक विद्यालय, सुनछहरी-३, मौलावन, गाम, रोल्पा											
१	शालीकराम न्यौपाने	प्र.अ.	प्रावि द्वितीय		स्थायी	बहुवा	स्थायी	आइएड	नेपाली	दाङ्ग	२०२३.७.१०
२	बसन्ता पोखेल	स.अ.	प्रावि तृतीय	अस्थायी			करार	आइएड	नेपाली	गुल्मी	२०४२.१.१५
३	भरत खड्का	स.अ.	प्रावि तृतीय	अस्थायी			करार	आइएड	अंग्रेजी	रोल्पा	२०३९.८.१
४	गणेश बहादुर बुढा	वा.वि	वा.वि.के	अस्थायी			वा.वि.के	एसएलसि	एसएलसि	रोल्पा	२०४०.६.१०
५	रुप बहादुर घर्ति	वा.वि		अस्थायी			नीजि	आइएड	नेपाली	रोल्पा	२०४८.११.२०
६	विर बहादुर वि.क.	का.स.	वा.वि.के	अस्थायी			अस्थायी	साक्षर		रोल्पा	२०३३.४.११
विद्यालयको नाम : श्री जनता माध्यमिक विद्यालय, सुनछहरी-३, गाम, रोल्पा											
१	बागविर घर्तिमगर	प्र.अ.	प्रावि द्वितीय	२०५४।१।०।२५	२०६१।३।४	२०६९।४।२६	स्थायी	एमएड	सामाजिक	सुनछहरी-३, रोल्पा	२०३०.५.१०
२	तुल बहादुर एमसि	स.अ.	प्रावि द्वितीय	२०४८।०।१।१८	२०४८।१।२।७		स्थायी	एसएलसि	अंग्रेजी	भिमूक-३, प्यूठान	०२४.५.२०
३	देवसिं सेन ठकुरी	स.अ.	प्रावि तृतीय	२०५८।१।२३			स्थायी	एमएड	नेपाली	राप्ती-९, दाङ्ग	०३८.५.१५
४	युवराज यादव	स.अ.	निमावि तृतीय	२०७१।५।०६	२०७४।३।२७		स्थायी	एमएड	अंग्रेजी	गुलरिया, बर्दिया	०४१.१२.१५
५	पिताम्बर के.सि.	स.अ.	निमावि तृतीय	२०५८।१।०।१५			अस्थायी	वि.एड	गणित	प्यूठान नपा-९	०३६.१०.२०
६	देवकला घिमिरे	स.अ.	निमावि तृतीय	२०६४।३।९			सद्दा	एमएड	जनसंख्या	लमहि नपा-५	०३९.५.१५
७	गिर बहादुर बुढाथोकी	स.अ.	निमावि तृतीय	२०७३।१।२१			नीजि	१२ कक्षा	विज्ञान	लुङ्गे-६,	०५०.१.२९

क्र.सं.	शिक्षक कर्मचारीको नाम	पद	तह र श्रेणी	नियुक्ति मिति			नियुक्तिको किसिम	योग्यता	विषय	स्थायी ठेगाना	जन्म मिति
				अस्थायी	स्थायी	बदुवा					
८	दिलिप कुमार चौधरी	स.अ.	मावि तृतीय	२०७५।६।१			अनुदान	एमएड	अंग्रेजी	महाराजगंज-६	०४७.८.२०
९	भानमाला बुढा	स.अ.	वा.वि.के	२०७०।३।२३			अस्थायी	एसएलसि	वाविके	सुनछहरी-३,रोल्पा	०४६.९.१५
१०	तिलिमा पुनमगर	स.अ.	प्रावि तृतीय	२०७४।२।१			नीजि	१२ कक्षा	नेपाली	सुनछहरी-२,रोल्पा	०४९.९.२७
११	करिष्मा घर्तिमगर	स.अ.	प्रावि तृतीय	२०७४।२।१			अस्थायी	१२ कक्षा	गणित	सुनछहरी-३,रोल्पा	०५४.२.१३
१२	रेगम घर्तिमगर	स.अ.	प्रावि तृतीय	२०७४।७।१			नीजि	१२ कक्षा	विज्ञान	सुनछहरी-२,रोल्पा	०५५.६.१५
१०	कुमारी बुढामगर	स.अ.	प्रावि तृतीय	२०७५।२।१३			नीजि	१२ कक्षा	सामाजिक	सुनछहरी-३,रोल्पा	०५६.९.६
११	नर बहादुर घर्तिमगर	वि.स.	मावि तृतीय	२०६९।१।१३			अस्थायी	विएड		सुनछहरी-३,रोल्पा	०४४.५.१५
१२	टेकमान वि.क.	कास	मावि तृतीय	२०६२।२।५			अस्थायी	साक्षर		सुनछहरी-३,रोल्पा	०१८.९.३
विद्यालयको नाम : श्री सिद्ध आधारभुत विद्यालय,सुनछहरी गा.पा.-४, भिन्जा,घोगा स्युरी											
१	मिनराज बुढाथोकी	प्र.अ.	प्रा.वि.तृतीय				अस्थायी	एसएलसि	नेपाली	लुङ्गी-६, गुम्चाल	
२	लिल बहादुर घर्तिमगर	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय				करार	आइएड	नेपाली	सुनछहरी-४,घोगा	
३	विनिता बुढाथोकी	बा.शि.	बालविकास				सहजकर्ता	एसएलसि	नेपाली	लुङ्गी-६, गुम्चाल	
४	मनलाल चुनारा	शिक्षक	प्रा.वि.				नीजि	एसएलसि	नेपाली	सुनछहरी-४,भिन्जा	
५	श्याम कुमारी	शिक्षक	प्रा.वि.				नीजि	एसएलसि	नेपाली	सुनछहरी-४,घोगा	
विद्यालयको नाम : श्री सुनछहरी आधारभुत विद्यालय,सुनछहरी गा.पा.-४, प्रेमचील,रोल्पा											
१	नारायण पुन मगर	प्र.अ.	प्रा.वि.तृतीय				नीजि श्रोत	आइएड	स्वास्थ्य	सुनछहरी-४,	
२	बालाराम घर्तिमगर	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय				नीजि श्रोत	एसएलसि	नेपाली	सुनछहरी-४,	

क्र.सं.	शिक्षक कर्मचारीको नाम	पद	तह र श्रेणी	नियुक्ति मिति			नियुक्तिको किसिम	योग्यता	विषय	स्थायी ठेगाना	जन्म मिति
				अस्थायी	स्थायी	बदुवा					
३	कविता गुरुङ्ग	स.अ.	बालविकास				नीजि श्रोत	एसएलसि	नेपाली	सुनछहरी-४,	
४	विवेक जि.एम.	स.अ.	प्रा.वि.				राहात	आइएड	नेपाली	सुनछहरी-३,	
विद्यालयको नाम : श्री नेपाल राष्ट्रिय आ.वि., सुनछहरी-४, स्यूरी, रोल्पा											
१	राजकुमार राना	प्र.अ.	प्रा.वि. तृतीय	२०५७१२१६	२०६७१२			आइएड	नेपाली	सुनछहरी-४,	
२	दल बहादुर पुन	स.अ.	प्रा.वि. तृतीय	२०४४३१२६	२०४७१११७			एसएलसि	नेपाली	सुनछहरी-४,	
३	टंकी घर्ति	स.अ.	प्रा.वि. तृतीय	२०६७१२५				बिएड	गणित	जंगार-३,	
४	धन बहादुर बि.क.	स.अ.	प्रा.वि. तृतीय	२०७५१२३१				आइएड	विज्ञान	सुनछहरी-३,	
५	खगेन्द्र रोका	स.अ.	प्रा.वि. तृतीय					बिएड	अंग्रेजी	सुनछहरी-४,	
६	रोहीत कुमार खड्का	स.अ.	प्रा.वि. तृतीय	२०७४११३				आइएड		लुङ्गी-४, रोल्पा	
७	चन्द्र बहादुर बुढा	स.अ.	प्रा.वि. तृतीय	२०६९१२१५				आइएड	विज्ञान	सुनछहरी-४,	
८	नवीन बुढा	स.अ.	प्रा.वि. तृतीय	२०६६१६४				एसएलसि	नेपाली	सुनछहरी-३,	
९	चुरामणी रोका	स.अ.	प्रा.वि. तृतीय					आइएड	स्वास्थ्य	सुनछहरी-४,	
१०	दिलमाया घर्ति	स.अ.	प्रा.वि. तृतीय	२०७२३१३				एसएलसि	नेपाली	सुनछहरी-४,	
११	टेकमान पुन	का.स.		२०६७२११				५ पास	नेपाली	सुनछहरी-४,	
विद्यालयको नाम : श्रीनमूना माध्यमिक विद्यालय, सुनछहरी-५, कसला, रोल्पा											
१	यमप्रसाद अधिकारी	प्र.अ.	नि.मा.वि.	२०४७२२७	२०६७१२		अस्थायी	आइएड	सामाजिक	माण्डवि -१, प्युठान	
२	त्रिभुवन चौधरी	स.अ.	नि.मा.वि.	२०५५१६७	२०६३१६१		स्थायी	बिए	विज्ञान	लाहान -१२, सिराहा	
३	तेज बहादुर गुरुङ्ग	स.अ.	नि.मा.वि.	२०७५१६१			अस्थायी	बिएड	गणित	लुङ्गी-५, रोल्पा	
४	धर्मेन्द्र रोका मगर	स.अ.	प्रा.वि. तृतीय	२०५६१०१२	२०६३१६२८		स्थायी	आइएड	जनसंख्या	सुनछहरी-५,	

क्र.सं.	शिक्षक कर्मचारीको नाम	पद	तह र श्रेणी	नियुक्ति मिति			नियुक्तिको किसिम	योग्यता	विषय	स्थायी ठेगाना	जन्म मिति
				अस्थायी	स्थायी	बदुवा					
	दुर्गाप्रसाद रोका	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय		२०७१।४।२६		स्थायी	बिएड	अंग्रेजी	सुनील स्मृति-३ रोल्पा	
५	उजेली पुन मगर	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	टघट्टघ			अस्थायी	बिएड	विज्ञान	सुनछहरी-५,	
६	युवराज जि.एम.	स.अ.	मा.वि.		२०७५।५।३१		अनुदा	बिएड	अंग्रेजी	सुनील स्मृति-४ रोल्पा	
७	देवाकुमारी अधिकारी	स.अ.	मा.वि.		२०७५।८।१०		नीजि	एम एड	नेपाली	नारायणपुर-दाङ	
८	विनोद पुन मगर	स.अ.	मा.वि.		२०६९।६।१५		अस्थायी	बिएड	जनसंख्या	सुनछहरी-५,	
९	जित बहादुर पुन मगर	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय		२०७२।२।१२		नीजि	आइएड	विज्ञान	सुनछहरी-५,	
१०	दिमसरा बुढाथोकी	स.अ.	वालविकास		२०७०।२।७		अस्थायी	आइएड	स्वास्थ्य	सुनछहरी-५,	
११	संकलाल पुन	का.स.			२०६९।६।१		अस्थायी	साधारण		सुनछहरी-५,	
विद्यालयको नाम : श्रीमेहलधारा आधारभुत विद्यालय, सुनछहरी-५, जैमा, रोल्पा											
१	रेग बहादुर पुन	प्र.अ.	प्रा.वि.तृतीय			स्थायी	स्थायी	एम एड	अंग्रेजी	सुनछहरी-५, कसला	
२	कल्पना खत्री	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	अस्थायी			अस्थायी	आइएड	स्वास्थ्य	स्वर्गद्वारी-५, प्यूठान	
३	सुनिल थापा	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	अस्थायी			अस्थायी	एम एड	नेपाली	सुनील स्मृति-गजुल	
४	बालाराम पुन मगर	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	अस्थायी			नीजि	एम एड	नेपाली	सुनछहरी-५,	
५	चित्रबहादुर माझी	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	अस्थायी			नीजि	बिएड	अंग्रेजी	सुनछहरी-६,	
६	मतिराम रोका	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	अस्थायी			नीजि	बिएड	सामाजिक	सुनछहरी-६,	
७	सुजना घर्तिमगर	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	अस्थायी			नीजि	बिएड	नेपाली	सुनछहरी-५,	
८	दिनेश पुन मगर	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	अस्थायी			नीजि	आइएड	नेपाली	सुनछहरी-५,	
९	गोविन्द वि.क.	का.स.			२०७२।२।१२		नीजि	एसइइ		सुनछहरी-५,	
विद्यालयको नाम : श्रीज्ञानोदय प्राथमिक विद्यालय, सुनछहरी-५, हाम्जा, रोल्पा											

क्र.सं.	शिक्षक कर्मचारीको नाम	पद	तह र श्रेणी	नियुक्ति मिति			नियुक्तिको किसिम	योग्यता	विषय	स्थायी ठेगाना	जन्म मिति
				अस्थायी	स्थायी	बढुवा					
१	सृष्टि रोका मगर	प्र.अ.	प्रा.वि.तृतीय	२०७२।०।२०			नीजोत	एसइइ	नेपाली	सुनछहरी-५रोल्पा	
२	यम बहादुर विष्ट	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	२०७५।६।१			अनुदान	विएड	नेपाली	सुनछहरी-५,	
३	सिता कुमारी विष्ट	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	२०७५।०।२३			अस्थायी	नौपास		सुनछहरी-५,	
विद्यालयको नाम : श्री देवि मनिदर आधारभुत विद्यालय, सुनछहरी-५,, रोल्पा											
१	विष्णु प्रसाद खनाल	प्र.अ.	प्रा.वि.तृतीय	अस्थायी			अस्थायी	विएड	अंग्रेजी		
२	जोखबहादुर खत्री	स.अ.	प्रा.वि.द्वितीय	स्थायी			स्थायी	विएड	स्वास्थ्य	सुनछहरी-५,	
३	बेन्जु सुवेदी	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	अस्थायी			अस्थायी	विएड	जनसंख्या	सुनछहरी-५,	
४	जगबहादुर पुनमगर	स.अ.	नि.मा.वि.	अस्थायी			राहात	आइएड	गणित		
५	मोहन बहादुर पुनमगर	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	नीजि श्रोत			नीजि	आइएड	गणित	सुनछहरी-५,	
६	धन बहादुर पुन मगर	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	नीजि श्रोत			नीजि	आइएड	जनसंख्या	सुनछहरी-६,	
७	धन लाल पुन मगर	स.अ.	बा.वि.के.	नीजि श्रोत			नीजि	आइएड	स्वास्थ्य	सुनछहरी-५,	
८	विक्रम पुन मगर	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	नीजि श्रोत			नीजोत	आइएस्सी	विज्ञान	सुनछहरी-५रोल्पा	
९	जेनिशा पुन मगर	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	नीजि श्रोत			नीजिश्रोत	आइएड	नेपाली	सुनछहरी-५,	१८४७८११३५८
१०	अनमोल रोका मगर	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	नीजि श्रोत			अस्थायी	आइएड	नेपाली	तिलगंगा /८ अर्घाखााची	
११	प्रस्ते रोका मगर	का.स.	कास	नीजि श्रोत				साक्षर			
विद्यालयको नाम : श्रीनवचेतना प्राथमिक विद्यालय, सुनछहरी-५मावाङ्ग रोल्पा											
१	उमेश पुन मगर	प्र.अ.	प्रा.वि.तृतीय	अस्थायी			राहात	आइएड	अंग्रेजी	सुनछहरी-५, मावाङ्ग	१८६६८२६५१४
२	मुना बुढा मगर	स.अ.	प्रा.वि.द्वितीय				नीजि	एसएलसि		सुनछहरी-५, मावाङ्ग	१८६९०३८२६६
३	प्रविण पुन मगर	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय				नीजि	एसएलसि		सुनछहरी-५, मावाङ्ग	१८६९०३८२६६

क्र.सं.	शिक्षक कर्मचारीको नाम	पद	तह र श्रेणी	नियुक्ति मिति			नियुक्तिको किसिम	योग्यता	विषय	स्थायी ठेगाना	जन्म मिति
				अस्थायी	स्थायी	बदुवा					
४	शशिराम बुढा	स.अ.	नि.मा.वि.				नीजि	एसइइ		सुनछहरी-५, माबाङ्ग	१८६९६५७८९८
५	लिल प्रकास घर्ति	का.स.	प्रा.वि.तृतीय				नीजि	एसइइ		सुनछहरी-५, माबाङ्ग	१८६४९७६९०४
विद्यालयको नाम : श्री लक्ष्मी प्राथमिक विद्यालय, सुनछहरी- ५धनवाङ्ग रोल्पा											
१	भकिन्द्र बहादुर वैजाली	प्र.अ.	प्रा.वि.तृतीय	२०४५।८।१९	२०४७।१।१७	०७३।१।२२६	स्थायी	एसएलसि	शिक्षा	प्युठान न.पा।६ प्युठान	१८६६५०६८६७
२	विष्णु प्रसाद न्यौपाने	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	२०४५।९।५	२०४८।१।२।७	०७३।१।२२६	स्थायी	आइ कम		प्युठान न.पा।३ प्युठान	१८७३२५८०७७
३	जुनिस कुमार विष्ट	वा.वि.	वा.वि.के	०७।५।३०			नीजिओत	आइएड	गणित	सुनछहरी- ५,रोल्पा	१८६७३९३७७५
४	विके खत्री	का.स.		०६९।३।१९			नीजिश्रोत	साक्षर		सुनछहरी-५,	१८६५५५०८५०
विद्यालयको नाम : श्री नेपाल राष्ट्रिय मा.वि.,फगाम रोल्पा											
१	धन बहादुर पुन	प्र.अ.	प्रा.वि.तृतीय	०५।७।२८	०६३।८।२८		स्थायी	आई.एड	गणित	सुनछहरी- ६,रोल्पा	१८६६८७२९३७
२	देउमान रोका क्षेत्री	स.अ.	नि.मा.वि.तृतीय	०५।४।६।९	०६३।८।९		स्थायी	आई.ए	अंग्रेजी	सुनछहरी- ६,रोल्पा	१८४७८५०७९९
३	युवराज घर्तिमगर	स.अ.	नि.मा.वि.तृतीय		०७।४।३।२७		स्थायी	आई.एड	विज्ञान	स्वर्गद्वारी न.पा.- ५,प्युठान	१८६८६७७७६५
४	छायाँ कुँवर	स.अ.	नि.मा.वि.तृतीय	०७।४।१०।१०			करार	वि.एड	नेपाली	सुनिल स्मृति- ६,रोल्पा	१८५७५८६३९५
५	शान्तराज रिजाल	स.अ.	मा.वि.तृतीय	०६।७।२।३			अनुदान करार	एम.एड	अंग्रेजी	सुनिल स्मृति- ९,रोल्पा	१८४८२९९८८४
६	अशोक थापा क्षेत्री	स.अ.	मा.वि.तृतीय	०६६।२।९			अस्थायी लेखा	वि.एड	गणित	सुनिल स्मृति- ६,रोल्पा	१७४८५८४५२५

क्र.सं.	शिक्षक कर्मचारीको नाम	पद	तह र श्रेणी	नियुक्ति मिति			नियुक्तिको किसिम	योग्यता	विषय	स्थायी ठेगाना	जन्म मिति
				अस्थायी	स्थायी	बहुवा					
७	देविराम घर्तिमगर	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	०५३२१७	०६३२२८		स्थायी	एस.एल.सि.	अंग्रेजी	सुनछहरी-६,रोल्पा	१७४८५१५२८६
८	चन्द्रबहादुर पुन	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	०५६१५१			अस्थायी	एस.एल.सि.	सामाजिक	सुनछहरी-६,रोल्पा	१७४६०८८२८९
९	जसविर पुन	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	०६८१०१५			नीजि	आई.एड	कम्प्यूटर	सुनछहरी-६,रोल्पा	१८६६९५९९४४
१०	रामलाल वि.क.	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	०६८१०१५			नीजि	आई.एड	विज्ञान	सुनछहरी-६,रोल्पा	१८६६९२०३७९
११	मनमला घर्ति	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	०६६१५१२			नीजि	एस.एल.सि.	नेपाली	सुनछहरी-६,रोल्पा	१८६६७४४९९५
१२	पुजा घर्ति	स.अ.	बालविकास	०७२१०१७			अस्थायी	आई.एड	स्वा.नै.	सुनिल स्मृति-५,रोल्पा	१८०९८४०७२०
१३	सृजना पुन	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	०७५१६१४			नीजि	आई.एड	गणित	सुनछहरी-६,रोल्पा	१८६३६४६९६३
१४	पिर ब.रोका क्षेत्री	का.स.		०६९१६१९			अस्थायी	८ पास		सुनछहरी-६,रोल्पा	१८६७९५५७०३
विद्यालयको नाम : श्री जिवनोद्वार प्रा.वि.,फगाम रोल्पा											
१	हेम कुमार श्रेष्ठ	प्र.अ.	प्रा.वि.तृतीय				स्थायी	एस.एल.सि.			
२	लिला प्रकास विष्ट	शिक्षक	प्रा.वि.तृतीय				स्थायी	वि.एड	नेपाली		१८२९५५५६५३
३	गोठे पुन	का.स.									
विद्यालयको नाम : श्री जनता सुधार प्रा.वि. धुङ्सी.,फगाम रोल्पा											
१	रामबहादुर जि.एम.	प्र.अ.	प्रा.वि.				स्थायी	एस.एल.सि.		सुनछहरी-६,रोल्पा	१८६४८२२८१०
२	हिमाकुमारी थापा	शिक्षिका	प्रा.वि.				अस्थायी	वि.एड.		सुनील स्मृति-६,रोल्पा	१७४८५१९४८९
३	हिम बहादुर घर्ति	शिक्षक	प्रा.वि.				अस्थायी	आई.एड.		सुनील स्मृति-५,रोल्पा	१७४८६९८७०३

क्र.सं.	शिक्षक कर्मचारीको नाम	पद	तह र श्रेणी	नियुक्ति मिति			नियुक्तिको किसिम	योग्यता	विषय	स्थायी ठेगाना	जन्म मिति
				अस्थायी	स्थायी	बदुवा					
४	रामसुर भार्त्तिक	स.का.	बालविकास				अस्थायी	१० कक्षा		सुनछहरी-६,रोल्पा	१७४१४४२२४८
५	दिलमाया बुढा	का.स.					अस्थायी	१० कक्षा		सुनछहरी-६,रोल्पा	१८६४७४०४३२
विद्यालयको नाम : श्री रिपुकोट प्रा.वि सुनछहरी-६,फगाम, रोल्पा											
१	कृतमन पुन	प्र.अ.	प्रा.वि.				अस्थायी	१२ कक्षा		सुनछहरी-६,रोल्पा	१८६७५३६६२५
२	भावना पुन	शिक्षक	प्रा.वि.				अस्थायी	एसइइ		सुनछहरी-६,रोल्पा	
३	कमला पुन	का.स.					अस्थायी			सुनछहरी-६,रोल्पा	१८६६४३७९४३
विद्यालयको नाम : श्री जनकल्याण प्रा.वि. सुनछहरी-६, धर्मशाला,रोल्पा											
१	पवित्रा सुवेदी	प्र.अ.	प्रा.वि.	अस्थायी			अनुदान	आइएड	नेपाली	सुनीलस्मृति-५,रोल्पा	१७४१४९०९३०
२	गनमला पुन	शिक्षक	प्रा.वि.	अस्थायी			का.स.	एसइइ		सुनछहरी-६,रोल्पा	१८२२९२९००६
विद्यालयको नाम : श्री रोल्वाङ्ग माध्यमिक विद्यालय, सुनछहरी-७,जेलवाङ्ग, रोल्पा											
१	लोकनाथ पन्थी	प्र.अ.	नि.मा.वि.(द्वितीय)		२०४८।१२।१९	२०६८।८।१०	स्थायी	आइए	नेपाली	लमही -१, दाङ्ग	१८६४।७।८५।७५
२	हिमलाल पोखेल	स.अ.	नि.मा.वि.(तृतीय)	२०५६।५।१९			अस्थायी	बिएड	स्वास्थ्य	लमही -१, दाङ्ग	१८६८६३९९५३
३	जगत बहादुर के.सी.	स.अ.	नि.मा.वि.(तृतीय)	२०५७।७।१५			अस्थायी	आइए	राजनीतिशास्त्र	घोराही -११, दाङ्ग	१७४८५३७८१९
४	गणेश बहादुर बुढा	स.अ.	प्रा.वि.द्वितीय		२०५०।५।१५	२०६८।८।१०	स्थायी	आइएड	स्वास्थ्य	सुनछहरी-७,जेलवाङ्ग	१८६४२६८९१४
	चामलाल पुन	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय		२०६३।८।२८		स्थायी	आइएड	स्वास्थ्य	सुनछहरी-७,जेलवाङ्ग	१८४७९६८७०७
५	बोमलाल पोखेल	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	२०६०।२।२६			अस्थायी	बिएड	स्वास्थ्य	लमही -१, दाङ्ग	१८६८०५८९३६
६	जमुना पोखेल	स.अ.	प्रा.वि.तृतीय	२०६६।१।८			अस्थायी	आइएड	नेपाली	लमही -१, दाङ्ग	१८६८६३९९५३

क्र.सं.	शिक्षक कर्मचारीको नाम	पद	तह र श्रेणी	नियुक्ति मिति			नियुक्तिको किसिम	योग्यता	विषय	स्थायी ठेगाना	जन्म मिति
				अस्थायी	स्थायी	बदुवा					
७	सन्जु सेन	स.अ.	मा.वि. तृतीय	२०७३।०।२९			वि.श्रोत	बिएड	अंग्रेजी	सुनील स्मृति-६,रोल्या	१८४७९५६०५९
८	अरुण पौडेल	स.अ.	मा.वि. तृतीय	२०७५।०।१९			अनुदान	बिएससी	विज्ञान	मल्लारनी - ३, प्यूठान	१८४८३३३३९२
९	रामकुमारी रोका	लेखा		२०७४।५।१९			अस्थायी	आइकम	लेखा	सुनछहरी-७,रोल्या	१८६४९६०३९०
१०	सपना बुढा	स.अ.	प्रावि तृतीय	२०७५।२।३			वि.श्रोत	आइएड	नेपाली	सुनछहरी-७,रोल्या	१८६३३७३४९९
११	सुरेन्द्र पुन	स.अ.	प्रावि तृतीय	२०७५।५।१९			वि.श्रोत	आइएड	अंग्रेजी	सुनछहरी-७,रोल्या	१८४५९९७४३९३
१२	पूर्ण बहादुर पुन	स.का.	प्रावि तृतीय	२०६७।१।१९			अस्थायी	एसएलसि		सुनछहरी-७,रोल्या	१८६४२२३५२५
१३	तेज बहादुर बुढा	का.स.		२०६५।१।२			अस्थायी	टेस्टपास		सुनछहरी-७,रोल्या	१८४७९८२५९५
१४	वनासिंह बुढामगर	सासिक		२०६५			अस्थायी	आइए		सुनछहरी-७,रोल्या	१७४८५५८६९५
विद्यालयको नाम : श्री जलजला प्राथमिक विद्यालय, सुनछहरी-७,जेल्वाङ्ग, खिवाङ्ग,रोल्या											
१	प्रेमकुमार पुन	प्र.अ.	प्रावि तृतीय	२०६४।२।२			अस्थायी	आइएड		सुनछहरी-७, खिवाङ्ग,रोल्या	१८६४९६०४३०
२	कमला पुन	स.अ.	प्रावि तृतीय	२०७५।५।२९			अस्थायी	आइएड		सुनछहरी-७, खिवाङ्ग,रोल्या	
३	दिलबहादुर पुन	स.का.		२०६५।१।२५			अस्थायी	एसएलसि		सुनछहरी-७, खिवाङ्ग,रोल्या	१८६७४९४४५३
४	कृष्ण पुन	का.स.		२०६९।०।२०			अस्थायी	साधारण		सुनछहरी-७, खिवाङ्ग,रोल्या	
विद्यालयको नाम : श्री जनजागृति प्राथमिक विद्यालय, सुनछहरी-७,जेल्वाङ्ग, शुल्कबाङ्ग,रोल्या											
१	होम बहादुर महारा	प्र.अ.	प्रावि तृतीय	२०६६।५।२८			राहात	एमएड	जनसंख्या	सुनील स्मृति-६, गजुल	१८६४९६२३३०

क्र.सं.	शिक्षक कर्मचारीको नाम	पद	तह र श्रेणी	नियुक्ति मिति			नियुक्तिको किसिम	योग्यता	विषय	स्थायी ठेगाना	जन्म मिति
				अस्थायी	स्थायी	बदुवा					
२	दौपदी थापा	स.अ.	प्रावि तृतीय	२०७५।५।७			करार	एमएड	स्वास्थ्य	सुनील स्मृति-६, गजुल	१८६६८३०५९४
	आस बहादुर बुढा	स.अ.	बा.वि.के.	२०६५।२।१३			बा.वि.के.	एमएड	इपिएम	सुनछहरी-७, जेलवाङ्ग	१८४७९१३५३०
	सर बहादुर पन	स.अ.	नीजि				नीजि	आइएड	नेपाली	सुनछहरी-७, शुल्कवाङ्ग	१८६४९६०६६९
३	मनलाल रोका	का.स.	कास	२०५४।१।१०				साधारण		सुनछहरी-७, शुल्कवाङ्ग	१८६४९६०७०५
विद्यालयको नाम : श्री जनउज्ज्वल प्राथमिक विद्यालय, सुनछहरी-७, जेल्वाङ्ग, कोर्वाङ्ग, रोल्पा											
१	समिता बुढामगर	प्र.अ.	प्रावि तृतीय				नीजि	आइएड	जनसंख्या	सुनछहरी-७, जेलवाङ्ग	१८४६५६६७४४
२	रमिला बुढामगर	स.अ.	प्रावि तृतीय				नीजि	आइएड	स्वास्थ्य	सुनछहरी-७, जेलवाङ्ग	१८६७४०५०८८
३	मायादेवि बुढामगर	स.अ.	प्रावि तृतीय				अस्थायी	विएड	इपिएम	सुनछहरी-७, जेलवाङ्ग	१८६०२५१८१८
४	अमिल बुढामगर	का.स.	नीजि				अस्थायी	साक्षर	नेपाली	सुनछहरी-७, जेलवाङ्ग	
विद्यालयको नाम : श्री नेपाल राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालय, सुनछहरी-७, जेल्वाङ्ग, ल्यावस, रोल्पा											
१	फुलमाया थापा	प्र.अ.	प्रावि तृतीय	२०६३।८।१			अस्थायी	आइएड	नेपाली	सुनील स्मृति-६, गजुल	१८६५४६४०२२
३	लालबहादुर पुन	स.अ.	प्रावि तृतीय	२०६७।१।१५			अस्थायी	विएड	स्वास्थ्य	सुनछहरी-७, जेलवाङ्ग	१८४८२८९६७७
४	रुपधन पुन मगर	स.अ.	प्रावि तृतीय	२०७०।२।१			नीजि	आइएड	नेपाली	सुनछहरी-७, जेलवाङ्ग	१८६६९५६९९९
३	धनपुरा पुन मगर	स.अ.	प्रावि तृतीय	२०७५।२।१			नीजि	आइएड	नेपाली	सुनछहरी-७, जेलवाङ्ग	
२	फुलमाया पुन मगर	का.स.	प्रावि तृतीय	२०७०।५।१			कास	आइएड		सुनछहरी-७, जेलवाङ्ग	१८६४९६०४४७
विद्यालयको नाम : श्री शहिदस्मृति प्राथमिक विद्यालय, सुनछहरी-७, जेल्वाङ्ग, राँसि, रोल्पा											

क्र.सं.	शिक्षक कर्मचारीको नाम	पद	तह र श्रेणी	नियुक्ति मिति			नियुक्तिको किसिम	योग्यता	विषय	स्थायी ठेगाना	जन्म मिति
				अस्थायी	स्थायी	बहुवा					
१	प्रमोद पुन मगर	प्र.अ.	प्रावि तृतीय	अस्थायी			नर्जि	एसएलसि	अंग्रेजी	सुनछहरी-७, जेलवाङ्ग	१८६६४२७९६०
३	बहादुर सिं बुढामगर	स.अ.	प्रावि तृतीय	अस्थायी			नर्जि	टेस्टपास	गणित	सुनछहरी-७, जेलवाङ्ग	
४	निशा बुढामगर	वा.वि	वा.वि.के	अस्थायी			नर्जि	एसइइ	नेपाली	सुनछहरी-७, जेलवाङ्ग	
३	गंगा पुन मगर	का.स.		अस्थायी				साधारण		सुनछहरी-७, जेलवाङ्ग	१८६४९६०६२४

५.१.८ शैक्षिक संस्थामा उपलब्ध भौतिक पूर्वाधार तथा सुविधाहरूको विवरण

गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका कूल ३३ वटा विद्यालयहरू रहेका छन् । सबै विद्यालयहरूको जग्गाको स्वामित्व आफ्नै रहेको छ । जम्मा ३९ ओटा कच्ची भवन र १७ ओटा पक्की भवन गरि जम्मा १७० ओटा कक्षा कोठामा जम्मा ५०७१ विद्यार्थीहरू अध्ययनरत रहेका छन् । २ओटा विद्यालय बाहेक ३१ ओटामा खानेपानी सुविधा उपलब्ध रहेपनि सुरक्षित रहेको छैन । १ ओटा विद्यालयमा शौचालयको सुविधा रहेको छैन भने ५ ओटा विद्यालयमा छात्रा छात्रको लागि अलग अलग शौचालय नरहेको पाइन्छ । यी विद्यालयहरूको भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य आधारभुत सुविधाहरूको विवरण देहायको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	वडा नं	जग्गाको स्वामित्व		विद्यालय भवन		भवनको किसिम		फर्निचरको पर्याप्तता	खानेपानी सुविधा	खेल मैदान	विजुली	कम्पाउण्ड	पुस्तकालय	प्रयोगशाला	शौचालयको सुविधा		फोहर व्यवस्थापनको लागि खाडल छ छैन
			आफ्नै	भाडामा	भवन संख्या	कोठा संख्या	कच्ची	पक्की								छ छैन	छात्रा छात्र अलग छ छैन	
१	श्री शाखा प्राथमिक विद्यालय.	१	आफ्नै		२	९	२			जिर्ण	साघुरो	छैन	सानो	छैन	छैन	छ	छ	छैन
२	श्री सरस्वति आधारभुत विद्यालय.	१	आफ्नै		३	१०	३			जिर्ण	साघुरो	छैन	सानो	छैन	छैन	छ	छ	छैन
३	श्री जनसेवा माध्यमिक विद्यालय	१	आफ्नै		४	१२	३	१		सामान्य	साघुरो	छ	छ	छ	छैन	छ	छ	छैन
४	श्री विष्णुस्मृति आधारभुत विद्यालय.	२	आफ्नै		१	२	२			छ	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छ	छ	छैन
५	श्री नेपाल राष्ट्रिय आधारभुत विद्यालय.	२	आफ्नै		२	६		२		छ	छ	छ	छैन	छैन	छैन	छ	छ	छैन
६	श्री जनता आधारभुत विद्यालय.	२	आफ्नै		४	१२	२	२		छ	छ	छैन	छैन	छैन	छैन	छ	छ	छैन
७	श्री प्राथमिक विद्यालय.	२	आफ्नै		२	४		२		छ	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
८	श्री जनआवाज आधारभुत विद्यालय.	२	आफ्नै		२	६	२			छ	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छ	छैन	छैन
९	श्री बालज्योती प्राथमिक विद्यालय	३	आफ्नै		१	३	१			छ	छ	छैन	छैन	छैन	छैन	छ	छ	छैन

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	बडा नं	जग्गाको स्वामित्व		विद्यालय भवन		भवनको किसिम		फर्निचरको पर्याप्तता	खानेपानी सुविधा	खेल मैदान	विजुली	कम्पाउण्ड	पुस्तकालय	प्रयोगशाला	शौचालयको सुविधा		फोहर व्यवस्थापनको लागि खाडल छ छैन
			आफ्नै	भाडामा	भवन संख्या	कोठा संख्या	कचिच	पक्की								छ छैन	छात्रा छात्र अलग छ छैन	
१०	श्री बराह प्राथमिक विद्यालय,	३	आफ्नै		३	८	१	२		छ	छ	छैन	छैन	छैन	छ	छ	छ	छैन
११	श्री चौवारी कुइपाधारा प्राथमिक विद्यालय,	३	आफ्नै		३	७	१	२		छ	छ	छैन	छैन	छैन	छ	छ	छ	छैन
१२	श्री जनता माध्यामिक विद्यालय,	३	आफ्नै		६	२२	३	३	छ	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	छ	छ	छ
१३	श्री गामबेशी एजुकेसन एकेडेमी	३	आफ्नै		१	६		१	छ	छ	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छ	छ	छैन
१४	श्री सिद्ध आधारभुत विद्यालय	४	आफ्नै		३	१०				छैन	छ	छैन	छैन	छैन	छैन	छ	छ	छैन
१५	श्री सुनछहरी आधारभुत विद्यालय	४	आफ्नै		२	६				छ	छ	छैन	छैन	छैन	छैन	छ	छ	छ
१६	श्री नेपाल राष्ट्रिय आ.वि	४	आफ्नै		३	९				छैन	छ	छैन	छैन	छैन	छैन	छ	छ	छैन
१७	श्री नमूना माध्यामिक विद्यालय,	५	आफ्नै	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	छ
१८	श्री मेहलधारा आधारभुत विद्यालय,	५	आफ्नै	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	छ
१९	श्री ज्ञानोदय प्राथमिक विद्यालय,	५	आफ्नै	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	छ
२०	श्री देवि मनिदर आधारभुत विद्यालय,	५	आफ्नै	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	छ
२१	श्री नवचेतना प्राथमिक विद्यालय,	५	आफ्नै	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	छ
२२	श्री लक्ष्मी प्राथमिक विद्यालय,	५	आफ्नै	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	छ
२३	श्री नेपाल राष्ट्रिय मा.वि., फगाम रोल्पा	६	आफ्नै		७	१७	६	१		छ	छ	छ	छैन	छ	छैन	छ	छ	छैन
२४	श्री जिवनोद्वार प्रा.वि., फगाम रोल्पा	६	आफ्नै		१	४	१			छ	छ	छैन	छैन	छैन	छैन	छ	छ	छैन

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	बडा नं	जग्गाको स्वामित्व		विद्यालय भवन		भवनको किसिम		फर्निचरको पर्याप्तता	खानेपानी सुविधा	खेल मैदान	विजुली	कम्पाउण्ड	पुस्तकालय	प्रयोगशाला	शौचालयको सुविधा		फोहर व्यवस्थापनको लागि खाडल छ छैन
			आफ्नै	भाडामा	भवन संख्या	कोठा संख्या	कचिच	पक्की								छ छैन	छात्राछात्र अलग छ छैन	
२५	श्री जनता सुधार प्रा.वि. .,फगाम रोल्या	६	आफ्नै		३	९	२	१		छ	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छ	छ	छैन
२६	श्री रिपुकोट प्रा.वि	६	आफ्नै		१	४	१			छ	छ	छैन	छैन	छैन	छैन	छ	छ	छैन
२७	श्री जनकल्याण प्रा.वि.	६	आफ्नै		२	४	२			छ	छ	छैन	छैन	छैन	छैन	छ	छैन	छैन
२८	श्री रोल्वाङ्गा माध्यामिक विद्यालय,																	
२९	श्री जलजला प्राथामिक विद्यालय,																	
३०	श्री जनजागृति प्राथामिक विद्यालय,																	
३१	श्री जनउज्ज्वल प्राथामिक विद्यालय,																	
३२	श्री नेपाल राष्ट्रिय प्राथामिक विद्यालय,																	
३३	श्री शहिदस्मृति प्राथामिक विद्यालय,																	

तालिका नं. ५.८ विद्यालयको भौतिक अवस्था

स्रोत: फिल्ड सर्भे, २०७५

५.१.९ शिक्षक तथा कक्षा कोठाको पर्याप्तता

गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका कूल ३२ ओटा सामुदायीक र १ नीजि गरि ३३ वटा विद्यालयहरु रहेका छन् । यी विद्यालयहरुमा जम्मा १७० ओटा कक्षा कोठामा १९३ जना शिक्षक शिक्षिकाहरुले ५०७१ जना बालबालिकाहरुलाई अध्ययन अध्यापन कार्य गराउदै आएको पाइन्छ । सुनछहरी गाउँपालिकाको औषत शिक्षक विद्यार्थी अनुपात २३.१ रहेको छ भने विद्यार्थी र कक्षाकोठाको अनुपात औषतमा ११.३ रहेको छ । वडा तथा विद्यालयगतरुपमा शिक्षक तथा कक्षा कोठाको पर्याप्तता सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ५.९ शिक्षक तथा कक्षा कोठाको पर्याप्तता

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	वडा नं	विद्यार्थी संख्या	शिक्षक संख्या	कक्षा कोठा संख्या	विद्यार्थी शिक्षक अनुपात	विद्यार्थी कक्षा कोठा अनुपात
१	श्री शाखा प्राथमिक विद्यालय.	१	१२८	५	९	२५.६	१४.२
२	श्री सरस्वति आधारभूत विद्यालय.	१	२०९	९	१०	२३.२	२०.९
३	श्री जनसेवा माध्यमिक विद्यालय	१	३४१	१०	१२	३४.१	२८.४
४	श्री विष्णुस्मृति आधारभूत विद्यालय.	२	३७	२	२	१८.५	१८.५
५	श्री नेपाल राष्ट्रिय आधारभूत विद्यालय.	२	१४०	६	६	२३.३	२३.३
६	श्री जनता आधारभूत विद्यालय.	२	१०७	६	१२	१७.८	८.९
७	श्री प्राथमिक विद्यालय.	२	१३८	४	४	३४.५	३४.५
८	श्री जनआवाज आधारभूत विद्यालय.	२	१२८	३	६	४२.७	२१.३
९	श्री बालज्योती प्राथमिक विद्यालय	३	५०	३	३	१६.७	१६.७
१०	श्री बराह प्राथमिक विद्यालय,	३	१६५	६	८	२७.५	२०.६
११	श्री चौवारी कडुपाधारा प्राथमिक विद्यालय,	३	१४६	६	७	२४.३	२०.९
१२	श्री जनता माध्यमिक विद्यालय,	३	३८४	१५	२२	२५.६	१७.५
१३	श्री गामेवेसी एजुकेसन एकेडेमी	३	७२	५	६	१४.४	१२.०
१४	श्री सिद्ध आधारभूत विद्यालय	४	११७	५	९	२३.४	१३.०
१५	श्री सुनछहरी आधारभूत विद्यालय	४	४६	४	६	११.५	७.७
१६	श्री नेपाल राष्ट्रिय आ.वि	४	२४२	९	१०	२६.९	२४.२
१७	श्री नमूना माध्यमिक विद्यालय,	५	४७६	१०	१३	४७.६	३६.६
१८	श्री मेहलधारा आधारभूत विद्यालय,	५	२७६	८	१२	३४.५	२३.०
१९	श्री ज्ञानोदय प्राथमिक विद्यालय,	५	४८	२	४	२४.०	१२.०
२०	श्री देवि मन्दिर आधारभूत विद्यालय,	५	१९१	१०	१५	१९.१	१२.७
२१	श्री नवचेतना प्राथमिक विद्यालय,	५	७३	३	८	२४.३	९.१
२२	श्री लक्ष्मी प्राथमिक विद्यालय,	५	५६	४	६	१४.०	९.३
२३	श्री नेपाल राष्ट्रिय मा.वि., फगाम रोल्या	६	५१६	१४	१७	३६.९	३०.४
२४	श्री जिवनोद्धार प्रा.वि., फगाम रोल्या	६	१६	३	४	५.३	४.०
२५	श्री जनता सुधार प्रा.वि. , फगाम रोल्या	६	११४	५	९	२२.८	१२.७
२६	श्री रिपुकोट प्रा.वि	६	४६	२	४	२३.०	११.५
२७	श्री जनकल्याण प्रा.वि.	६	४६	३	४	१५.३	११.५
२८	श्री रोल्वाङ्गा माध्यमिक विद्यालय,	७	५२०	१३	१२	४०.०	४३.३

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	वडा नं	विद्यार्थी संख्या	शिक्षक संख्या	कक्षा कोठा संख्या	विद्यार्थी शिक्षक अनुपात	विद्यार्थी कक्षा कोठा अनुपात
२९	श्री जलजला प्राथमिक विद्यालय,	७	२८	४	६	७.०	४.७
३०	श्री जनजागृति प्राथमिक विद्यालय,	७	९९	४	६	२४.८	१६.५
३१	श्री जनउज्ज्वल प्राथमिक विद्यालय,	७	८	३	४	२.७	२.०
३२	श्री नेपाल राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालय,	७	७८	४	५	१९.५	१५.६
३३	श्री शहिदस्मृति प्राथमिक विद्यालय,	७	३०	३	४	१०.०	७.५
	जम्मा		५०७१	१९३	१८८	२६.३	२६.९७

स्रोत: फिल्ड सर्भे, २०७५

५.२ स्वास्थ्य तथा पोषण

यस सुनछहरी गाउँपालिकामा स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्दै आएका ६ ओटा स्वास्थ्य चौकी तथा वडा नं २ मा १ ओटा सामुदायीक स्वास्थ्य इकाइ तथा निजी क्षेत्रहरुबाट सञ्चालित अन्य सेवा प्रदायकहरुले जनस्तरमा रोग लाग्नु अधिको रोकथामयुक्त, प्रतिकारात्मक एवम् प्रबर्द्धनात्मक संग संगै सामान्यरूपमा उपचारात्मक सेवा पनि प्रदान गर्दै आएको स्थिति देखिन्छ । यी संस्थाहरुमा पर्याप्त र उपयुक्त आवश्यक भौतिक पूर्वाधार, उपकरण तथा सामाग्रीको अभाव त एकातिर छँदैछ अर्कोतर्फ आवश्यक र दक्ष स्वास्थ्यकर्मीहरुको पनि कमी रहेको अवस्था छ । सेवाग्राही एवं समुदायहरुमा पनि स्वस्थ र सरसफाइयुक्त आनीबानीको कमी रहेको पाइन्छ । स्वास्थ्य संस्थाहरुलाई भौतिक उपकरण सम्पन्न गर्नुपर्ने, आवश्यक जनशक्तिको आपूर्ति गर्नुपर्ने, र जनशक्तिलाई तालिमप्राप्त, दक्ष बनाउनुपर्ने खाँचो देखिन्छ । साथै कूल जनसंख्या र स्वास्थ्यकर्मीहरुको अनुपातसमेत ज्यादै न्यून रहेको छ । गाउँपालिकामा विशेषगरि स्वास्थ्यप्रवास जन्य रोगहरु, पानी जन्यरोगहरु, दमको विरामी र महिलाहरुमा पाठेघरको समस्या रहेको पाइन्छ ।

५.२.१ स्वास्थ्य संस्था को विवरण

गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका कूल ७ स्वास्थ्य संस्थाहरु मध्ये साविक गा.वि.स.का एक एक ओटा गरि ६ ओटा स्वास्थ्य चौकी र वडा नं २ मा १ ओटा सामुदायीक स्वास्थ्य इकाइ रहेको छ । सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा गर्भवति जाँच र प्रसुति सेवा संचालनमा रहेका छन् । स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत जनशक्ति र सेवा सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं. ५.२.१ स्वास्थ्य संस्था तथा स्वास्थ्यकर्मीहरुको विवरण

क्र.स./वडा नं	टोल / गाउँ	स्वास्थ्य केन्द्र / चौकी
१	सेरम	स्वास्थ्य चौकी
२	वासा	सामुदायीक स्वास्थ्य इकाइ
३	ठूलोगाउ	स्वास्थ्य चौकी
४	स्युरी	स्वास्थ्य चौकी
५	जैमा	स्वास्थ्य चौकी
६	फगाम	स्वास्थ्य चौकी
७	जेल्वाङ्ग	स्वास्थ्य चौकी

५.२.२ स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध तथा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरुको विवरण

यस गाउँपालिकाका ७ ओटा स्वास्थ्य संस्थामा रहेको स्वास्थ्यकर्मीहरुको दरवन्दी तथा हाल उपलब्ध कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरुको विवरण देहायबमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ५.२.२ स्वास्थ्य संस्था तथा स्वास्थ्यकर्मीहरुको विवरण

क्र.स.	पद	दरवन्दी	हाल उपलब्ध स्वास्थ्यकर्मी
१	हे.अ.	६ जना	४ जना

२	अ.हे.व.	१२ जना	१० जना
३	अ.न.मी.	१२ जना	९ जना
४	का.स.	६ जना	५ जना (अस्थायी)
५	महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका		५३ जना
६	सक्रिय आमा समुह		५३ ओटा

५.२.३ खोप सेवा तथा बाल स्वास्थ्य तथा कुपोषणको अवस्था सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका पाँच वर्ष मुनिका बालबालिकाको खोप सेवाको विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।
तालिका नं. ५.२.३.१ खोप सेवाको विवरण

क्र.सं.	विवरण	आ.व. २०७२/०७३	आ.व. २०७३/०७४	आ.व. २०७४/०७५
१	वि.सि.जि. प्रतिशतमा	९०%	१०३.०%	९५.८%
२	डि.पि.टि. प्रतिशतमा	८७%	९०.३०%	९६ %
३	हेपाटाइटिस "वि"	९०%	९३.३०%	९४%
४	दादुरा प्रतिशतमा	८७%	९०%	१०५%
५	पोलियो ३	८८%	९४%—	९९%
६	टि.टि (गर्भवती महिला) प्रतिशतमा	५८%	६०%	६२.५%

श्रोत: सुनछहरी गा.पा स्वास्थ्य शाखा

५.२.४ खोप सेवा छोड्ने बालबालिकाको अवस्था

गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका पाँच वर्ष मुनिका खोप सेवा छोड्ने बालबालिकाको विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ५.२.३.२ खोप सेवा छोड्ने बालबालिकाको विवरण

क्र.सं.	विवरण	आ.व.	आ.व.	आ.व.
		२०७२/०७३	२०७३/०७४	२०७४/०७५
		प्रतिशत	प्रतिशत	प्रतिशत
१	वि.सि.जि. र दादुरा	१३%	६ %	१५%
२	डि.पि.टि हेपाटाइटिस वि./ एच.आइ.भि १ र डि.पि.टि.हेपाटाइटिस वि./ एच.आइ.भि. ३	२.१ %	१.५%	८%
३	खोप नलगाएका बालबालिका	-	-	३५-४० जना अनुमानीत

श्रोत: सुनछहरी गा.पा स्वास्थ्य शाखा

५.२.५ पोषणको अवस्था

गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका पाँच वर्ष मुनिका बालबालिकाको खोप सेवा छोड्ने बालबालिकाको पोषणको अवस्था, गर्भवती महिलाहरूका लागि आइरन चक्की वितरण, सुत्केरी भएका महिलाहरूका लागि भिटामिन ए वितरण र गर्भवती महिलाहरू र १ देखि ५ वर्षसम्मका बच्चाहरूलाई खुवाएको जुकाको औषधि विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ५.२.४ विगत ३ वर्षहरूको पोषणको अवस्था

क्र. सं.	सूचकांकहरू	आ.व. २०७२/०७३	आ.व. २०७३/०७४	आ.व. २०७४/०७५
१	५ वर्षभन्दा मुनिको बृद्धि अनुगमन (पटक)	१९८०	२०५०	२१००
२	गर्भवती महिलाहरूका लागि आइरन चक्की वितरण(जना)	२३५	२४२	२९३
३	गर्भवती महिलाहरूले प्राप्त गरेको जुकाको औषधि (जना)	२३४	२४२	२९३
४	सुत्केरी भएका महिलाहरूका लागि भिटामिन ए वितरण (जना)	११५	११८	१३७
५	६ महिनादेखि ५ वर्ष सम्मका बच्चाहरूलाई खुवाएको भिटामिन ए(जना)	९२%	१०८%	९८%
६	१ देखि ५ वर्ष सम्मका बच्चाहरूलाई खुवाएको जुकाको औषधि (जना)	९२%	१०८%	९८%

श्रोत: सुनछहरी गा.पा. स्वास्थ्य शाखा

५.२.६. सुरक्षित मातृत्व

यस सुनछहरी गाउँपालिकासवै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा गर्भवती जाँच तथा प्रसुति सेवा उपलब्ध रहेको छ । सवै तहका सरकारको प्राथमिकता, सेवा ग्राहीहरुमा बढेको सचेतता र जागरण, सहज रुपमा सेवा उपलब्ध हुँदै जाँदा सुरक्षित मातृत्वको सुचकहरुमा क्रमश सुधार हुँदै गएको छ । यद्यपी राष्ट्रिय मानक र लक्ष्य को तुलनामा यस गाउँपालिकाको सुचकहरु कमजोर रहेको देखिन्छ । गाउँपालिकाको स्वास्थ्य शाखाबाट प्राप्त सुचना अनुसार आ.व.२०७४/७५मा संस्थागत सुत्केरी हुने महिला जम्मा १६१ जना रहेका छन् । सामान्य रुपमा गर्भ जाँच गराउने महिलाको संख्या करिब ६० प्रतिशत रहेको छ भने प्रोटोकल अनुसार जाँच गराउने महिलाको संख्या ३० प्रतिशत मात्र रहेको छ । संस्थागत सुत्केरीको अनुपात पनि ३० प्रतिशतकै हाराहारीमा रहेको छ जुन राष्ट्रिय मानक भन्दा न्युन हो । सुरक्षित मातृत्व प्रवर्द्धनका लागि स्वास्थ्यकर्मीहरुको अलवा ५३ जना स्वयंसेविकाहरु समेत क्रियाशिल रहेका छन् ।

५.३ खानेपानी तथा सरसफाई

यस खण्डमा सुनछहरी गाउँपालिकाका घरपरिवारमा आधारभुत खानेपानी सुविधा उपलब्धताको अवस्था, हाल संचालनमा रहेका खानेपानी योजनाहरु र तिनले समेटेको क्षेत्र तथा अवस्था, संभावित खानेपानी योजनाहरुको विवरण समेतलाई प्रस्तुत गरिएको छ ।

५.३.१ खानेपानीको श्रोतको आधारमा घरपरिवार

गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका कूल ३०१६ घरपरिवार मध्ये सबै भन्दा उच्च २६४२ अर्थात ८७.६ प्रतिशत घरपरिवारले पाइपको धाराको पानी उपयोग गर्दछन् भने नढाकिएको इनार वा कुवाको पानी उपभोग गर्ने घरपरिवार १४७अर्थात४.७ प्रतिशत मात्र रहेको छ । सुनछहरी गाउँपालिकाको सामान्यत सुरक्षितत पानी उपयोग गर्ने घरपरिवार करिब ८८ प्रतिशत रहेका छन् भने तुलनात्मक रुपमा असुरक्षित श्रोतको (नढाकिएको कुवा, खुल्ला स्थान र खोला वा नदी) पानी उपभोग गर्ने घरपरिवार ३५० अर्थात करिब १२ प्रतिशत मात्र रहेको छ।

विभिन्न स्रोत अनुसार खानेपानी उपयोग गर्ने घरपरिवार सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं. ५.३.१ खानेपानीको श्रोतको आधारमा घरपरिवार सम्बन्धी विवरण

सि.नं.	खानेपानीको श्रोतहरु	घरपरिवार संख्या	प्रतिशत
१	पाइपधारा	२६४२	८७.६
२	ढाकिएको इनार /कुवा	११	.३६
३	नढाकिएको इनार /कुवा	१४२	५.१
४	मूलको पानी	१३३	४.४१
५	खोला/नदीको पानी	७५	२.४९
६	अन्य	१३	.४३
	जम्मा	३०१६	

स्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, २०६८

५.३.२ खानेपानीको श्रोतको विवरण, शौचालय अवस्था

सुनछहरी गाउँपालिकामा जम्मा ६८ ओटा खानेपानी योजनाहरु हाल संचालनमा रहेका छन् । अधिकांस योजनाहरु मर्मत संभार तथा पूनर्निमाण गर्न पर्ने अवस्थामा रहेका छन् । सबै योजनाहरु सार्वजनिक अवधारणाको आधारमा निर्माण गरिएका छन् । सुनछहरी गाउँपालिकाका सबै साविकका गा.वि.सहरु खुल्ला दिशामुक्त क्षेत्र घोषणा भएका छन् परन्तु नियमित अनुगमनको क्रम तथा पूर्ण सरसफाई अभियानले अपेक्षित गति नलिँदा कच्ची शौचालयहरु मर्मत संभारको अभावमा जिर्णहँदै गएका छन् । भत्केको शौचालय निर्माण नगर्दा हाल ८० घरपरिवारहरु शौचालय विहिन अवस्थामा रहेको देखिन्छ । वडागत रुपमा संचालनमा रहेका खानेपानी योजनाहरुको विवरण तथा शौचालयको अवस्थाको विस्तृत विवरण देहाय अनुसारको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

सि नं	योजनाको नाम	मुहानको नाम	मुख्य मुख्य टोल	वार्ड नं	घरधुरि संख्या	जातीयता			खानेपानीको अवस्था						चाँपको किसिम			कैफियत
						दलित	जनजाति	बाहुन क्षेत्री	व्यबस्थित पाइप धारा	अव्यबस्थित पाइप धारा	कुवा	खोला	सिधा मुल बाट	समय (मि.)	कच्ची	पक्की	नभएको	
१	चीउरीखोला खा.पा.यो.	चीउरीखोला	कोनादङ्ग	१	१२०		१२०	०		७	-		-	३०	३७	८०	३	
२	घाडपाल खा.पा.यो.	घाडपाल	काठेवाङ्ग	१	१२०		१२०	०		९	-		-	२०	४८	७०	२	
३	चुफाखङ्ग खा.पा.यो.	चुफाखङ्ग	माभडेरा	१	५२		५२	०		३	-		-	५०	२५	२६	१	
४	गोगन पानी खा.पा.यो.	गोगनपानी	धर्तिमारा	१	३८		३८	०		७	-		-	२०	१५	२३	१	
५	ढाडगौरा खा.पा.यो.	किसरा	धुस्वाङ्ग	१	३५		३५	०		३	-		-	२०	२०	१३	२	
६	कार्जाङ्ग खा.पा.यो.	कार्जाङ्ग	सेरम	१	३५		३५	०		३०	-		-	२०	१०	२३	२	
७	रकेखोला खा.पा.यो.	रकेखोला	रकेखोला	१	३२		३२			१२				३०	१२	१८	२	
८	पोखरा खा.पा.यो.	पोखरा	धुस्वाङ्ग	१	१९		१९	०	१	९	-		-	३०	८	११		
९	सजर खा.पा.यो.	सजर	धुस्वाङ्ग	१	१६		१६			८				२०	१०	६		
१०	गोयाखड खा.पा.यो.	गोयाखड	गिदा,हारबाङ्ग	२	३७	०	३७	०	७	२	-		-	५/१०	३५	२		
११	गोठुखोला खा.पा.यो.	गोठुखोला	लामा	२	१०	०	१०	०	३	१	-		-	५/१०	९	१		
१२	तमाली खा.पा.यो.	तमाली	डाँगा र तमाली	२	४७	०	४७	०	४७	०	-		-	५/१०	४२	५		
१३	भाक्रीखोला खा.पा.यो.	फलवाड	फलवाङ्ग	२	२३	०	२३	०	२३	०	-		-	५/१०	२०	३		
१४	जुगे खा.पा.यो.	जुगेपानी	भैलिगुङ्ग	२	४५	४०	५	०	१०	४	-		-	५/१०	४०	५		

सि नं	योजनाको नाम	मुहानको नाम	मुख्य मुख्य टोल	वार्ड नं	घरघुरि संख्या	जातीयता			खानेपानीको अवस्था						चपिको किसिम			कैफियत
						दलित	जनजाति	बाहुन क्षेत्री	व्यबस्थित पाइप धारा	अव्यबस्थित पाइप धारा	कुवा	खोला	सिधा मुल बाट	समय (मि.)	कच्ची	पक्की	नभएको	
१५	मूलपानी खा.पा.यो.	मूलपानी	चेना	२	२६	२६	०	०	३	३	-	-	-	५/१०	२६	०		
१६	हिलेपानी खा.पा.यो.	हिलेपानी	जारसानी	२	५	०	५	०	१	२	-	-	-	५/१०	५	०		
१७	गोहारखोला खा.पा.यो.	हावाखोला	गोहारखोला	२	६६	१४	७४	०	६३	०	-	-	-	५/१०	६३	२५		
१८	भुलुचुडा खा.पा.यो.		भुलुचुङ्ग	२	३३	०	३३		४	२				५/१०	२८	५		
१९	सेरमाफु खा.पा.यो.	सेरमायुखोला	पाल, बासा	२	५६	१	५५		१०	२				५/१०	५१	५		
२०	पाडवाड खा.पा.यो.	डप्परे खोला	पाडवाड	३	४१	२	३९	०	५	५	-	-	-	५/१०	३३	५	३	
२१	वाडनाड खा.पा.यो.	चिउ खोला	वाडनाड	३	२०	०	२०	०	५	४	-	-		५/१०	१४	५	१	
२२	मवाड खा.पा.यो.	मवाड खोला	मवाड	३	२६	३	२३	०	५	६				५/१०	२०	५	१	
२३	भारवाड खा.पा.यो.	रौयरे खोला	भारवाड	३	२२	२२	०	०	५	३				५/१०	२०	०	२	
२४	किपाजा खा.पा.यो.	किपाजा खोला	किपाजा	३	१६०	६५	९५	०	१५	६			५५	५/१०	१४०	३०	१०	
२५	भुग्रीखोला खा.पा.यो.	भुग्री खोला	कुइपा धारा	३	२४	०	२४	०	५	२			४५	५/१०	१९	४	१	
२६	कालोमाटो खा.पा.यो.	कालोमाटो	धाढ	३	७५	२१	५४	१०		५					६६		३	
२७	लाखोरखोला खा.पा.यो.	लाखोरखोला	सैनेदेल	३	४६	०	४६	१५		५					३५		१	
२८	बर्गे खा.पा.यो.	बर्गे खोला	बर्गे	३	२५	२	२३	६		२					१९		१	
२९	बिडि मार खा.पा.योजना	फुलबारि	बिडिमार खोला	४	१८	१	१७	०	√						६	१०		
३०	बोवाङ्ग खा.पा.योजना	प्रेमचीस	सातेपाखो	४	२५	१	२४	०		√					९	१३	३	
३१	सतिपो खम.पा. योजना	चैतेथान	धरमखोला	४	६२	६२	०	०	√						२०	६२	०	
३२	धरम खोला योजना	चौतारि	धरम खोला	४	५३	०	५३	०	√						१०	४३	०	
३३	फिन्जा खोला खा.पा. योजना	फुलबारि	फिन्जा खोला	४	७३	६५	८	०	√						५	६८	०	

सि नं	योजनाको नाम	मुहानको नाम	मुख्य मुख्य टोल	वार्ड नं	घरघुरि संख्या	जातीयता			खानेपानीको अवस्था						चपिको किसिम			कैफियत
						दलित	जनजाति	बाहुन क्षेत्री	व्यबस्थित पाइप धारा	अव्यबस्थित पाइप धारा	कुवा	खोला	सिधा मुल बाट	समय (मि.)	कच्ची	पक्की	नभएको	
३४	राइरि खा.पा. योजना	नौमुल्या	राइरि खोला	४	५४	११	४३	०	√						४	५०	०	
३५	नारवाङ्ग खा.पा. योजना	प्रेमचिस	वीरवाङ्ग खोला	४	२७	०	२७	०	√						७	२०	०	
३६	साखिना खा.पा. योजना	नौमुल्या	मिडिमार खोला	४	२३	५	१८	०	√						३	२०	०	
३७	भिवाङ्ग खा.पा. योजना	प्रेमचिस	वीरवाङ्ग खोला	४	१९	१	१९	०	√						२	१७	०	
३८	हेपारेखोला खा.पा.यो	हेपारे खोला	धनवाङ्ग	५	४२			४२	√									
३९	माभरे खा.पा.यो	माभेरी खोला	जैमा	५	८२	१२	४३	२७										
४०	एवाङ्ग-मावाङ्ग खा.पा.यो	एवाङ्ग	मावाङ्ग	५	५८	१२	४६											
४१	तितेपाति मावाङ्ग खा.पा.यो	तितेपानी	मावाङ्ग	५	७		७											
४२	सुकेखोला -पोवाङ्ग खा.पा.यो	सुकेखोला	पोवाङ्ग	५	७०	१०	६०											
४३	तेतेपानी-नारवाङ्ग खा.पा.यो.	तेतेपानी	नारवाङ्ग	५	५५	११	३०	१५		५५					३५			
४४	हाम्जा खा.पा.यो	हाम्जा	हाम्जा	५	३०			३०		३०					१४			
४५	हामाङ्ग खा.पा.यो	वाभो वेसी	हामाङ्ग	६	३०		३०										२०	
४६	हाडडुङ्ग खा.पा.यो.	टिकुर खोला	हाडडुङ्ग	६	९४	४४	५०											
४७	भलवाङ्ग खा.पा.यो	भलवाङ्ग	भलवाङ्ग	६	४९	४	४५											
४८	धुम्सी खा.पा.यो	धुम्सी	धुम्सी	६	४६	१०	३६											
४९	कोञ्जाली खा.पा.यो	कोञ्जाली	कोञ्जाली, डाम्फाले	६	२८		२८											
५०	भिकुरीवाङ्ग खा.पा.यो.	सेमखोला	सिमकुना	६	३२													
५१	धर्मशाला खा.पा.यो.	सरवाङ्ग खोला	सरवाङ्ग	६	३१													

सि नं	योजनाको नाम	मुहानको नाम	मुख्य मुख्य टोल	वार्ड नं	घरधुरि संख्या	जातीयता			खानेपानीको अवस्था						चपिको किसिम			कैफियत	
						दलित	जनजाति	बाहुन क्षेत्री	व्यबस्थित पाइप धारा	अव्यबस्थित पाइप धारा	कुवा	खोला	सिधा मुल बाट	समय (मि.)	कच्ची	पक्की	नभएको		
५२	माफिबोट खा.पा.यो	माफिवाङ्ग खोला	माफिवाङ्ग	७	३१		३१												
५३	थर्न /टोटके खा.पा.यो	थर्न खोला	थर्न	७	२०		२०									२०			
५४	ऐसेलुखर्क खा.पा.यो.	पाङ्गखड खोला	ऐसेलुखक	७	३३		३३												
५५	गोल्जवाङ्ग खा.पा.यो	माफिवाङ्ग फेर	गोल्जवाङ्ग	७	१३		१३												
५६	जेल्वाङ्ग खा.पा.यो.	भाँक्री पहरा	ठुलो गाउ	७	११६	४६	७०												
५७	जाक्याङ्ग खा.पा.यो	भाँक्री पहरा	जाक्याङ्ग	७	१२		१२												
५८	कोरवाङ्ग खा.पा.यो	तुकुरी खोला	कोरवाङ्ग	७	३९	१३	२६												
५९	सुल्कवाङ्ग खा.पा.यो.	जम्जलडाँडारि खोला	सुल्कवाङ्ग	७	४३	१९	२४												
६०	सिरवाङ्ग खा.पा.यो	चिप्ले खोला	सिरवाङ्ग	७	२५		२५												
६१	डम्फु खा.पा.यो	दहवाङ्ग खोला	डम्फु	७	२२	१४	८												
६२	मोवाङ्ग खा.पा.या.	स्याकुङ्ग खोला	मोवाङ्ग	७	११	५	६												
६३	राँस खा.पा.यो	भारजा खोला	राँस	७	२०		२०												
६४	चम्जा खा.पा.यो	खगली खोला	चम्जा	७	२५		२५												
६५	रुल्वाङ्ग खा.पा.यो	तावाङ्ग खोला	रुल्वाङ्ग	७	७७	३४	४३												
६६	गोपी खा.पा.यो	गोपी खोला	गोपी खिवाङ्ग	७	५९		५९												
६७	बल्डर खा.पा.यो	बल्डर पानी मूल	जिवाङ्ग	७	२४		२४												
६८	वाछे खा.पा.यो	वाछेखोला	खिवाङ्ग	७	७१		७१	०											
	जम्मा				२९६५	६१६	२१७४	१४७							९८७	६९३	५९		

संभावित खानेपानी तथा सिंचाइ योजनाहरुको विवरण :

सि नं	श्रोतको नाम	प्रयोगको क्षेत्र	संभावित टोल	वडा नं	घरधुरी	दुरी (कि.मी)	कैफियत
१	कर्मदुङ्ग खा.पा.यो.	खानेपानी	कर्मदुङ्ग सेरम	१	५६	८	
२	हिस्सी खोला खा.पा.यो.	खानेपानी	सेरम	१	७१	७	
३	डोवर खोला	सिंचाइ	गोहार खोला	२	८८	४	
४	विवाङ्ग खोला	सिंचाइ	विवाङ्ग	२	१८८	५	
५	फलवाङ्ग खोला	सिंचाइ	फलवाङ्ग	२	२३	३	
६	गैडुङ्ग खोला	सिंचाइ	छरवाङ्ग	२	२५	६	
७	मवाङ्ग सिंचाइ	सिंचाइ	मवाङ्ग	३	२६	७	
८	वाङ्गनाङ्ग सिंचाइ	सिंचाइ	चिउखोला	३	२०	५	
९	पाङ्गवाङ्ग सिंचाइ	सिंचाइ	चिउरीखोला	३	४१	६	
१०	किपाजा सिंचाइ	सिंचाइ	किपाजा	३	१८०	४	
११	जुवाङ्ग खा.पा.यो.	खानेपानी	जुवाङ्ग	५	६८	११	
१२	कसला खा.पा.या.	खानेपानी	कसला	५	४६	९	
१३	माफोरी सिंचाइ योजना	सिंचाइ	जैमा	५	४८	६	
१४	तितेपाती सिंचाइ योजना	सिंचाइ	मावाङ्ग	५	४५	७	
१५	घमखोला	खानेपानी	घमखोला, खालु	६	१५०	८	
१६	लिटुङ्ग पैंधेरा	खानेपानी	मर्चाडुङ्ग	६	१५	३	
१७	पुचवाङ्ग सिंचाइ	सिंचाइ	पुचवाङ्ग	६	३०	३	
१८	दमाङ्ग	सिंचाइ	दमाङ्ग	६	२००	५	
१९	जानुखोला	सिंचाइ	हाम्बाङ्ग	६	४६	४	
२०	सिकार बास खोला	खानेपानी	भेडे, ओखेनी, दहपो, सेजना, खस्युवाङ्ग, सेजेला धुरी	७	६८	२०	
२१	चलपल खोला	खानेपानी	सुव्याखान	७	७१	७	
२२	माभिङ्ग खोला (कोर्वाङ्ग)	खानेपानी	कोर्वाङ्ग, घर्तिखोरे, ढाँडखोरे, गोरखण्डे	७	३६	११	
२३	खगेली खोला	खानेपानी	दोखर्क	७	२०	३	
२४	दल्वाङ्ग खोला	खानेपानी	दम्फु, थहवाङ्ग, खानेपानी	७	१६	५	
२५	पाखापानी	खानेपानी	पाखापानी	७	३	१	
२६	मन्जवा खोला	खानेपानी	गराहि बम्बोड खानेपानी	७	९	४	
२७	भाकिखोला	सिंचाइ	भाकिखोला सिंचाइ योजना जडक्याङ्ग	७	४५	३	
२८	रिखोला	सिंचाइ	रिखोला सिंचाइ योजना, ठुलो गाउँ	७	५०	५	
२९	नैवाङ्ग खोला	सिंचाइ	नैवाङ्ग/पन्धपोले सिंचाइ योजना	७	६०	२	
३०	मन्जवा खोला	सिंचाइ	नमुर्गा, मन्जवा सिंचाइ योजना	७	२०	५	
३१	खुङ्ग खोगिला	सिंचाइ	खुङ्ग, खोगिला	७	८०	१५	
३२	जुकेपानी खोला	सिंचाइ	खिवाङ्ग, जुकेपानी, तल्लोखेती सम्म	७	७१	२	
३३	जारजा खोला	सिंचाइ	गुठल्वाङ्ग, चाम्जा	७	२५	७	

सि नं	श्रोतको नाम	प्रयोगको क्षेत्र	संभावित टोल	वडा नं	घरघुरी	दुरी (कि.मी)	कैफियत
३४	सेजला खोला	सिंचाइ	सेजला, पखेर, गोल्जवाङ्ग	७	३०	४	
३५	तामाङ्ग खोला	सिंचाइ	कोइडारा, ल्यावाङ्ग	७	४०	३	
३६	तामाङ्ग खोला	जलविद्युत	रुल्वाङ्ग	७	७४	२	

५.४ महिला, बालबालिका तथा सामाजिक समावेशीकरण

सुनछहरी गाउँपालिकामा बालविवाहको अवस्था भयावह रहेको पाइन्छ। बालविवाह तथा कम उमेरमै हुने विवाह यस गाउँपालिकामा करिब ३५ प्रतिशत रहेको जानीफकार व्यक्तिहरुको निष्कर्ष रहेको छ।

५.५ युवा तथा खेलकुद र मनोरञ्जन

५.५.१ खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरञ्जनस्थल सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकामा व्यवस्थित र व्यवसायीक खेलमैदान, पार्क तथा मनोरञ्जनस्थलहरु रहेका छैनन्। स्थानीय स्तरमा युवा क्लवहरुले अनौपचारिक रुपमा खेलकुद तथा मनोरञ्जन आदीको लागि उपयोग गरेको सामान्य सार्वजनिक स्थलहरुको विवरण निम्नानुसार रहेको छ।

पालिका क्षेत्र भित्र रहेका खेल मैदान हरुको विवरण :

वडा नं	स्थलको नाम	उपयोग (१.खेलकुद २. प्रदर्शनी, ३. मनोरञ्जन, ४. पिकनिक)	क्षेत्रफल/आका र (वर्ग मि.)	स्वामित्व (सरकारी, सामुदायिक, निजी, पब्लिक लि. वा अन्य) उपयोग	आगन्तुक संङ्गर्कक	वार्षिक आम्दानी
१	गनारी	खेलकुद	१२०	सामुदायिक	छैन	छैन
१	फुलिवन कुना	खेलकुद	१००	सामुदायिक	छैन	छैन
३	शहिद स्मृति पार्क	मनोरञ्जन	६००	सामुदायिक	छैन	छैन
५	ब्रहमाथान	खेलकुद	९००	सामुदायिक	छैन	छैन
५	मावाङ्ग	खेलकुद	७००	सामुदायिक	छैन	छैन
५	पोवाङ्ग	खेलकुद	६००	सामुदायिक	छैन	छैन
६	लिटुङ्ग खेल मैदान	खेलकुद	५००	सामुदायिक	छैन	छैन
६	धुङ्गसी खेल मैदान	खेलकुद	३००	सामुदायिक	छैन	छैन
७	भुमे थला	खेलकुद	२५०	सामुदायिक	छैन	छैन
७	रोल्वालिङ्ग मा.वि. प्राङ्गण	खेलकुद	३५०	सामुदायिक	छैन	छैन

५.५.२ युवा क्लव सम्बन्धी विवरण

युवा क्लवको नाम	सदस्य संख्या	मुख्य उद्देश्य

वडा नं		स्थापना मिति	म.	पु.	जम्मा	
१	जनसेवा युवा क्लव	२०७४	१८	१७	३५	खेलकुद र समाजसेवा
४	संयुक्त सुनछहरी युवा क्लव				१८	खेलकुद र समाजसेवा
५	नवसृजनशिल युवा क्लव	२०७०	१८	१५	३३	खेलकुद र समाजसेवा
५	नवदेवी मन्दिर युवा क्लव	२०७०	६	७	१३	खेलकुद र समाजसेवा
५	स्मारीका युवा क्लव	२०७०	१९	४०	५९	खेलकुद र समाजसेवा
५	सुर्योदय युवा समुह	२०७१	१५	१५	३०	खेलकुद र समाजसेवा
६	जनएकता युवा क्लव	२०७०	१०	१७	२७	खेलकुद र समाजसेवा
७	जलजला युवा क्लव				१५	खेलकुद र समाजसेवा
	जम्मा		८६	१११	२३०	

स्रोत: फिल्ड सर्भे, २०७५

५.६ कला, भाषा तथा संस्कृति

५.६ १ स्थानीय संस्कृति नाचहरु :

१. सिडारु/सोरठी/पैसरी नाच (तिहारमा मगर समुदायमा नाचिने)
२. भैलो नाच (तिहारमा सबै समुदायमा नाचिने)
३. पञ्चमी नाच (पञ्चमीमा सबै समुदायमा नाच्ने)

५.६ २ जात्रा तथा मेलापर्व

यस गाउँपालिकामा हिन्दु तथा बौद्ध परम्परामा आधारित जात्रा तथा मेला पर्वहरु मनाइने गरिन्छ । अधिकांश जनजाती समुदायहरुको बसोबास रहेको ले मुख्यतया यहाँ जनजाती संस्कृति, मेला पर्व, परम्परा संस्कार र रितीरिवाजहरु रहेका छन् । यस गाउँपालिकामा मुख्यत दशैं, तिहार, तीज, फागुपूर्णिमा, चैते दशैं जस्ता चाडबाडहरु संगसंगै भुमे पुजा, जेठासि मेला, कार्तिके मेला, भदौरे मेला, माघे तथा साउने सक्रान्ति, जस्ता मेला पर्वहरुमा भुमे नाच, सिंगारु तथा पैसेरु नाच , मगर नाच जस्ता साँस्कृतिक उत्सवहरु मनाउने गरिन्छ ।

५.७ सुरक्षा निकाय सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिका क्षेत्र भित्र सुरक्षा निकायका रूपमा जनपथ प्रहरीका ६ वटा कार्यालयहरु रहेका छन् । जस अनुसार पोवाङमा इलाका प्रहरी कार्यालय र सेरम, गाम, स्यूरी, फगाम, र जेल्वाङमा प्रहरी चौकी रहेको छ ।

परिच्छेद ६: वन तथा वातावरणीय स्थिति

वन क्षेत्र यसगाउँपालिकालागि प्रमुख प्राकृतिक स्रोत हो । नेपाल जीवनस्तर सर्भेक्षण २०११ अनुसार नेपालमा कूल २५ प्रतिशत जनसंख्या गरिबीको रेखामुनि रहेको र जसमध्ये ७० प्रतिशत वनस्रोतमा आश्रित रहेका छन् । हालको समयमा आएर विश्वव्यापी उष्णता तथा जलवायु परिवर्तनका कारण प्राकृतिक प्रकोपको आवृत्ति तथा प्रवृत्तिमा व्यापक परिवर्तन आएको र पर्यावरणीय सन्तुलन कायम गर्नु अपरिहार्य हुँदै गएको सन्दर्भमा वन क्षेत्रको महत्व दीगो विकासका लागि समेत अझ बढी महत्वपूर्ण हुन गएको छ । यस गाउँपालिकामा वनको क्षेत्रफल तथा जैविक विविधताका दृष्टिकोणले धनी क्षेत्र हो । गाउँपालिकाको कूल क्षेत्रफलका ६४ प्रतिशत भूमि वनजंगलले ढाकेको छ । तर हालका वर्षहरूमा वन अतिक्रमण बढ्दै जाँदा चोरी निकासी गर्नेहरूको संख्यासमेत निरन्तर वृद्धि हुँदै कारण यहाँ वनको क्षति बढ्दो अवस्थामा देखिन्छ । यस परिच्छेदमा वन तथा वातावरण, जैविक विविधता, जलवायु परिवर्तन, विपद् व्यवस्थापन जस्ता विषय र क्षेत्र समावेश गरिएको छ ।

६.१ वन क्षेत्रको अवस्था

कूल ६४ वर्ग किमि क्षेत्रफलमा रहेको २९ वटा सामुदायिक वन रहेको यो गाउँपालिकामा क्षेत्रफलका आधारमा सबै भन्दा ठूलोसामुदायिक वनकोवर्ग किमि क्षेत्रफल रहेको छ भने सबै भन्दा सानोसामुदायिक वनकोवर्ग किमि मात्र क्षेत्रफल रहेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी विवरण देहायबमोजिम रहेको छ ।

तालिका ६.१: सामुदायिक वनको नाम र क्षेत्रफल

क्र.स	सामुदायिक / निजीवनको नाम	वडा	समेटेको घरधुरी	क्षेत्रफल (वर्ग किमि)
१	चल्का धुस्वाङ्ग सामुदायीक वन	१	९२	१०
२	कार्जाङ्ग सामुदायीक वन	१	८३	२०
३	वाछ्छीदोमाइ सामुदायीक वन	१	१५०	१२
४	भुमेथान सामुदायीक वन	१	१२०	१२
५	कारजाङ्ग धुरी सामुदायीक वन	२	१११	४.५
६	कोठीभिर सामुदायीक वन	२	८८	४.०
७	चरीपानी सामुदायीक वन	३	२४	३.३६४
८	देउराली सामुदायीक वन	३	२२	२
९	लिस्नेभिर सामुदायीक वन	३	४६	४
१०	वसन्त हरियाली सामुदायीक वन	३	२४	४
११	सल्लेरी सामुदायीक वन	४	१७९	१२.४
१२	पाती भङ्गखा सामुदायीक वन	४	१६०	१४.५६
१३	सुनछहरी सामुदायीक वन	४	४५	११.५६
१४	प्रेमहरियाली सामुदायीक वन	४	२१	१०
१५	माटो विसौनी सामुदायीक वन	५	८२	२०

क्र.स	सामुदायिक / निजीवनको नाम	वडा	समेटेको घरधुरी	क्षेत्रफल (वर्ग किमि)
१६	माभरी सामुदायिक वन	५	५०	१५
१७	सेमल गैरा सामुदायिक वन	५	१००	३०
१८	गुरजुरे सामुदायिक वन	५	९०	१७
१९	बजधुरी सामुदायिक वन	५	४२	४१
२०	सेपेखोला सामुदायिक वन	५	११६	१५
२१	पानीपोखरी सामुदायिक वन	५	११५	२०
२२	भर्राधुङ्ग सामुदायिक वन	५	३०	१०
२३	जोखले सामुदायिक वन	५	३०	१०
२४	चाल्फे सामुदायिक वन	६	४५	१६.५
२५	सालघारी सामुदायिक वन	६	४०	८
२६	वागेलिजा सामुदायिक वन	६	३५	१०
२७	मुलाखर्क सामुदायिक वन	७	१००	७
२८	जङ्गख्यान सामुदायिक वन	७	२७	८
२९	खिवाङ्ग धारा सामुदायिक वन	७	७१	१०
	जम्मा		२१३८	३६१.८८४

६.१.१ जैविक विविधता सम्बन्धी विवरण

मध्य तथा उच्च पहाडी क्षेत्रमा हुने समशितोष्ण हावापानी, वन तथा जैविक विविधाता यस क्षेत्रमा विद्यमान रहेको देखिन्छ । जैविक तथा वानस्पतिक महत्वका जीव तथा वनस्पति मध्ये यो क्षेत्रमा सानो संख्यामा रेडपाण्डा, बाघ, भालु, कस्तुरी, थार रतुवा, चितुवा, घोरल, बँदेल, खरायो, न्याउरी मुसा, बाँदर, बनकुकुर आदि जस्ता जनावर र डाँफे, मुनाल, फोक्रास, कालिज, तित्ता, मयुर, च्याखुरा, ढुकुर काग जस्ता चरा पाइने र बसोबास स्थलको रूपमा परिचित छ । जडिबुटी र वनस्पतिहरूमा पाँचऔंले, सिस्नो, चिलाउने, कटुस, काफल, टुनी, निगाला, सल्लो, टिमुर, बाज, गुराँस, सल्लो, उत्तीस, अमला, दालचिनि आदि लगायतका पाइन्छ ।

६.१.२ चरन क्षेत्र

गाउँपालिकाका सम्पूर्ण वडाहरूमा चरण क्षेत्रको उपलब्धता रहेको पाइन्छ । चरण क्षेत्रको व्यवस्थापन प्रणालीलाई हेर्ने हो भने सबैमा सामान्य खालको रहेको छ । यस गाउँपालिकाको कूल क्षेत्रफलका २ प्रतिशत (६.२१ व.कि.मि.) (घांसेमैदान) चरण क्षेत्र रहेको छ । मुख्यतः पहाडमा चौरहरूमा चरण क्षेत्र रहेको छ ।

६.२.१ विपद्को प्रभाव

मध्य तथा उच्च पहाडी क्षेत्रको अध्ययन अनुसार यस क्षेत्रमा जलवायु उत्पन्न विपदहरूमा प्रमुख रूपमा खडेरी, बाढी, पहिरो, रोगकिटाणु, हुरी बतास, असिना आदि रहेका छन् ।

६.२.२ विपद्को असर विवरण

यस गाउँपालिकाका सबै वस्तिहरूमा मुख्यतया पहिरो र नदीजन्य बाढी, आगजनी, चट्यांग र खडेरीबाट सिर्जना हुने विपद्को जोखिमको असर उच्च रहेको छ भने क्षेत्रका आधारमा बाली र जग्गाजमिनमा बढी विपद् तथा जलवायु परिवर्तनको असर पर्ने गरेको पाइन्छ । यसैगरी अन्य क्षेत्र घरगोठ र पशुपंक्षीमा तुलनात्मक रूपमा कम असर परेको पाइन्छ । यस सम्बन्धी विवरण देहायमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ६.२: विपद्को असर विवरण

क्र.सं.	प्रकोपको किसिम	क्षतिको विवरण	भएको अनुमानित क्षति (रकम रु.)	मानवीय क्षति
१	पहिरो तथा बाढी	खेती योग्य जमिन भत्काउने, वस्तिहरू जोखिममा रहेको र भुक्षय बढेको	८० लाख	बस्तीहरू उच्च जोखिममा रहेका छन् ।
२	आगजनी	घर तथा गोठ जल्ने र बस्तुभाउको क्षती	२० लाख	
३	चट्यांग	घर गोठ तथा बस्तुभाउको क्षती	१० लाख	२ जना घाइते
४	खडेरी	बाली उत्पादनमा कमी	३० दखि ४० प्रतिशत कम उत्पादन	

स्रोत: फिल्ड सर्भे, २०७५

६.३ जलश्रोत तथा जलाधर क्षेत्र र उपयोगको स्थिति

यस गाउँपालिका भित्र भैँ खोला, वाङ्नाङ्ग खोला, विवाङ्गखोला, मवाङ्ग खोला, गोहाखोला, फगाम खोला लगायत बाह्रै महिना बहने खोलाहरू यस क्षेत्रमा रहेका छन् । घट्ट, सिंचाइ तथा खानेपानीका लागि जलश्रोतको उपयोग हुने गरेको छ ।

परिच्छेद ७: भौतिक विकासको अवस्था

यस परिच्छेदमा भौतिक पूर्वाधारको स्थिति र त्यसको उपयोगको अवस्थालाई प्रस्तुत गरिएको छ । जस अन्तरगत सडक, विद्युत, उर्जा, सूचना र संचार जस्ता विषयहरु समावेश गरिएको छ ।

७.१ यातायात पूर्वाधार

यस अन्तरगत यस क्षेत्रमा रहेका यातायात पूर्वाधारहरुको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

७.१.१ सडक संजालको विद्यमान अवस्था

सुनछहरी गाउँपालिकाको कमैमात्र सडक संजालको सुविधा पुगेको देखिन्छ । वडा नं २ भित्री गाम मात्र सडक संजाल संग नजोडिएको भए पनि गाउँपालिकाको केन्द्र बाट सिधै सडक नजोडिदा सेवाग्राहीहरु घुमाउरो र लामोयात्रा मार्फत केन्द्रमा सेवा लिन आउनु पर्ने बाध्यता रहेको छ । सामान्य अवस्थामा मोटर संचालन हुने १११ कि.मि मौसमि र धुले सडक रहेका छन् भने धेरै जसो रणनीतिक महत्वका सडकहरु नया ट्रयाक खुल्ने क्रममा रहेका छन् ।सडक संजालको विद्यमान अवस्था सम्बन्धी विवरण देहाय अनुसार रहेको छ ।

तालिका नं. ७.१ सडक संजाल सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	सडकको नाम	वार्ड नं	सडकको वर्गीकरण	देखि	सम्म	लम्वाई कि.मि.	सडकको औसत चौडाइ (मि.)	सडकले सेवा पुगेका टोलहरु
१	पोवाङ्ग देखि सेरम सडक	१	धुले/मौसमी	फुलिवन	सेरम	१०	३	
२	पोवाङ्ग देखि सेरम हुदै गाम	१	नया ट्रयाक खोल्दै	पोवाङ्ग	गाम	१५	३	
३	पोवाङ्ग-सेरम-मालीगुङ्ग-लार्मी-बासा हुदै सिवाङ्ग ढोरपाटन	१ र २	नया ट्रयाक खोल्दै	पोवाङ्ग	बासा हुदै सिवाङ्ग	३१	४	पोवाङ्ग-सेरम
४	बाहिरी गाम-गोङ्गवाङ्ग-गोहारखोला-भेलिगुङ्ग हुदै गुम ढोरपाटन मोटरबाटो	३ र २	नया ट्रयाक खोल्दै	बाहिरी गाम	गुम	३०	४	बाहिरीगाम
५	जनतामावि गाम -मवाङ्ग-स्याउलिवाङ्ग जोड्ने मोटरबाटो	३	नया ट्रयाक खोल्दै	बाहिरीगाम	स्याउलिवाङ्ग	३०	४	
६	सुलिचौर-स्युरी-गाम मोटरबाटो	४ र ३	धुले/मौसमी	सुलिचौर	गम	२८	४	सिउरी, गाम
७	पोवाङ्ग - स्युरी मोटरबाटो	५ र ४	नया ट्रयाक खोल्दै	पोवाङ्ग	स्युरी	९	४	पोवाङ्ग-स्युरी
८	सुलिचौर -फुलिवन सडक	५	धुले/मौसमी	सुलिचौर	फुलिवन	२६	८	जैमाकसला,पोवाङ्ग
९	सुलिचौर -मेहेलधारा सडक	५	नया ट्रयाक खोल्दै	सुलिचौर	मेहेलधारा	१४	४	मेहेलधारा

क्र.सं.	सडकको नाम	वार्ड नं	सडकको वर्गीकरण	देखि	सम्म	लम्वाई कि.मि.	सडकको औसत चौडाइ (मि.)	सडकले सेवा पुगेका टोलहरु
१०	सुलिचौर-फगाम मोटरबाटो	६	धुले /मौसमी	सुलिचौर	फगाम	१५	४	फगाम
११	गोवाङ्ग-मा.वि. फगाम जोड्ने मोटरबाटो	६	नया ट्रयाक	गोवाङ्ग	मा.वि. फगाम	२	४	
१२	फगाम- गा.पा. जोड्ने मोटरबाटो	६	नया ट्रयाक	फगाम	पोवाङ्ग	८	४	फगाम,पोवाङ्ग
१३	जेलवाङ्ग-सुलिचौर मोटरबाटो	७	धुले/मौसमी	सुलिचौर	जेलवाङ्ग	२३	४	जेलवाङ्ग
१४	जेलवाङ्ग-फगाम मोटरबाटो	७ र ६	नया ट्रयाक	जेलवाङ्ग	फगाम	३	४	जेलवाङ्ग, फगाम
१५	जेलवाङ्ग-पोवाङ्ग मोटरबाटो	७ र ५	नया ट्रयाक	जेलवाङ्ग	पोवाङ्ग	३	४	जेलवाङ्ग, पोवाङ्ग
	जम्मा							

श्रोत: फिल्ड सर्भे, २०७५

७.१.२ पुल तथा पुलेसा

गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न खोलानालाहरुमा रहेका पक्की तथा भोलुंगे पुलहरुले गाउँपालिकाका विभिन्न स्थानहरुलाई जोडेको छ । यस गाउँपालिकामा मुख्य खोलाहरुमा पक्कीपुलको अभाव रहेको देखिन्छ । भैसाखाल खोला मोटरेवल पुल जेलवाङ्ग, गाजाखोला मोटरेवल पुल गाम, विमलेघाट मोटरेवल पुल स्यूरी, प्रतापवादी मोटरबाटो पुल सेरम, तासिवाङ्ग खोला मोटरेवल पुल फगाम, जस्ता महत्वपूर्ण स्थानमा पुल निर्माण गर्न बाञ्छनीय देखिन्छ । वर्षे मौसमका खोला तथा खोल्साहरु धेरै रहेको र कतिपय आवश्यक स्थानमा समेत भोलुङ्गे वा पक्की पुलहरु नभएकोले यातायातमा कठिनाई भएको पाइन्छ । यस गाउँपालिकामा जम्मा ४७ ओटा भोलुंगे पुल हरू रहेकोमा ७ ओटा पुलहरु जिर्ण अवस्थामा रहेका छन् भने अन्य पुलहरु सामान्य चालु अवस्थामा रहेका छन् । पुलहरुको अवस्थितिका संवन्धमा विस्तृत विवरण देहाय अनुसार रहेको छ ।

तालिका नं. ७.३ पक्की तथा आरसीसी पुल तथा भोलुंगे पुलहरुसम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	पुल/खोलाको नाम	वडा नं	दायाँ किनारा रहेको स्थान	बायाँ किनारा रहेको स्थान	निर्मित साल	अवस्था
१	सेरम भो.पु. (५० मि)	१	दरवाङ्ग खोला	दरवाङ्ग खोला	२०६५	जिर्ण
२	धुस्वाङ्ग भो.पु. (२०)	१	कालेजागो खोला	कालेजागो खोला	२०४५	चालु
३	दजभाङ्ग भो.पु.(२३)	१	दजभाङ्ग	दजभाङ्ग	२०७२	चालु
४	पछाडखोला (१८)	१	पछाडखोला	पछाडखोला	२०५२	चालु

क्र.सं.	पुल/खोलाको नाम	वडा नं	दायाँ किनारा रहेको स्थान	बायाँ किनारा रहेको स्थान	निर्मित साल	अवस्था
५	छानभाङ्ग खोला (२८)	१	छानभाङ्ग	छानभाङ्ग	२०६३	चालु
६	सुवा खोला (१७)	१	सुवा	सुवा	२०६४	चालु
७	गैडुङ्ग खोला (२५)	२	गिध	गिध	२०५०	चालु
८	नेता खोला (२२)	२	गिध	गिध	२०५३	जिर्ण
९	गिध खोला पुल (३५)	२	गिध	गिध	२०५५	चालु
१०	फलवाङ्ग खोला पुल(३०)	२	फलवाङ्ग	फलवाङ्ग	२०५१	चालु
११	जकेङ्गखोला पुल (५०)	२	गोहारखोला	गोहारखोला	२०५५	चालु
१२	जैलै विसाउना पुल (५०)	२	किपाजाखोला	किपाजाखोला	२०५५	जिर्ण
१३	युरेखोला पुल (६०)	२	डोबर खोला	डोबरखोला	२०५१	चालु
१४	नरवाङ्ग खोला पुल (२०)	२	नरवाङ्ग	नरवाङ्ग	२०४९	चालु
१५	मरवाङ्ग खोला (८०)	२	भुलचुङ्ग	मरवाङ्ग		चालु
१६	चालवाङ्ग खोला (१०६)	२	चालवाङ्ग	चालवाङ्ग	२०४८	चालु
१७	खावरेखोला (३०)	२	चालवाङ्ग	खावरे	२०७१	चालु
१८	विवाङ्ग खोला (१५)	२	विवाङ्ग	विवाङ्ग	२०७१	चालु
१९	खिपु खोला भो.पु. (५५)	३	वाङ्गनाङ्ग	वाङ्गनाङ्ग	२०५३	चालु
२०	कुकी भो.पु. (४०)	३	मवाङ्ग	मवाङ्ग	२०५५	चालु
२१	भारवाङ्ग भो.पु. (४५)	३	भारवाङ्ग	भारवाङ्ग	२०५४	चालु
२२	भौपटेखोला भो.पु. (२०)	३	सिर्जा	सिर्जा	२०५६	चालु
२३	साङ्गखोला भो.पु. (६०)	३	सानोखोला	ठूलोगाउ	२०३६	चालु
२४	विक्ली खोला भो.पु. (५०)	३	सानोखोला	ठूलोगाउ	२०४९	चालु
२५	दोभौ भो.पु. (५०)	३	दोभौ खोला	ठूलो गाउ	२०४९	चालु
२६	कूटवाङ्ग भो.पु (६०)	३	ठूलोखोला	ठूलो गाउ	२०४९	चालु
२७	गाजा खोला भो.पु.(६५)	३	ठूलोखोला	ठूलोखोला		चालु
२८	जुरी खोला भो.पु.(६५)	३	जुरी खोला	जुरी खोला	२०७०	चालु
२९	सुनछहरी खोला भो.पु.(२०)	४	राङ्गरी	राङ्गरी	२०७४	चालु
३०	भिकाना खोला भो.पु. (३५)	४	भिन्मा	भिन्मा	२०४८	जिर्ण
३१	लुङ्गी खोला भो.पु. (५०)	४	चौतारा बोट	चौताराबोट	२०६५	चालु
३२	फगाम खोला भो.पु.(१००)	५	नाखा	नखा	२०६२	चालु
३३	फगाम खोला भो.पु.(७०)	५	हाम्जा	हाम्जा	२०७२	चालु
३४	लुङ्गी खोला भो.पु. (५०)	५	जैमा	लुङ्गी	२०७०	चालु
३५	लुङ्गी खोला भो.पु. (५०)	५	कसला	लुङ्गी	२०६८	चालु
३६	स्युरी खोला भो.पु.(७५)	५	पोवाङ्ग	स्युरी	२०६०	चालु

क्र.सं.	पुल/खोलाको नाम	वडा नं	दायाँ किनारा रहेको स्थान	बायाँ किनारा रहेको स्थान	निर्मित साल	अवस्था
३७	धरबुना भो.पु. (४०)	६	धर्मशाला	फगामखोला	२०७१	चालू
३८	भुङ्गीबाड खोला भो.पु.(३५)	६	भुङ्गीबाड	भुङ्गीबाड	२०७१	चालू
३९	भल्वाडवेसी भो.पु. (४५)	६	वेशी	भल्वाङ्ग	२०६९	चालू
४०	हाम्बाङ्ग भो.पु.(२०)	६	हाम्बाङ्ग	हाम्बाङ्ग	२०७४	चालू
४१	ब्युरेनी भो.पु. (१५)	६	ब्युरेनी	ब्युरेनी	२०४५	जिर्ण
४२	रामथान भो.पु.(२०)	६	रामथान	रामथान	२०७०	चालू
४३	गोल्जवाङ्ग भो.पु.(७१)	७	गोल्जवाङ्ग	माभिवाङ्ग	२०६६	चालू
४४	गोल्जवाङ्ग ट्रेस पुल (२८)	७	गोल्जवाङ्ग	जिन्जेखर्क	२०७४	चालू
४५	ठूलो गाउ भो.पु.(९५)	७	ठूलोगाउ	नैवाङ्ग	२०६९	चालू
४६	शुल्कवाङ्ग भो.पु.(५५)	७	शुल्कवाङ्ग	शुल्कवाङ्ग	२०७०	चालू
४७	चर्लाउने भो.पु.(५५)	७	चर्लाउने	चर्लाउने	२०४३	जिर्ण

स्रोत: फिल्ड सर्भे, २०७५

७.२ इन्धन उपयोग विवरण (खाना पकाउने इन्धनको आधारमा घरपरिवार

गाउँपालिकामा प्रायः जसो सबै घरपरिवारमा दाउरालाई खाना पकाउने मुख्य इन्धनको रूपमा दाउराको उपयोग गर्ने गर्दछन् । कूल ३०१६ घरधुरी मध्ये ९९.०७ प्रतिशत अर्थात् २९८८ घरपरिवारमा दाउराको उपयोग हुने गरेको देखिन्छ । अन्य घरपरिवार मध्ये मट्टितेल ३ परिवार, गोबर ग्याँस ६ परिवार, गुइठा ६ परिवारमा र १३ परिवारमा अन्य खालको इन्धनको रूपमा उपयोग हुँदै आएको छ । यस सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ७.४ खाना पकाउने मुख्य इन्धन सम्बन्धी विवरण

वडा नं	मुख्य बस्ति	जम्मा घरधुरी	मुख्य प्रयोग गरिने इन्धन					कैफियत
			दाउरा आगो	बयोग्यास	गुइठा	मट्टितेल	अन्य	
१	सेरम	३७४	३७३				१	
२	भित्री गाम	३८३	३८०		१	२		
३	बाहिरी गाम	४०४	४०१		१		२	
४	स्युरी	३१९	३१६	०	०		३	
५	जैमाकसला	५८०	५६९	३	५	१	२	
६	फगाम	४४६	४४१	२			३	
७	जेलवाङ्ग	५१०	५०७	१			२	
जम्मा		३,०१६	२९८८	६	६	३	१३	
प्रतिशतमा			९९.०७%	०.२०%	०.२०%	०.१०%	०.४३	

७.३ बत्ति बाल्ने इन्धनको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार

यस क्षेत्रमा बत्तिको लागि उपयोग गरिने इन्धनको रूपमा मुख्यतः सोलार, मट्टितेल, विजुलि बत्ति, अन्य दियालो लगायतका रहेका छन् । यस गाउँपालिकाका वडा नं २,५ र ७ मा स्थानीय स्तरको लघुजलविद्युत आयोजना मार्फत १४३ घरपरिवारले विजुली बत्ति प्रयोग गर्दछन् भने अर्को पनि १५४८ घरधुरी अर्थात करिब ५१ प्रतिशत घरधुरीले दियालो लगायतका अन्य परम्परागत उर्जाका साधनहरू प्रयोग गर्ने गर्दछन् । यस सम्बन्धी विवरण अनुसूचीमा प्रस्तुत गरिएको छ । अन्य विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ७.५ बत्ति बाल्ने इन्धनको प्रयोग सम्बन्धी विवरण

वडा नं	मुख्य बस्ति	जम्मा घरधुरी	बत्ति बाल्ने प्रयोग गरिने इन्धन					कैफियत
			विजुली	मट्टितेल	बायो ग्यास	सोलार	अन्य	
१	सेरम	३७४	०	७३	१	१६३	१३७	
२	भित्री गाम	३८३	२३	२१		९३	२४६	
३	बाहिरी गाम	४०४	०	१३०		९१	१८३	
४	स्युरी	३१९		५		८२	२३२	
५	जैमाकसला	५८०	२७	३३	४	२५२	२६४	
६	फगाम	४४६		५		१८६	२५५	
७	जेलबाङ्ग	५१०	९३	३		१८३	२३१	
जम्मा		३,०१६	१४३	२७०	५	१०५०	१५४८	
प्रतिशतमा			४.७४	८.९५	०.१७	३४.८१	५१.३३	

श्रोत: केन्द्रीय तथ्यांक विभाग, राष्ट्रिय जनगणना २०६८

७.४ सञ्चार तथा प्रविधि

समाजको हरेक क्षेत्रको विकासको लागि आजको संसारमा संचार तथा सुचना प्रविधिको सुविधाले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरेको छ । यस गाउँपालिका सबै वडाहरूमा मोबाइल फोनको नेटवर्क उपलब्ध रहने गरि पनि उर्जा तथा टावरको अभावमा सेवा प्रभावकारी रहेको छैन । वडा नं २,३ र ४ का केही बस्तिमा मोबाइल फोनको नेटवर्क नटिप्ने पाइएको छ, भने कतिपय घरधुरी ले आर्थिक विपन्नताका कारण समेत मोबाइल प्रयोग नगर्ने गरेको पाइयो । यस सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ७.६ सञ्चारको प्रयोग सम्बन्धी विवरण

वार्ड नं	सञ्चार				मोबाइल सुविधा प्रयोग नगरेका घरधुरी
	जी.एस.एम. प्रिपेड मोबाइल	स्काई पोस्टपेड मोबाइल	स्काई प्रिपेड मोबाइल	मोबाइल टावर जी.एस.एम.	
१	६८०		२२०		१७
२	६००		२५०		२६
३	५८०		१३४	१	६७
४	६००		१२०		४५

वार्ड नं	सञ्चार				मोबाइल सुविधा प्रयोग नगरेका घरधुरी
	जी.एस.एम. प्रिपेड मोबाइल	स्काई पोस्टपेड मोबाइल	स्काई प्रिपेड मोबाइल	मोबाइल टावर जी.एस.एम.	
५	७२०		१५०	१	८१
६	५६०		३००	१	२५
७	६००		२५०	१	१६
जम्मा	४३४०	०	१४२४	४	२७७

स्रोत: फिल्ड सर्भे, २०७५

७.४.१ आधुनिक सुविधामा पहुँच सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकामा उपलब्ध सेवा सुविधा हेर्दा कम्तीमा एउटा सुविधा भएका ७२.४६ प्रतिशत र कुनै सेवा सुविधा नभएका २६.५५ प्रतिशत घरपरिवार देखिन्छ। यस गाउँपालिकामा सबै क्षेत्रमा रेडियो नेपालको सेवा पुगेको छ। यसरी नै नेपाल टेलिभिजनको सेवा पनि प्रायः सबै क्षेत्रमा पुगेको छ। नेपाल टेलिभिजनलाई भू-उपग्रहसँग सम्पर्क गरिएकोले सबै ठाउँबाट प्रष्टसँग टेलिभिजन हेर्न सकिनेछ। यसको अलावा केवलको माध्यमबाट विभिन्न अन्तर्राष्ट्रिय टिभी स्टेशनहरूको प्रसारणले पनि संचारको कार्य गरेको पाइन्छ। यसको अलावा इमेल, इन्टरनेट, फ्याक्सको सुविधा पनि यहाँ उपलब्ध छ।

३.५ आवास माथिको स्वामित्वका आधारमा घरपरिवार विवरण

सुनछहरी गाउँपालिका क्षेत्र रहेका कूल ३०१६ घरपरिवार मध्ये ९७.५१ प्रतिशत वा २९४१ घरपरिवार आफ्नै घरमा बस्ने गरेको देखिन्छ। त्यसैगरी, भाडामा बस्नेको घरपरिवार संख्या ६६, संस्थागत ७ र अन्य खालको स्वामित्व भएका घरमा वस्ती मात्र रहेको छ। यस सम्बन्धी विवरणलाई देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. ९ आवास माथिको स्वामित्वका आधारमा घरपरिवार विवरण

वडा नं	मुख्य बस्ति	जम्मा घरधुरी	स्वामित्वको विवरण				कैफियत
			नीजि	भाडामा	संस्थागत	अन्य	
१	सेरम	३७४	३५६	१८	०	०	
२	भित्री गाम	३८३	३७७	३	३		
३	बाहिरी गाम	४०४	३९९	४	०	१	
४	स्युरी	३१९	३१८	१			
५	जैमाकसला	५८०	५४९	३०	१	०	
६	जगाम	४४६	४४१	४	०	१	
७	जेलवाङ्ग	५१०	५०१	६	३		
जम्मा		३,०१६	२,९४१	६६	७	२	
प्रतिशतमा			९७.५१	२.१९	०.२३	०.०७	

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०६८

३.६ छानाको प्रकारका आधारमा घरधुरीको विवरण

कूल घरधुरी ३,०१६ रहेको यस गाउँपालिकामा सबै भन्दा धेरै ५२.९२ प्रतिशत घरहरू ढुङ्गा वा टायलले छाएको छ भने ३०.८७ प्रतिशत घरहरू फुस तथा खरले छाएको छ। सबै भन्दा कम ०.२ प्रतिशत घर भने आरसिसि गरिएको छ। यातायातको सुविधा बढ्दै जाँदा, र मानीसको जीवनस्तरमा क्रमश सुधार हुँदै जाँदा यस गाउँपालिकामा पनि खरको छाना लाइ टिन वा ढुङ्गाले विस्थापित गर्ने वा आरसिसि गर्ने प्रचलन बढामथतथा आय आर्जको बृद्धिसँगै यस गाउँपालिकामा पनि आ.सी.सी. पिलर घर बन्ने क्रम पनि बढेकोछ। घरको छानाको प्रकारको आधारमा घरको विवरणलाई तलको तालिका मा प्रस्तुत गरिएकोछ।

तालिका नं. १० छानाको प्रकारको आधारमा घरधुरी संख्या

वडा नं	मुख्य वस्ति	जम्मा घरधुरी	स्वामित्वको विवरण						कैफियत
			खर/फुस	टिन	टायल ढुङ्गा	आर.सि. सि.	काठ	उल्लेख नभएको	
१	सेरम	३७४	११२	२७	२३४	०	०	१	
२	भित्री गाम	३८३	१८६	१४	७७	२	१०४		
३	बाहिरी गाम	४०४	२०४	६	८१	०	११३		
४	स्युरी	३१९	१७४	२०	१२२	०	०	३	
५	जैमाकसला	५८०	८१	५१	४४४	२		२	
६	छगाम	४४६	७४	३	३६६	०	०	३	
७	जेलवाङ्ग	५१०	१००	१४	२७२	२	११८	४	
जम्मा		३,०१६	९३१	१३५	१५९६	६	३३५	१३	
प्रतिशतमा			३०.८७	४.४८	५२.९२	०.२०	११.११	०.४३	

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०६८

शवदाह स्थल सम्बन्धी विवरण :

क्र.सं	शवदाह (घाट)को नाम	वाड नं	दाहसंस्कारको किसिम	
			जलाउने	गाड्ने
१	रुङ्गा धारा	१		गाड्ने
२	मिनी धारा	१		गाड्ने
३	मुन धारा	१		गाड्ने
४	बाछी धारा	१		गाड्ने
५	भुङ्गा धारा	३		गाड्ने
६	देउराली धारा	३		गाड्ने
७	विल्ली धारा	३		गाड्ने

८	मुन धारा	५		गाड्ने
९	भवाङ्ग	५		गाड्ने
१०	लमचेङ्ग	५		गाड्ने
११	पानी पोखरी	५		गाड्ने
१२	लुङ्गी खोली	५	जलाउने	
१३	फगाम खोला	५	जलाउने	
१४	सिखिन	५		गाड्ने
१५	राम धारा	६		गाड्ने
१६	मुन्दुङ्ग	६		गाड्ने
१७	धैरेनी	६		गाड्ने
१८	व्याँसि फोर	७		गाड्ने
१९	नैवाङ्ग खोला	७	जलाउने	
२०	दुमही	७		गाड्ने

परिच्छेद ८: संस्थागत तथा सुशासनको स्थिति

यस परिच्छेदमा सुनछहरी गाउँपालिकाको संगठनात्मक तथा मानव संसाधनको विद्यमान अवस्था, सेवा सुविधा संचालन र नागरिक संगठन सम्बन्धी विश्लेषण तथा प्रस्तुती गरिएको छ ।

८.१ संगठनात्क तथा मानव संसाधनको अवस्था

८.१.१ सुनछहरी गाउँपालिकाको गाउँ कार्यपालिका तथा जनप्रतिनिधिहरुको विवरण ढाँचा :

सुनछहरी गाउँपालिका अन्तर्गतका जनप्रतिनिधिहरुको नाम र सम्पर्क नं.

क्र.स	नाम थर	पद	क्षेत्र / वडा	मो.नं.
१	आस बहादुर पुन मगर	अध्यक्ष	गाउँपालिका	
२	पवित्रा घर्ति मगर	उपाध्यक्ष	गाउँपालिका	
३	महाविर राना	वडा अध्यक्ष	वडा नं १	९८५७८२५७५१
४	सेम कुमारी घर्ति	महिला सदस्य	वडा नं १	
५	पुस्ती वि.क.	दलित महिला सदस्य	वडा नं १	
६	जग बहादुर घर्ति	खुल्ला सदस्य, पुरुष	वडा नं १	
७	मनित घर्तिमगर	खुल्ला सदस्य, पुरुष	वडा नं १	
८	तेमन घर्ति मगर	वडा अध्यक्ष	वडा नं २	९८५७८२५७५२
९	लालमाया बुढामगर	महिला सदस्य	वडा नं २	
१०	नरमति कामी	दलित महिला सदस्य	वडा नं २	
११	रेमन घर्तिमगर	वडा सदस्य	वडा नं २	
१२	मनपती वि.क.	वडा सदस्य	वडा नं २	
१३	मोत बहादुर घर्ति	वडा अध्यक्ष	वडा नं ३	९८५७८२५७५३
१४	मधुमाला घर्तिमगर	महिला वडा सदस्य	वडा नं ३	
१५	हस्तरा कामी	दलित महिला वडा सदस्य	वडा नं ३	
१६	टेक बहादुर बुढा मगर	वडा सदस्य	वडा नं ३	
१७	हस्तराम घर्तिमगर	वडा सदस्य	वडा नं ३	
१८	खडक बहादुर घर्तिमगर	वडा अध्यक्ष	वडा नं ४	९८५७८२५७५४
१९	ननकला घर्तिमगर	महिला वडा सदस्य	वडा नं ४	
२०	भिमकला कामी	दलित महिला वडा सदस्य	वडा नं ४	
२१	कुल प्रसाद बुढा	वडा सदस्य	वडा नं ४	
२२	गणेश बहादुर सुनार	वडा सदस्य	वडा नं ४	
२३	तिर्ख बहादुर बुढाथोकी	वडा अध्यक्ष	वडा नं ५	९८५७८२५७५५
२४	पुरमला खत्री	महिला वडा सदस्य	वडा नं ५	
२५	सुवित्रा वि.क.	दलित महिला वडा सदस्य	वडा नं ५	
२६	तिर्थ बहादुर घर्ति मगर	वडा सदस्य	वडा नं ५	
२७	खिमबहादुर पुन	वडा सदस्य	वडा नं ५	

क्र.स	नाम थर	पद	क्षेत्र / वडा	मो.नं.
२८	अमरजित पुन मगर	वडा अध्यक्ष	वडा नं ६	९८५७८२५७५६
२९	निर्मला पुन मगर	महिला वडा सदस्य	वडा नं ६	
३०	मयाकुमारी वि.क.	दलित महिला वडा सदस्य	वडा नं ६	
३१	उज्वल रोका	वडा सदस्य	वडा नं ६	
३२	कर्ण बहादुर पुन	वडा सदस्य	वडा नं ६	
३३	टिका बहादुर बुढा	वडा अध्यक्ष	वडा नं ७	९८५७८२५७५७
३४	जुनकुमारी रोका	महिला वडा सदस्य	वडा नं ७	
३५	जालकुमारी वि.क.	दलित महिला वडा सदस्य	वडा नं ७	
३७	धन बहादुर वि.क.	वडा सदस्य	वडा नं ७	
३८	राज रोका	वडा सदस्य	वडा नं ७	

द.१.२. गैर सरकारी संस्था सम्बन्धी विवरण:

यस गाउँपालिकामा विभिन्न गैर सरकारी संस्थाहरुले पनि कृषि, खानेपानी, सुशासन, शिक्षा, स्वास्थ्य, पोषण, लघु उद्यम जस्ता विविध क्षेत्रको विकासको लागि महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दै आएका छन् । जसको विस्तृत विवरण देहाय बमोजिम तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

सि नं	गैर सरकारी संस्थाको नाम	कार्य क्षेत्र	कार्य विवरण
१			
२			
३			
४			
५			
६			

द.१.३ गाउँपालिका/नगरपालिका, सरकारी कार्यालय तथा निकायहरु

यस गाउँपालिकामा गाउँपालिका, इलाका प्रहरी कार्यालय, हुलाक कार्यालय जस्ता सरकारी कार्यालयहरुले सेवा प्रवाह गरिरहेका छन् । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहाय बमोजिमको छ ।

क्र.स.	सरकारी कार्यालय	नाम	स्थान	वडा नं.	जनशक्ति (जना)	कार्यक्षेत्र
१.	स्थानीय सरकार					
	गाउँपालिका/नगरपालिका	सुनछहरी गाउँपालिका	पोवाङ्ग	५	९	
	वडा कार्यालय	वडा कार्यालय	सेरम	१	२	
		वडा कार्यालय	वासा	२	२	
		वडा कार्यालय	ठूलोगाउँ गााम	३	२	
		वडा कार्यालय	स्यूरी	४	२	
		वडा कार्यालय	जैमा	५	२	
		वडा कार्यालय	फगाम	६	२	
		वडा कार्यालय	जेल्वाङ्ग	७	२	
२	स्वास्थ्य संस्थाहरु					

३	कृषि	पोवाङ्ग	४	२
४	पशु सेवा	पोवाङ्ग	४	३
५	इलाका हुलाक कार्यालय	इलाका	पोवाङ्ग	
	इलाका हुलाक कार्यालय			
	अतिरिक्त हुलाक कार्यालय			
	अतिरिक्त हुलाक कार्यालय			
	अतिरिक्त हुलाक कार्यालय			
	अतिरिक्त हुलाक कार्यालय			
६	वन			
७	प्रहरी कार्यालय			
	इलाका			
	चौकी	प्रहरी चौकी		

श्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७५

८.१.४ गाउँपालिकाको विषयगत शाखा तथा मानव संसाधन

गाउँपालिकामा विषयगत शाखाका रूपमा शिक्षा, स्वास्थ्य, पशु विकास, कृषि, महिला बालबालिका, आयुर्वेद र सूचना प्रविधि शाखा गरी कूल ७ वटा शाखाहरू रहेको छ। सबै शाखामा गरी जम्मा २१ कर्मचारीहरू मात्र रहेकोले आवश्यक कर्मचारीहरूको उपलब्ध भइ नसकेको देखिन्छ। विभिन्न शाखाहरूमा वहाल कर्मचारीहरूको पद, नाम र सम्पर्क न. सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

विषयगत शाखा	पद	नाम	सम्पर्क नं.
कृषि	कृषि शाखा प्रमुख	शिवकुमार भ्ना	९८४४९३५४०३
पशु विकास	ना.प्रा.स.	घनश्याम ओली	९८४७८६५४७४
स्वास्थ्य	स्वास्थ्य संयोजक	जगत बहादुर बुढा	९८४७८६८४९२
शिक्षा	स्रोत व्यक्ति	लिलामणि सुवेदी	९७४८५२४८२०
सामाजिक विकास	स.म.वि.नि.	भगवति बुढा	९७४८५००३७८
प्राविधिक	इन्जिनियर	आकाश डाँगी	९८४३६३२७६८
सूचना प्रविधि	सूचना अधिकृत	ई गुमान सिं विष्ट	९८५७०३९३२२

श्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

८.५ गाउँसभा तथा गाउँकार्यपालिका सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिका अन्तरगत गाउँसभामा ३७ जना र गाउँकार्यपालिकामा १५ जना पदाधिकारीहरू रहेका छन्। कार्यपालिकाका पदाधिकारी सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

जननिर्वाचित पदाधिकारी तथा सदस्यहरुको विवरण

क्र.सं	नामथर	पद	वडा.नं	फोन नं/ इमेल	कैफियत
१	आश बहादुर पुज	गा.पा. अक्षय		९८५७८२५७५८/९८५७८२२४४५ abpun876@gmail.com	
२	पवित्रव घनतमागर	गा.पा. उपाअक्षय		९८५७८२५७५९/९७५८५०३६५५ magarpabitra94@gmail.com	
३	महवविर रवनवमगर	वडाध्यक्ष	१	९८५७८२५७५९/९७४९२०९३९९	
४	सेम कुमवरी घती	महिला सदस्य	१	९८६३४०८९२०	
५	पस्ती ब्वाक	दलित महिला सदस्य	१	९७४८५२६०२७	
६	जगहिवदर घती	खुला सदस्य	१	९७४८५७९६००	
७	मवननत घतीमगर	खुला सदस्य	१	९७४७९९७९३७	
८	तमे न घती	वडाध्यक्ष	२	९८५७८२५७५२/९७४८५४३४२६	
९	लवलमवयर्वा ढवुढामगर	महिला सदस्य	२		
१०	नरमती कवमी	दलित महिला सदस्य	२		
११	टेमन घतीमगर	खुला सदस्य	२		
१२	मनपनत ब्वाक	खुला सदस्य	२		
१३	मोर्ता हवदरु घती	वडाध्यक्ष	३	९८५७८२५७५३/९७४८५४६८८९	
१४	मिमवलव घतीमगर	महिला सदस्य	३	९७४८६९८४०९	
१५	हस्तवरव कवमी	दलित महिला सदस्य	३	थ/क	
१६	टेर्का हवदरु ढवमगर	खुला सदस्य	३	९८६८६२६७३७ ९७४८५६९२८२	
१७	हस्तवरवम घती	खुला सदस्य	३	९७४५९४५७६५	
१८	खड्का हवदर घतीमगर	वडाध्यक्ष	४	९८५७८२५७५४/९७४८५५०३३२	
१९	ननकलव घती	महिला सदस्य	४	९८६६७४४६६८/९७४८६२६९९८	
२०	भीमलव कवमी	दलित महिला सदस्य	४	थ/क	
२१	कुलप्रसवर्दा ढवु	खुला सदस्य	४	९७४९९२२७२५	
२२	गणेशा हवदर सुनवरु	खुला सदस्य	४	९७४८५२२२९५	
२३	नतख गिहवदरु ढवुथोकी	वडाध्यक्ष	५	९८५७८२५७५५	
२४	परु मलव खत्री	महिला सदस्य	५	९८६४९६४६९६	

२५	सवित्रव विाक	दलित महिला सदस्य	५		
२६	नतख िहवदर घतीमगर	खुला सदस्यु	५	९८४७९५९९७७ ९८४७९७८०७२	
२७	ररर्मा हवदरु पनु	खुला सदस्यु	५		
२८	अमरजजत पुनमगर	वडाध्यक्ष	६	९८५७८२५७५६/ ९७४८५९२४५०	
२९	ननमलाव पनु मगर	महिला सदस्य	६	९७४८६९६६९२	
३०	मवयव कुमवरी विाक	दलित महिला सदस्य	६	९८६९६५९३७०	
३१	उजल रोकव	खुला सदस्यु	६	९८४०९०४२९३	
३२	कण िहवदर पुनु	खुला सदस्यु	६	९८६९६५९३८२	
३३	हटकर्वा हवदर पुनु	वडाध्यक्ष	७	९८५७८२५७५७/ ९८४४९२८०९५	
३४	जनु कुमारी रोका	महिला सदस्य	७	९८६६९६९४०५/९७४८५२४७५२	
३५	जवलकुमवरी विाक	दलित महिला सदस्य	७	९८६६९७७६२४	
३६	र्ना हवदर पुनुमगर	खुला सदस्यु	७	९८४७९८०५९३	
३७	रवज रोकव	खुला सदस्यु	७	९८६६५०२४९९	

८.१.६ सुनछहरी गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण

यस गाउँपालिका अन्तरगत विभिन्न विषयगत शाखा र प्रसासनमा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

क्र.सं.	नाम	पद	सम्पर्क नं.	इमेल परिचय
१	विरवहादुर पुन	प्र. प्र.अधिकृत	९८४९७२३३६९	punbiru41@gmail.com
२	लिलामणि सुवेदी	शिक्षा शाखा प्रमुख	९७४८५२४८२०	lilamanisubedig@gmail.com
३	नारायण गिरी	स्रोत व्यक्ति	९८४७९७३९९८	
४	ई.गुमान सिंह विष्ट	सुचना प्रविधि अधिकृत	९८५७०३९३२२	lto.sunchhaharimun@gmail.com
५	जगत बहादुर बुढा	सि. अहेव	९८४७८६८४९२	Jagatbudha29@gmail.com
६	आकाश डाँगी	इन्जिनियर	९८४३६३२७६८	Daakash012@gmail.com
७	दया बहादुर बुढा	नयव सुवा	९८५७८२४०९३	dayabudhamagar@gmail.com
८	शिव कुमार भा	प्रा.स. कृषि	९८४४९३५४०३	

९.	भगवती बुढा	स.म.वि.नि.,सामाजिक विकासशाखा	९७४८५००३७८	bhagavatirolpa73@gmail.com
१०	करुण श्रेष्ठ	सव-इन्जिनियर	९८६६९२२२७५	pasakarun2015@gmail.com
११.	डायमण्ड खड्का	लेखापाल	९८५७८२४०७०	diamondkhadka26@gmail.com
१२	कर्ताराम थारु	ना.प्रा.स. कृषि	९८४८०५८२४३	
१३	घनश्याम ओली	ना.प्रा.स. पशु	९८४७८६५४७४	ghanashyoli@gmail.com
१४	शोभाकर ओराध्यान थारु	हे.अ.	९८४२९९९९३९	Shovakar.tharu@gmail.com
१५	जेनिशा बुढा	पोषण स्वयं सेवक	९८६४८२००२४	budhajenisha@gmail.com

८.१ .७ सुनछहरी गाउँपालिकामा कार्यरत वडा सचिवहरुको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

क्र.सं.	नाम	पद	वडा	सम्पर्क नं.	इमेल परिचय
१	राजेन्द्र विक्रम चौधरी	ना.सु	वडा नं १	९८४४९०८१८१	ckshitiza14@gmail.com
२	नारायण प्रसाद आचार्य	खरिदार	वडा नं २ र ३	९८४७८९९२७३	acharyanarayan2035@gmail.com
३	लक्ष्मण के.सि.	खरिदार	वडा नं ४	९८४७८९९२७३	laxman2043@gmail.com
४	राजेन्द्र जि.सि.	खरिदार	वडा नं ५	९८४७८५६५२९	rajendragc46@gmail.com
५	गंज बहादुर थापा	खरिदार	वडा नं ६	९७४८५१५१५९	ganjabahadurthapa@gmail.com
६	छविीलाल महारा	खरिदार	वडा नं ७	९७४८५१५१५३	Maharachhabilal38@gmail.com

स्रोत: गाउँकार्यपालिका, २०७४

८. २ ऐन, नीति, नियम र कार्यप्रणाली

८.२ .१ गाउँपालिका ऐन, नीति, नियम, निर्देशिका तथा मापदण्डहरु

गाउँपालिकाले आफ्नो प्रयोजनका लागि हालसम्म २२ वटा कानूनी/नीतिगत दस्तावेज तयार गरेका छ । गाउँपालिकाको ऐन तथा नीतिगत दस्तावेजहरु देहाय बमोजिम रहेको छ ।

१. राजस्व परामर्श समितिको प्रतिवेदन २०७५/०७६

२. आर्थिक ऐन २०७४ र २०७५

३. विनियोजन ऐन २०७५

४.सुनछहरी गाउँ कार्यपालिकाको निर्णय वा आदेश र अधिकार पत्रको प्रमाणीकरण (कार्यविधि) नियमावली २०७४

५. सुनछहरी गाउँपालिकाको पदाधिकारीहरुको आचार संहिता २०७४
६. सुनछहरी गाउँ कार्यपालिकाको (कार्य सम्पादन) नियमावली २०७४
७. सुनछहरी गाउँपालिका कार्य विभाजन नियमावली २०७४
८. सुनछहरी बैठक संचालन सम्बन्धी कार्यविधि २०७४
९. गाउँसभा सञ्चालन कार्यविधि २०७४
१०. विपद् व्यपस्थापन कोष सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०७५
११. मर्मत संभार कोष सञ्चालन निर्देशिका २०७५
१२. कर्मचारी प्रोत्साहन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०७५
१३. व्यवसाय दर्ता तथा नवीकरण कार्यविधि २०७५
१४. उपभोक्ता समिति गठन परिचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि २०७५
१५. फोहोर मैला व्यवस्थापन तथा वातावरण स्वास्थ्य सरसफाई सम्बन्धी कार्यविधि २०७५
१६. न्यायिक समिति ऐन २०७५
१७. कृषि व्यवसाय प्रबर्द्धन ऐन २०७५
१८. सहकारी ऐन २०७५
१९. आर्थिक कार्यविधि (नियमित तथा व्यवस्थित गर्ने) ऐन २०७५
२०. शिक्षा नियमावली २०७५

स्रोत: गाउँकार्यपालिका, २०७४

सन्दर्भ सामाग्री

केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, (२०७० वि.सं.)। नेपालमा गरिवीको लघु क्षेत्र अनुमान २०६८, काठमाण्डौं: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग थापाथली ।

संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, (२०७४ वि.सं.)। गाउँ नगर वस्तुगत विवरण तयारी कार्यविधि २०७५ । काठमाण्डौं: संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, सिंहदरवार ।

Central Bureau of Statistics, (2016). *National Climate Change Impact: A statistical Report 2016*, Kathmandu: Central Bureau of Statistics, Thapathali.

Central Bureau of Statistics, (2014). *National Population and Housing Census 2011 (Village Development Committee/Municipality)*, Kathmandu: Central Bureau of Statistics, Thapathali.

Central Bureau of Statistics, (2014). *National Population Census 2011 (Household and Population by Sex Ward Level)*, Kathmandu: Central Bureau of Statistics, Thapathali.

Central Bureau of Statistics, (2014). *National Population and Housing Census 2011 (Usual Activity Performed in the 12 Month and Economic Activity)*, Kathmandu: Central Bureau of Statistics, Thapathali.

Central Bureau of Statistics, (2014). *National Population and Housing Census 2011 (Usually Active and Not Active Population and Living Arrangement of Children)*, Kathmandu: Central Bureau of Statistics, Thapathali.

Central Bureau of Statistics, (2016). *Statistical Year Book 2015*, Kathmandu: Central Bureau of Statistics, Thapathali.

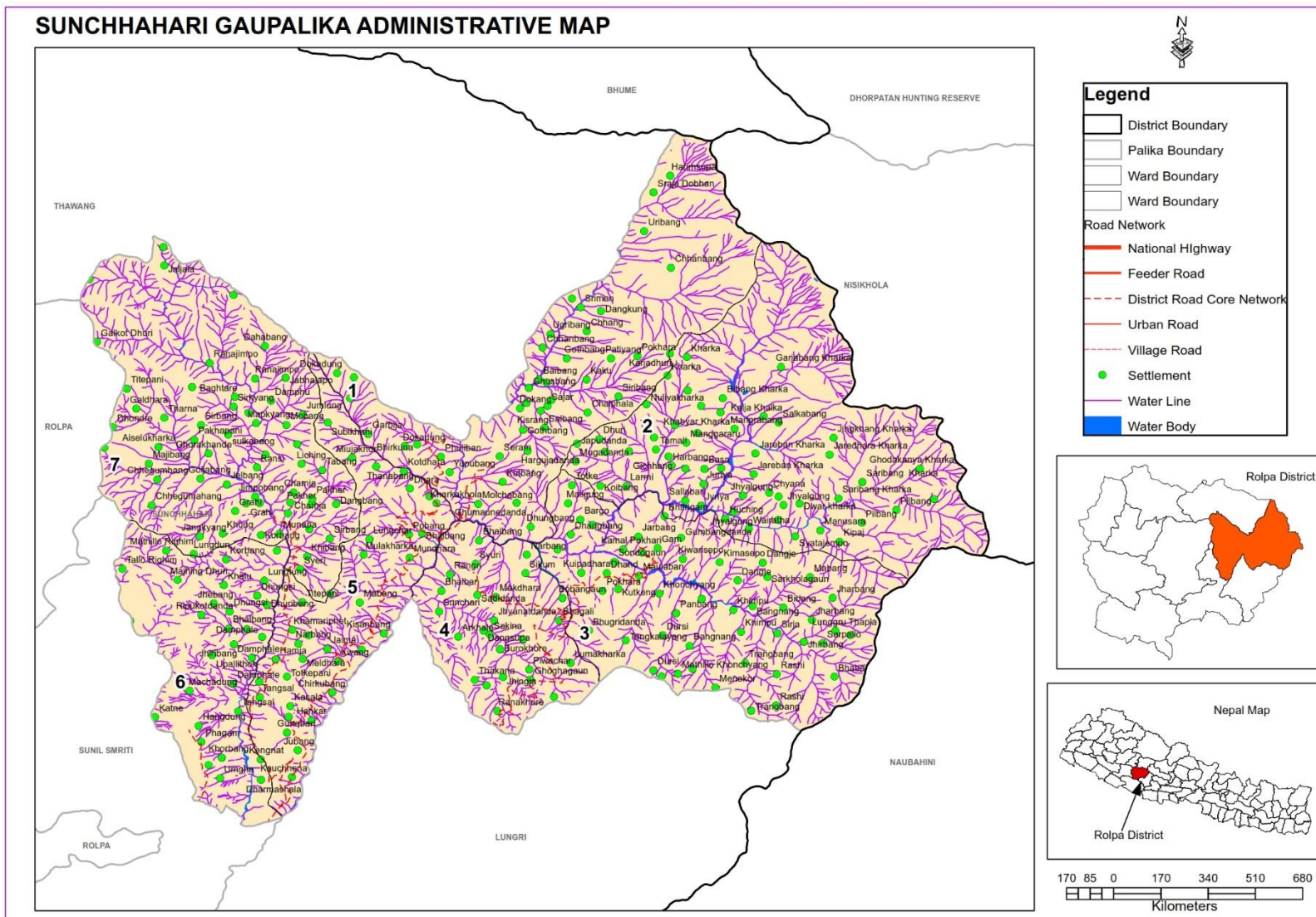
National Planning Commission, (2014). *Nepal Human Development Report, 2014*. Kathmandu: GoN, National Planning Commission.

Survey Department, (1996). *Land Reform and Mapping Project Report*. Kathmandu: GoN, Ministry of Land Reform and Management.

www.mofaga.gov.np

www.sunchhaharimun.gov.np

परिशिष्ट १: सुनछहरी गाउँपालिकाको नक्सा

परिशिष्ट २: सुनछहरी गाउँपालिकाको भूउपयोग नक्सा

